

Studiu de Istorie Urbană

Studiu de fundamentare pentru PATZ | ZONA METROPOLITANĂ CRAIOVA

Titlu lucrare: Studiu de fundamentare pentru P.A.T.Z – Zona Metropolitană Craiova – STUDIU ISTORIE URBANĂ

Data elaborare: Septembrie - Decembrie 2015

Beneficiar: Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, prin Compartimentul Pol de Creștere Craiova

Elaborator: S.C GEA STRATEGY & CONSULTING S.A.
Strada Belgrad Nr. 10-12, Sector 1,
Municipiul București

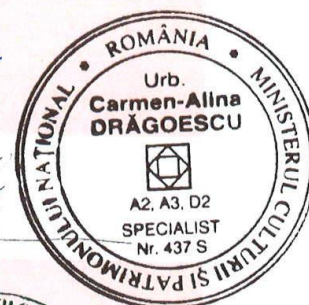

Coordonator elaborare studii de fundamentare P.A.T.Z. Zona Metropolitană Craiova:

Economist Dragoș PÎSLARU

Coordonator Studiu istorie urbană:

Urbanist Carmen Alina MARINESCU

Elaboratori:

Urbanist Ramona UNGUREANU

0. NOTĂ METODICĂ

- 0.1. Descrierea obiectivelor și a limitelor studiului
- 0.2. Descrierea metodei și a direcțiilor de cercetare
- 0.3. Glosar de termeni

1. EVOLUȚIA ISTORICĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ A TERITORIULUI Z.M. CRAIOVA

- 1.1. Evenimente marcante în regiunea istorică
- 1.2. Evoluția administrativă a teritoriului
 - 1.2.1. Organizarea administrativă
- 1.3. Evoluția căilor majore de comunicație
- 1.4. Evoluția urbanistică și atestarea documentară a localităților
 - 1.4.1. Evoluția urbanistică a localităților din Zona Metropolitană
 - 1.4.2. Atestarea documentară a localităților din Zona Metropolitană
- 1.5. Alte elemente care au influențat dezvoltarea teritoriului
- 1.6. Concluzii

2. PATRIMONIUL CULTURAL

- 2.1. Patrimoniul construit
 - 2.1.1. Valori de patrimoniu construit
- 2.2. Patrimoniul imaterial și etnografic
 - 2.2.1. Zona etnografică Dolj
 - 2.2.2. Patrimoniul imaterial
- 2.3. Elemente de patrimoniu natural
 - 2.3.1. Zone naturale și monumente ale naturii declarate protejate
 - 2.3.2. Tipuri de peisaje
- 2.4. Peisaje culturale
- 2.5. Concluzii

3. PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI PRIVIND PATRIMONIUL CULTURAL

- 3.1. Protejarea și promovarea patrimoniului construit
 - 3.1.1. Măsuri de protecție a patrimoniului construit din ZMC
 - 3.1.2. Măsuri de promovare a patrimoniului construit din ZMC
- 3.2. Protejarea și promovarea patrimoniului mobil
 - 3.2.1. Măsuri de protecție a patrimoniului mobil din ZMC
 - 3.1.2. Măsuri de promovare a patrimoniului mobil din ZMC
- 3.3. Salvagardarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial
 - 3.3.1. Măsuri de protecție a patrimoniului imaterial din ZMC
 - 3.1.2. Măsuri de promovare a patrimoniului imaterial din ZMC
- 3.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale

4. BIBLIOGRAFIE

ANEXA NR. 1 – MONUMENTE ISTORICE DIN ZONA METROPOLITANĂ CRAIOVA, EXTRAS DIN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE (L.M.I.) APROBATĂ PRIN OMCC NR. 2361/2010, (M.OF. NR. 670BIS/01.10.2010), ACTUALIZARE 2015

ANEXA NR. 2 – SITURI ARHEOLOGICE DIN ZONA METROPOLITANĂ CRAIOVA, EXTRAS DIN REPERTORIUL ARHEOLOGIC NAȚIONAL (R.A.N.)

Lista tabelelor

Lista abrevierilor

PARTE DESENATĂ

1. Harta istorică a Olteniei
2. Harta Județului de Baltă / Dolj, 1444 / 1720
3. Harta Districtului Dolgiu, maior Pappasoglu, 1865
4. Harta Căilor de Comunicație din Județul Doljiu, 1897
5. Harta Județului Doljiu, cu actuala împărțire a plășilor și comunelor, 1903
6. Harta Județului Doljiu, prof. Nicolae Michăilescu, 1904
7. Harta Județului Doljiu, C.I. Bora, 1922
8. Harta Județului Doljiu, după noua împărțire administrative, 1925
9. Harta Județului Dolj, 1938
10. Harta Județului Dolj, 1950
11. Harta Județului Dolj, 1974
12. Drumuri istorice: Harta Stolnicului Constantin Cantacuzino, 1718
13. Drumuri istorice: Harta Specht, 1791
14. Drumuri istorice: Harta Carol Pop de Szatmary, 1864
15. Drumuri istorice: Harta Căilor de comunicație, 1897
16. Drumuri istorice: Harta Județului Doljiu, C.I. Bora, 1922
17. Drumuri istorice: Harta Județului Doljiu, 1925
18. Drumuri istorice: Harta Județului Dolj, 1938
19. Drumuri istorice: Harta Județului Dolj, 1974
20. Sinteza evoluției istorice a Zonei Metropolitane Craiova
21. Repartitia monumentelor de arheologie pe UAT
22. Repartitia monumentelor de arhitectură pe UAT
23. Repartiția monumentelor de for public pe UAT
24. Repartiția monumentelor memorial / funerare pe UAT
25. Repartiția monumentelor pe UAT – număr total
26. Patrimoniul imaterial – elemente de patrimoniu natural
27. Patrimoniul cultural – probleme și disfuncționalități
28. Patrimoniul cultural – dezvoltare și cooperare

0. NOTĂ METODICĂ GENERALĂ

0.1. Descrierea obiectivelor și a limitelor studiului

Obiectivele principale ale elaborării Studiului de istorie urbană – Studiu de fundamentare al PATZ Zona Metropolitană Craiova (ZMC) sunt:

- Cercetarea evenimentelor care au marcat regiunea istorică a Olteniei, cât și apariția și dezvoltarea localităților care compun Zona Metropolitană Craiova;
- Identificarea elementelor valoroase de patrimoniu construit;
- Identificarea elementelor valoroase de patrimoniu imaterial și etnografic;
- Stabilirea măsurilor de protecție a patrimoniului cultural;
- Stabilirea măsurilor privind dezvoltarea și promovarea identității culturale a ZMC

Protecția responsabilă și valorificarea patrimoniului construit reprezintă o componentă a dezvoltării durabile a teritoriului național, care presupune păstrarea unui echilibru între existența resurselor, exploatarea economică a acestora și posibilitatea generațiilor viitoare de a dispune de resurse similare pe care să le poată utiliza¹.

Limitele studiului

Studiul de istorie urbană se realizează pentru Zona Metropolitană Craiova ("Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Craiova") care este compusă din următoarele Unități Administrativ Teritoriale (U.A.T.): municipiul Craiova (2008²), orașul Filiași (2013), orașul Segarcea (2013) și comunele: Almăj (2012), Brădești (2013), Breasta (2008), Bucovăț (2012), Calopăr (2013), Cârcea (2014), Coșoveni (2013), Coțofenii din Față (2013), Ghercești (2008), Ișalnița (2012), Malu Mare (2014), Mischii (2008), Murgași (2009), Pielești (2008), Predești (2008), Șimnicu de Sus (2008), Teasc (2009), Terpezița (2012), Țuglui (2012), Vârvoru de Jos (2012), Vela (2014).

0.2. Descrierea metodei și a direcțiilor de cercetare

Studiul de istorie urbană este parte integrantă a documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului. Acesta are rolul:

- de a identifica valori de patrimoniu clasat și neclasat (monumente istorice, situri arheologice, zone protejate, monumente de for public și monumente ale eroilor);
- de a prezenta distribuția valorilor de patrimoniu și măsuri privind conservarea, protejarea și valorificarea acestora;
- de a prezenta elementele de evoluție administrativă și urbanistică pentru a înțelege rolul istoric și actual al fiecărei localități în regiune și în actuala Zonă Metropolitană;
- de a prezenta elemente de patrimoniu imaterial și etnografic pentru identificarea specificității Zonei Metropolitane.

¹ Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR), Studii de fundamentare, Servicii elaborare studii în vederea implementării activităților proiectului cu titlul "Dezvoltarea de instrumente și modele de planificare strategică teritorială pentru sprijinirea viitoarei perioade de programare post 2013", Beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Elaboratori asociați: S.C. Agora Est Consulting SRL și Quattro Design SRL, *Studiul 20. Protecția monumentelor istorice și a patrimoniului construit*, ultima accesare 13.10.2015: http://sdtr.ro/upload/STUDII/20.%20Raport_Protecția%20monumentelor%20istorice%20și%20a%20patrimoniului%20construit_.pdf

² Pentru fiecare U.A.T. a fost notat anul bazei legale de asociere (hotărâri ale consiliului local) conf.: <http://www.metropolacraiova.ro/ro/date-generale/>, ultima accesare 13.10.2015

Baza legală pentru evaluarea patrimoniului construit o constituie Legea nr. 5/2000 privind Planul de Amenajare a Teritoriului Național, Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor și Lista Monumentelor Istorice 2010 cuprinsă în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 bis/1.X.2010.

Direcțiile principale de cercetare au vizat:

- Cercetarea de arhivă;
- Cercetarea lucrărilor, studiilor și articolelor publicate;
- Consultarea legislației în vigoare;
- Cercetarea de teren.

Evidențierea surselor documentare, iconografice, cartografice

Zona Metropolitană Craiova nu a făcut până în prezent obiectul unui studiu de istorie urbană. În absența unui asemenea studiu, pentru elaborarea prezentei documentații s-au folosit următoarele surse:

- (i) Documente istorice referitoare la județul Dolj și la U.A.T. componente ale Zonei Metropolitane Craiova;
- (ii) Planuri și hărți istorice din perioada 1718-2015;
- (iii) Informații generale existente în lucrări;
- (iv) Informații particulare referitoare la teritoriile administrative, geografie, populație și istorie existente în lucrări;
- (v) Situația monumentelor istorice și a siturilor arheologice, conform Listei Monumentelor Istorice 2010 (Monitorul Oficial nr. 646bis/2010) și Repertoriului Arheologic Național – RAN;
- (vi) Cercetările de teren desfășurate de membrii echipei de elaborare a documentației;
- (vii) „Metodologia de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate”, aprobată prin Ordinul MTCT nr. 562/20.10.2003 (Monitorul Oficial nr. 125 bis/11.02.2004)

0.3. Glosar de termeni

Ansamblu - "grup coerent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcții urbane sau rurale care împreună cu terenul aferent formează o unitate delimitată topografic ce constituie o mărturie cultural-istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau etnic" [conf. Legii nr. 422/2001, art.3 b)].

Clăcași – Țărani obligați să facă clacă (muncă prestată de țăranii șerbi și liberi, fără pământ în beneficiul stăpânilor de moșie) pe pământul moșierului de care ținea; țăranii clăcași trăiau în sate aservite.

Lista monumentelor istorice (LMI) – Lista monumentelor istorice este structurată pe județe, iar în cadrul acestora, pe 4 categorii, în funcție de natura lor: I. Arheologie, II. Arhitectură, III. Monumente de for public, IV. Monumente memorial / funerare. Lista monumentelor istorice se întocmește de către specialiștii Direcției științifice din cadrul Institutului Național al Monumentelor Istorice și este aprobată prin ordin al ministrului culturii [conf. OMCC 2682/2003].

Megieși – țărani liberi, stăpâni de pământ

Monument - "construcție sau parte de construcție, împreună cu instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acesta, precum și lucrările artistice comemorative, funerare, de for public, împreună cu terenul aferent delimitat topografic, care constituie mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau ethnic." [conf. Legii nr. 422/2001, art.3 a)].

Patrimoniul cultural - "totalitatea valorilor culturale constând în vestigii ale istoriei și civilizațiilor făurite de-a lungul mileniilor pe teritoriul României, în creații literar-artistice, științifice și tehnice cu valoare consacrată de-a lungul timpului și în valorile aparținând tezaurului cultural universal existente pe teritoriul României" [<http://legeaz.net/dictionar-juridic/patrimoniul-cultural-national-al-romaniei/>].

Peisajele culturale - au fost definite de Comisia U.N.E.S.C.O. ca reprezentând *"lucrări combinate ale naturii și ale omului"*, *ilustrative pentru evoluția societății umane și a așezărilor de-a lungul timpului, sub influența constrângerilor fizice și/sau oportunităților oferite de mediul înconjurător natural și ale forțelor sociale, economice și culturale succesive, atât interne cât și externe*³. La Convenția pentru Patrimoniul Mondial (World Heritage Convention) din anul 1992 s-au pus bazele legale de recunoaștere și protejare a peisajelor culturale la nivel internațional.

Peisajele culturale reflectă interacțiunea dintre om și mediul înconjurător, marcată atât de constrângerile cadrului natural cât și de relația spirituală specifică a diferitelor comunități cu natura.

Sat adunat⁴ – această așezare este tipică pentru zona de câmpie și pentru unele depresiuni subcarpatice; așezările de tip adunat se caracterizează prin marea aglomerare a gospodăriilor în vatra satului, spațiul de cultură fiind aproape în întregime în afara vetrei satului. Aglomerarea gospodăriilor se datorează unor consecințe social-istorice, când marea proprietate limita în mod strict vatra satului, în scopul economisirii terenului cultivat. Aceste sate s-au dezvoltat fie ca un punct central și cu ramificații de-a lungul drumului principal, fie ca forme poligonale, mai mult sau mai puțin regulate.

Sat risipit⁵ – în acest tip de sat, gospodăriile sunt distanțate una de alta la 100-200 m. Fiecare gospodărie are spațiul de folosință economică în imediata apropiere (terenul de cultură, fâneața, pășunea, uneori pădurea). Asemenea sate sunt lipsite de formă, nu au o vatră definite. Întinderea așezărilor rurale de tip risipit este de obicei foarte mare și poate acoperi mai mulți kilometric pătrați. Satele risipite areal sau linear se întâlnesc în zona muntoasă.

Sat aservit – sat stăpânit de boier sau de o mănăstire.

Sat de moșneni – sat de țărani liberi, posesori în devălmășie ai unei proprietăți de pământ moștenite de la un străbun comun, moșnean

³ Extras din proiectul Peisaje arheologice. Perspective, istorie, evoluții – Peisaj cultural în oglinda UNESCO, proiect conceput și redactat în Direcția CIMEC a Institutului Național al Patrimoniului, 2013-2014 – Peisaj cultural în oglinda UNESCO, <http://peisaje-arheologice.ro/index.php/concept/concept/peisajul-cultural-in-oglin-da-u-n-e-s-c-o>, ultima accesare 25.11.2015.

⁴ Radu Calcan, *Așezările rurale din Județul Buzău, considerații generale*, în *Județul Buzău, Enciclopedie*, Gheorghe Petcu, coordonator, pp. 344-349

⁵ Radu Calcan, *Așezările rurale din Județul Buzău, considerații generale*, în *Județul Buzău, Enciclopedie*, Gheorghe Petcu, coordonator, pp. 344-349

Sat de însurăței – sat format prin împroprietărirea cu pământ a tinerilor însurați după "legea însurățeilor" din 1878

Sit - "teren delimitat topografic cuprinzând acele creații umane în cadru natural care sunt mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific, tehnic sau al peisajului cultural." [conf. Legii nr. 422/2001, art.3 c)].

Zona Metropolitană – zonă constituită prin asociere, pe bază de parteneriat voluntar, între marile centre urbane (Capitala României și municipiile de rangul I) și localitățile urbane și rurale aflate în zona imediată, la distanțe de până la 30 km, între care s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri. [conf. Legii nr. 351/2001, Anexa nr. 1 Definirea principalilor termeni utilizați)].

Zonă protejată – zone naturale sau construite, delimitate geografic și / sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural și / sau cultural și sunt declarate ca atare pentru atingerea obiectivelor specifice de conservare a patrimoniului. [conf. Legii nr. 5/2000, art.1 (2)].

1. EVOLUȚIA ISTORICĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ A TERITORIULUI Z.M. CRAIOVA

1.1. Evenimente marcante în regiunea istorică

În tabelul următor sunt corelate evenimentele istorice majore, importante pentru evoluția regiunii istorice Oltenia și a județului Dolj și impactul acestora pe teritoriul actualei Zone Metropolitane.

Tabel 1 – Evenimente istorice în teritoriul Zonei Metropolitane⁶

PERIOADA	Evenimente istorice pe teritoriul Olteniei / Județului Dolj	Evenimente istorice pe teritoriul Zonei Metropolitane
EPOCA STRĂVECHE		
Paleolitic		Primele comunități omenești ale spațiului doljan sunt atestate arheologic prin descoperirile de la Amărăști, comuna Fărcaș și Dobromira, comuna Vârvorul de Jos ⁷ .
Neolitic		La Cârcea, comuna Coșoveni , a fost identificată cea mai veche fază a neoliticului, caracterizată, printre altele, de o ceramică pictată ⁸ .
Neolitic - Epoca bronzului		Cultura materială cu cea mai întinsă arie din această vreme poartă numele Coțofeni , după localitatea doljeană unde ea a fost identificată pentru prima dată ⁹ .
Mileniul II î.en.	În regiunile carpato-dunăreană și balcanică s-au format neamurile tracice.	Din această vreme se cunosc pe teritoriul județului peste 30 de așezări omenești, dintre care amintim pe cele de la Locusteni, Dăbuleni, Ghidici (comuna Piscu Vechi), Orodul, Godeni (comuna Melinești), Suharu (comuna Vela), Ișalnița ¹⁰ .
Sec. XII-V î.en.	Odată cu precizarea elementelor de bază ale civilizației geto-dacice, s-a accentuat procesul constituirii culturilor materiale cu întinse arii de răspândire. În cadrul acestora, un rol deosebit l-a jucat cultura Basarabi, descoperită pentru prima dată în localitatea cu același nume ¹¹ (astăzi face parte din municipiul Calafat).	
Sec. IV î.en.	Pe teritoriul actualului județ au apărut numeroase cetăți și așezări geto-dacie nefortificate. Ele sunt plasate pe valea Jiului și a afluenților săi, care reprezentau	Pe valea Jiului se înșiruie așezările de la Bechet, Locusteni și Cerăt, cetățile de la Coțofenii din Dos, Padea, Comoșteni (comuna Gângiova), Bâzdâna (comuna Calopăr) , precum și grupul de cetăți descoperite în jurul

⁶ Cercetarea reprezintă o adaptare a metodei de cercetare a evenimentelor istorice din comună în raport cu cele dintr-un areal mai amplu - regiune istorică, utilizată în studiile elaborate de SC Quattro Design SRL

⁷ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 45

⁸ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 45

⁹ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 45

¹⁰ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 48

¹¹ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 48

	în antichitate tot atâtea drumuri comerciale ce făceau legătura cu restul Daciei¹².	Craiovei la Cârligei și Bucovăț. Lângă Craiova, unde a fost localizată Pelendava, așezare menționată pe o hartă antică și cunoscută sub numele de <i>Tabula Peutingeriană</i>, au mai fost descoperite așezări geto-dacice nefortificate la Făcăi, Cernele (în prezent, localități componente ale municipiului Craiova) și Breasta¹³.
106 e.n.	Până în anul 207, Doljiul este locuit de coloni Romani¹⁴. În Dolj există numeroase vestigii din epoca Daciei romane; se cunosc peste 80 de așezări datând din această vreme¹⁵.	Una dintre așezări se află la Craiova – Plaiul Vulcănești.
Sf. sec. III-a doua jum. sec. IV	Popoarele migratoare din această perioadă nu au poposit vreme îndelungată pe teritoriul județului Dolj. Urmele lăuate de acestea dovedesc o prezență fără implicații etno-culturale și lingvistice asupra mediului local¹⁶.	
EPOCA MEDIE		
1230	Este întemeiat Banatul de Severin la frontiera de nord-vest a țaratului bulgar, în urma războiului ungaro-bulgar. Acesta cuprindea o parte din Oltenia de vest și ținutul dintre Munții Semenicolui și Carpați, având misiunea de apărare a unei părți din granița sudică a regatului¹⁷.	
1232	Apare pentru prima dată un maghiar Luca, cu titlul de ban al Severinului¹⁸.	
1240	Este menționat al II-lea ban unguresc, de Severin, numit Ostlu. De la acesta au rămas denumirile topografice, în regiunea de vest a Olteniei: districtul Gorj și Mehedinți, valea și munții Oslea¹⁹. Are loc a patra năvălire, a Mongolilor (Tătari), care până la această dată nu se atinseseră de Oltenia²⁰.	

¹² Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 48

¹³ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, pp. 48-49

¹⁴ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

¹⁵ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 49

¹⁶ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 50

¹⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 66

¹⁸ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

¹⁹ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

²⁰ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

Regele Ungariei, Bela al IV-lea, dăruiește cavalerilor ioaniți din Ierusalim, printr-o diplomă, pământurile așezate peste munți, în Valahia. Regele *concede cavalerilor toată țara Severinului, împreună cu cnezatele lui Ioan și Farcaș până la râul Olt, (...)*²¹

1247

Referitor la Țara Severinului (Oltenia), în diploma ioaniților se prevedea că acestora le aparținea dreptul de judecată asupra **locuitorilor**, precum și veniturile ce decurgeau dintr-un asemenea drept. Se făcea și o excepție: *că de se va rosti vreo osîndă într-o pricină de vărsare de sânge împotriva mai marilor țării (maiores terrae) și ei se vor simți nedreptățiți să poată face apel la rege*²².

Din diplomă reiese că principalele ramuri ale economiei țării erau: **agricultura, creșterea vitelor și pescuitul**.

Descoperirea unor tezaure monetare din sec. al XIII-lea pe teritoriul Olteniei (Turnu Severin; **împrejurimile Craiovei** – număr mare de pfennigi de Frisach, Carintia și Colonia; Calopăr – dirhemi de argint ai Hoardei de Aur) confirmă datele din Diplomă cu privire la circulația monetară²³.

1260	Bulgarii au pustiit banatul de Severin, punând capăt stăpânirii cavalerilor ioaniți. Prin lupte ulterioare, banatul de Severin este readus sub stăpânire maghiară.
1285	Încercarea lui Litovoi de a manifesta independență față de regatul maghiar pentru teritoriile de dincolo de munți (Carpați) ²⁴ .
1291	Banatul de Severin cu ținuturile din Oltenia dependente de el, trec după anul 1291 sub stăpânirea voievodului Țării Românești (Basarab) până către 1342 ²⁵ .
1330	sept. - nov. Campania regelui Carol Robert împotriva Țării Românești, care prin politica ei contravenea intereselor marilor feudali unguri și clerului superior catolic. După ce a pus stăpânire pe Banatul de Severin, regele înaintează în țară, prin Oltenia, până la cetatea Argeșului ²⁶ . Lupta de la Posada (probabil în Țara Loviștei) prin care regele Carol Robert de Anjou este înfrânt, a însemnat independența Țării Românești.

²¹ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

²² Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 23.

²³ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 25.

²⁴ Informație dintr-un document din anul 1285 al regelui maghiar Ladislau al IV-lea, conf. Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 29

²⁵ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 30

²⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 72

1355	Ludovic de Anjou îi recunoaște lui Nicolae Alexandru, fiul lui Basarab, stăpânirea efectivă a Severinului în schimbul depunerii omagiului de vasalitate ²⁷ .	
1359	Nicolae Alexandru înființează prima mitropolie a Țării Românești, la Argeș, punând prin aceasta bazele organizării bisericii, care a devenit cu timpul un puternic sprijin al domniei ²⁸ .	
1370	Este înființată a doua mitropolie a Țării Românești cu reședința la Severin, căreia îi era supusă populația din Oltenia ²⁹ .	
1370-1375	Vladislav I (Vlaicu-Vodă) întemeiază mănăstirea Vodița (localizare: Vârciorova, Drobeta-Turnu Severin, jud. Mehedinți), construită de călugărul Nicodim și de ajutoarele sale; este primul monument de plan triconc din Oltenia ³⁰ .	În această perioadă, existența tezaurilor monetare de la Radu I, în afara hotarelor țării, atestă printre altele și importanța pe care o va avea pentru legăturile cu sudul Dunării drumul comercial Slatina, Craiova , Calafat, Vidin ³¹ .
1371	Vladislav I (Vlaicu Vodă) împarte Țara Românească în două : Muntenia are domnitor pe Vladislav și Oltenia pe fratele său Radu I.	
1391-1420	Perioada de existență a banului domnesc (ca mare dregător) în Țara Românească; atunci când banatul Severinului nu aparține regatului ungar, reședința banului român este în cetatea Severinului, iar când banatul este cucerit, reședința este la Strehaia. Titlul de ban continuă să existe și după această perioadă, desemnând fie titlul conducătorului banatului unguresc, fie un slujbaş domnesc al Țării Românești. Băniile preiau pe teritoriul din dreapta Oltului rolul unor simple împărțiri administrative, așa cum erau județele în restul Țării Românești sau ținuturile în Moldova ³² .	

²⁷ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 34.

²⁸ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 33.

²⁹ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 37.

³⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 77

³¹ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 37.

³² Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965.

1394	Baiazid I Ilderim a trecut Dunărea pe la Calafat în fruntea unei mari armate otomane ³³ .	Oct. 10. Bătălia de la Rovine (probabil pe Jii, lângă Craiova). Oastea Țării Românești (cca 10.000 de oșteni) condusă de Mircea cel Bătrân, înfrânge oștile invadatoare, obținând o victorie remarcabilă ³⁴ .
1444	Prima mențiune documentară a județului , sub denumirea Județul de Baltă, așezat în Câmpia Dunării; județul se întindea de la balta Blahnița, din Mehedinți, până la cea de la Bistrețu ³⁵ .	
1462	Vlad Țepeș trece cu oastea pe la Calafat, atacă vadurile de la Dunăre, inclusiv Vidin și îl obligă pe Mahomed al II-lea să se retragă fără a reuși transformarea țării în provincie otomană ³⁶ .	
1475	Iun. 1. Prima mențiune documentară a Craiovei ³⁷ . Cercetări mai recente au relevat însă că pentru prima oară așezarea medievală figurează sub denumirea latină <i>Ponsion</i> (pod peste Jiu), într-o hartă alcătuită în preajma bătăliei de la Nicopole (1396), inclusă într-un manuscris păstrat la Biblioteca Națională din Paris ³⁸ .	
1491	Sept. 3, Vlad Călugărul emite un document în care sunt din nou atestați banii ca dregători domnești pentru regiunea de la vest de Olt și sunt arătate atribuțiile lor ³⁹ .	
1492-1539	În această perioadă se pun bazele marii băni a Olteniei , cea mai importantă instituție feudală după cea a domniei ⁴⁰ .	Sediul Băniei este (până în 1831, când este desființată) la Craiova (anterior Strehaia). Crearea acestei instituții cu caracter politico-militar este rezultatul afirmării boierilor Craiovești care, în secolul al XVI-lea, dispuneau de o putere economică considerabilă, stăpânind peste 100 de sate, dintre care mai mult de 25 se găseau în cuprinsul județului ⁴¹ .
Sec. XVI	Boierii Craiovești au promovat o politică de întărire a legăturilor economice cu Transilvania.	Caietele de venituri comerciale ale Brașovului și Sibiului înregistrează prezența, în schimburile de mărfuri, a localităților doljene Craiova, Filiași, Padea, Plenița ⁴² .

³³ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 53

³⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 82

³⁵ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 53

³⁶ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 54

³⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 104

³⁸ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 54

³⁹ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 57.

⁴⁰ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 54

⁴¹ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 54

⁴² Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 55

1520	Iul. 9. Prima hotărnicie păstrată privind fixarea hotarului dintre Transilvania și Țara Românească în nordul Olteniei ⁴³ .	
1522-1528	Pârvu II Craiovescu, mare ban al Olteniei ⁴⁴ .	
1529	Moise-Vodă este domn al Țării Românești; el este susținut de boierii Craiovești, care capătă o situație deosebită în stat ⁴⁵ .	Sept. 25, Barbu ban întărește mănăstirii Bistrița stupăria din Murgaș și mai multe sălașe de țigani ⁴⁶ .
1534	Radu Spînișor (însărcinat de domnie) a fost strângător de bir la județul Jiul de Jos (Dolj) și a fugit cu birul și cu haraciul ⁴⁷ Țării Românești și al împăratului peste Dunăre cu 30000 de aspri ⁴⁸ .	
1583	Reprezentantul domnului în Oltenia , marele ban, avea dreptul să intervină pe posesiunile feudale, să confirme întocmai ca și domnul mutații în stăpânirea funciară: cumpărări, vânzări, dăruiri ⁴⁹ .	Marele ban al Craiovei, Mihalcea, întărea mănăstirii Coșuna (Bucovăț) de lângă Craiova în urma unei judecăți ocină în Smârdeșteț, partea lui Frățilă și a feciorilor lui.
1594	Dec. Oștile Băniei conduse de Manta banul înfrâng turcii intrați în țară cu scopul de a-l înlătura de la domnie pe Mihai Viteazul.	
1595	(Primăvara) Pașa de Vidin atacă și arde Craiova . Apărarea orașului a fost condusă de căpitanul raguzan, Deli Marcu ⁵⁰ .	
1596	Feb., Calotă, mare ban al Craiovei, întărea mănăstirii Coșuna (Bucovăț) în urma unei judecăți dintre ea și popa Oprea din Radovan ocina acestuia în satul Radovan, pe care el o vânduse mănăstirii și ținea că n-a vândut-o.	
1599	În unirea cu Transilvania, Mihai Viteazul s-a bazat și pe boierii Buzești, pe care i-a chemat <i>să saie și ei cu toate oștile Craiovei și ale Jiului și ale Mehedinților</i> . 1 nov., la Alba Iulia este înfăptuită Unirea.	Mihai Viteazul a încredințat marilor boieri din Craiova și județul Dolj dregătorii de cea mai mare importanță în Transilvania și Moldova. În timpul lui Mihai Viteazul Șimnicu de Sus a fost cotropit de Preda Buzescu, însă, în sec. al XVII-lea, locuitorii s-au răscumpărat din rumînie, în cea mai mare parte ⁵¹ .

⁴³ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 115

⁴⁴ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 93.

⁴⁵ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 104

⁴⁶ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 145.

⁴⁷ Tribut anual pe care țările vasale îl plăteau Imperiului Otoman

⁴⁸ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 159.

⁴⁹ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 156.

⁵⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 128

⁵¹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 228

Sf. sec. XV	Scaunul bănesc este mutat de la o moșie a Craioveștilor, Strehaia, la o altă moșie a lor Craiova , aspect determinat, în primul rând, de cauze economice.	Craiova , principala moșie a <i>banoveștilor</i> a început să joace la sfârșitul secolului al XV-lea, un rol deosebit de important, devenind și centrul politic al Olteniei ⁵² .
1600	Mihai Viteazul ocupă Moldova, realizând prima uniune a celor trei țări române.	În vara acestui an, marele ban al Craiovei , Udrea este numit hatman, comandant suprem al oastei moldovene.
Înc. Sec. XVII	Județul Dolj are 4278 familii, adică aprox. 21400 loc ⁵³ .	
1623-1624	Are loc în Oltenia o răscoală condusă de pretendentul Paisie, care este reprimată ⁵⁴ .	
1673	Este realizată o inscripție comemorativă care arată existența episcopiei de Strehaia (localitate de reședință a banilor); înainte de a fi la Râmnic (probabil 1504), a existat la Strehaia un sacun episcopal ⁵⁵ .	
1688	În raportul unui misionar catolic sunt descrise atribuțiile banului Olteniei : <i>după principe este banul, dregătoria lui este să șază la Craiova, are dreptul de a judeca cauzele criminale și în oare-cari civile, ca și principile, însă de la Poarta-de-Fier până la Olt. El făcea divan ca și Domnul din București, (...)</i> ⁵⁶ .	Banul Craiovei era cea mai înaltă poziție boierească, după Domn și avea o putere teritorială care se întindea asupra celor cinci județe de peste Olt, fiind ca un vasal al domnului Munteniei.
Primele decenii ale sec. XVIII		Craiova , cel de-al doilea centru urban al Țării Românești, înregistrează un număr de cca 4000 de locuitori ⁵⁷ .
1717	Febr. 24. Convenția dintre Ioan Mavrocordat și generalul Stainville: trupele imperiale evacuează Muntenia, dar păstrează Oltenia . Convenția va fi invocată de austrieci pentru a justifica anexarea Olteniei ⁵⁸ .	
1718	Iul. 21. Tratatul de la Passarowitz (Pojarevac). Banatul și Oltenia trec în stăpânirea Imperiului Habsburgic ⁵⁹ .	

⁵² Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 228.

⁵³ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 57

⁵⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 134

⁵⁵ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965, p. 68-70.

⁵⁶ Marele Dicționar Geografic al României, p. 180

⁵⁷ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 58

⁵⁸ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 150

⁵⁹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 150

1720-1722	După trecerea Olteniei sub stăpânirea Austriei, se ia hotărârea să se elaboreze o hartă amănunțită a Olteniei, care este realizată de căpitanul Friedrich Schwantz. Peste un an, inginerul locotenent Berndt face o copie după harta realizată de Schwantz și o mai completează cu stemele tuturor județelor din Oltenia ⁶⁰ .	
1722	Nov. 11. Administrația austriacă introduce în Oltenia obligația de o zi de clacă pe săptămână pentru toți țărani lipsiți de pământ (rumâni și oameni cu învoială). ⁶¹	
Jumătatea sec. XVIII	După reformele lui Constantin Mavrocordat, județul trece printr-un lung proces de transformări generate de procesul de destrămarea a relațiilor feudale și de apariție a celor capitaliste ⁶² .	În perimetrul Craiovei și al altor localități din județ se construiesc edificii laice și religioase; se înființează școli pentru copiii marilor boieri, ai reprezentanților burgheziei în formare, dar și pentru cei săraci. În această perioadă, Craiova , Calafat și alte așezări se afirmă ca centre de producție meșteșugărească. Într-o statistică a prăvăliilor din Țara Românească, întocmită în 1811, Craiova ocupa locul al doilea, după București, având 236 de prăvălii ⁶³ .
1739	În urma păcii de la Belgrad, austrieii bătuti de turci pierd Oltenia (câștigată prin Tratatul de la Pasarovitz – 1718) și această parte de țară este din nou alipită Munteniei.	
1770		Craiova devine, până în anul 1771, capitala Țării Românești.
Cca 1800	Dec. Trupele pașei de Vidin, Pasvan-Oglu, pradă Oltenia .	Dec. Craiova este arsă aproape în întregime.
1801	(Iarna) Noi incursiuni ale trupelor lui Pasvan-Oglu în Oltenia ⁶⁴ .	Craiova este din nou arsă.
1806		Sept. 25. Craiova este din nou prădată de trupele lui Pasvan-Oglu ⁶⁵ .
1806-1812	Războiul ruso-turc se desfășoară în cea mai mare parte pe teritoriul Olteniei.	

⁶⁰ <http://www.dtstv.ro/oltenia/64-istoria/216-oltenia-sub-imperiul-austriac-1718-1739>, ultima accesare 19.10.2015

⁶¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 150

⁶² Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 58

⁶³ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 58

⁶⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 162

⁶⁵ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 163

EPOCA MODERNĂ

1815	Sub, Vodă Ioan Caragea, județul Dolj se subîmpărțea în 10 plăși, având 146 sate ⁶⁶ .	
1818	Aug. 21, Promulgarea Legii Caragea, care crește obligațiile țăranilor clăcași față de stăpânii de moșii. Oct. 11, Ioan Caragea părăsește domnia, după ce adunase o mare avere din numeroasele și apăsătoare dări impuse locuitorilor țării. ⁶⁷	Mai 13, clăcașii din Terpezița s-au ridicat <i>cu zurbalic</i> împotriva obligațiilor de clacă ⁶⁸ .
1819		Feb. 2, locuitorii satului Terpezița au fost acuzați că au tăiat copaci din Pădurea Breasta, proprietatea clucerului Constantin Oțetelișanu ⁶⁹ .
1821	Revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Ian. 23, Începutul mișcării revoluționare este reprezentat de proclamația adresată de Tudor locuitorilor Țării Românești, prin care îi cheamă la luptă împotriva regimului feudal. Mart. 30. Întâlnirea dintre Tudor Vladimirescu și Alexandru Ipsilanti; în ciuda unor grave divergențe, cei doi ajung la un acord, în urma căruia, județele dinspre munte trec sub autoritatea lui Ipsilanti, iar Oltenia și județele de câmpie sub cea a lui Tudor ⁷⁰ . În anii imediat următori revoluției, populația județului Dolj are 11461 de familii, ceea ce reprezenta circa 58000 locuitori ⁷¹ .	Mulți craioveni se refugiază în satul Coșovenii de Sus , de frica turcilor ⁷² . Comuna Coțofenii din Față : în satul cu același nume, pentru o scurtă perioadă de timp și-au făcut tabără pandurii lui Tudor Vladimirescu ⁷³ . Comuna Murgași : satul Murgași a participat la revoluție cu 2 panduri. Comuna Pielești : satul Pielești – locuitorii participă la revoluție. Feb. 30 – mart. 1. Tudor Vladimirescu a intrat în Craiova cu oastea sa revoluționară, fiind primit cu bucurie de negustorii cei mai mici și de populația orașului ⁷⁴ . Al doilea centru urban al Țării Românești, Craiova , are o populație de 15000-16000 de locuitori.

⁶⁶ Marele Dictionar Geografic al României, vol. III, p. 177

⁶⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 166

⁶⁸ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 270

⁶⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 270

⁷⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 168

⁷¹ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 57

⁷² Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 346

⁷³ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 363

⁷⁴ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 58

1823		Feb. 16, Într-un document, Dinu Drânzan, Udrea Gheorghe, pârcalabul satului și toți locuitorii din Vela mărturiseau că nu au suferit abuzuri și pagube de pe urma celor care au participat la revoluția condusă de Tudor Vladimirescu ⁷⁵ .
1826	Are loc răscoala din Oltenia , condusă de Simion Mehedințeanu și Ghită Cuțui, panduri.	Este înființată Școala centrală din Craiova , al doilea colegiu al țării după "Sf. Sava".
1831	Instituția băniei este desființată.	
1836	Apare primul manual didactic de desen și arhitectură românesc: <i>Elemente de desen și arhitectură</i> de Carol Valștein, pictor, profesor la Colegiul Sf. Sava. Iun. 1, are loc primul spectacol de operă în limba română cu <i>Semiramida</i> de G. Rossini dat de elevii "Societății filarmonicii".	Sunt înființate, la București și Craiova, biblioteci publice ⁷⁶ .
1846 ⁷⁷	Podurile de la Slatina, peste cele 2 brațe ale Oltului s-au construit între anii 1845 și 1847, când au fost inaugurate de domnitorul Gheorghe Bibescu.	Începerea construirii rețelei de drumuri naționale care cuprinde și drumul București – Craiova -Orșova (legătura cu Austria);
1848 ⁷⁸	Revoluția Română de la 1848. Gheorghe Magheru este ministru de finanțe în cabinetul revoluționar din Țara Românească, apoi, temporar, comandant general al trupelor revoluționare din Țara Românească. Iun. 9/21. Are loc la Islaz (jud. Romanați, astăzi în județul Olt) o mare adunare populară ("Adunarea de la Islaz") unde este citită de Ion Heliade Rădulescu "Peoclamația de la Islaz", cuprinzând programul revoluției din Țara Românească. Se constituie primul guvern provizoriu compus din: Ion Heliade Rădulescu, maiorul	Iun. 13/25. Guvernul provizoriu ales la Islaz, în fruntea unei mari mulțimi, își face intrarea triumfală în Craiova , unde populația depune jurământul pe programul revoluției. Locuitorii satului Almăj jură pe Constituție și trimit 7 voluntari în tabăra lui Magheru (parte a primului guvern provizoriu). 9 localnici ai comunei Brădești s-au înrolat în armata condusă de generalul Magheru. Locuitorii comunei Breasta au luat parte la revoluție - 5 voluntari în tabăra lui Magheru; au depus jurământ pe Constituție; s-a remarcat Gh. Sutescu, subrevizor școlar în plășile Balta și Jiul de Jos. Locuitorii satului Panaghia (com. Calopăr) participă la revoluție: jurământ pe Constituție, 4 voluntari în tabăra lui Magheru. Locuitorii satului Coșovenii de Sus (comuna Coșoveni) au aflat printre primii de programul

⁷⁵ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 349

⁷⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 177

⁷⁷ Consiliul Județean Gorj, *Plan de amenajare a teritoriului județean Gorj, actualizare 2009-2011, Fazele 1-2, Elemente care condiționează dezvoltarea: problem și disfuncționalități. Diagnostic și priorități, vol. I – Memoriu ethnic general*, pag. 18. Document pdf, ultima consultare 23.11.2015, <http://www.cjgorj.ro/Date%20site/PATJ/memoriu%2012%20gorj%20complet.pdf>

⁷⁸ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C* (pp. 25, 127, 159, 224, 346, 363, D-M (pp. 144, 347, 350, 372), N-V (pp. 50, 108, 270, 337, 349), Editura Alma, Craiova, 2004.

Christian Tell, Ștefan Golescu, preotul Radu Șapcă și căpitanul Nicolae Pleșoianu⁷⁹.

Organizarea corpului de armată din țărani voluntari comandat de gorjanul Gheorghe Magheru, cu tabăra de bază la Râureni (Râmnicu Vâlcea).

Guvernul revoluționar decretează eliberarea robilor țigani ai boierilor și încearcă împrăștierea țăranilor clăcași⁸⁰.

revoluției, întrucât în drumul său spre Craiova, guvernul revoluționar s-a oprit aici, în noaptea de 12/13 iunie 1848; au jurat pe Constituție și au trimis în tabăra lui Magheru, 9 voluntari.

Locuitorii satului **Coțofenii din Față** jură pe Constituție și trimit 5 voluntari în tabăra lui Magheru.

Locuitorii satului Ghercești (com. **Ghercești**) au participat la revoluție jurând pe Constituție și trimițând 3 voluntari în tabăra de la Râureni.

Com. **Mischii**: Locuitorii satului Mischii jură pe Constituție; 6 voluntari pentru oastea lui Magheru; locuitorii satului Motoci jură pe Constituție, trimițând 2 voluntari în tabăra lui Magheru.

Com. **Murgași**: Locuitorii satului Murgași participă la revoluție prin 5 săteni în tabăra lui Magheru de la Râureni.

Comuna **Pielești**: satul Pielești – locuitorii participă la revoluție: 3 răniți, 5 morți, 2 decorați cu medalia "Trecerea Dunării", zile de transport și rechiziții.

Comuna **Predești**: satul Predești – locuitorii jură pe Constituție și au 4 voluntari în tabăra lui Magheru.

Comuna **Terpezița**: satul Terpezița – aug. 13, căpitanul Dumitrache Vruia a înscris 8 voluntari din sat pentru tabăra lui Magheru de la Râureni.

Comuna **Vârvoru de Jos**: satul Vârvorul – locuitorii trimit 43 voluntari în tabăra revoluționară de la Râureni, organizată de Gheorghe Magheru.

Comuna **Vela**: satul Vela – locuitorii trimit voluntari în tabăra revoluționară de la Râureni, sub conducerea lui Gheorghe Magheru.

1852 - 1854 Dec. – 1854, ian. Puternică mișcare țărănească în **Oltenia** sub conducerea lui Ioniță Magheru și Gheorghe Scurtulescu, participanți la revoluția din 1848. Mișcarea a fost reprimată cu cruzime de colonelul Ioan Solomon, reacționarul de la 1848⁸¹.

Iul. 22, locuitorii satului **Terpezița**⁸² erau îndemnați de Marin Bîrlan, Iona Bîrlan și Matei Dumitru Zlotea să nu dea proprietarului dijmă din prisoase după lege, nici să meargă să li se măsoare locurile muncite, spre a li se deosebi cele legiuite de cele de prisoase.

Mai 16 - 1854, căpitanul Cosma, epistatul⁸³ moșiei **Terpezița**, proprietatea marelui logofăt Dimitrie Bibescu, reclama Cârnuirii Județului Dolj, că locuitorii de pe această proprietate nesocotesc poruncile stăpânirii⁸⁴.

⁷⁹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 188

⁸⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 190

⁸¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 199

⁸² Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 271

⁸³ Administrator

⁸⁴ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 271

Cca 1858	Județul Dolj era cel mai populat județ al țării, având 199.626 locuitori ⁸⁵ .	
1860	Iul. 13/25-1861, apr. 17/29. Guvernarea în Țara Românească a cabinetului Emanoil (Manolache) Costache Epureanu ⁸⁶ .	Oct. Promulgarea legii patentelor, care prevedea obligații sporite pentru meseriași și negustori, provocând mari nemulțumiri și mișcări orășenești, mai puternic la Craiova și Ploiești.
1866	Al. Ioan Cuza este obligat să abdice. Adoptarea Constituției României care are formă de stat monarhie constituțională sub suzeranitatea Imperiului Otoman.	Venirea în țară a principelui Carol care debarcă la Turnu Severin și trece în triumf prin Craiova și prin Slatina.
1868	Sept. 22/oct. 4. Legea pentru construirea și exploatarea unei rețele de căi ferate, concesionată consorțiului prusian, condus de dr. Bethel Henry Strousberg.	Una dintre linii este București-Pitești-Slatina- Craiova -Turnu Severin-Vârciorova ⁸⁷ .
1872	Județul este împărțit în 7 plăși ⁸⁸ .	
1875		La 18 septembrie 1875, proprietarul Ion Hagiadi din Șimnicu de Sus reclamă Prefecturii județului că locuitorii din jurul proprietății sale au năvălit cu forța în vii și au cules fără să plătească drepturile proprietății ⁸⁹ .
1877-1878 ⁹⁰	Războiul de Independență. Mai 9/21 1877, este proclamată independența de stat a României. Are loc războiul între Rusia (aliată cu România) și Turcia, care se desfășoară în Bulgaria. Războiul se încheie în anul 1878 cu Tratatul de pace ruso-turc de la San Stefano, care stipula recunoașterea independenței României, alături de cea a Serbiei și Muntenegrului, și autonomia Bulgariei; Dobrogea era cedată Rusiei. Tratatul este revizuit prin Congresul Internațional de la Berlin, sunt recunoscute drepturile României asupra Dobrogei, dar județele din sudul	Războiul de independență a fost sprijinit material și prin participarea directă pe front a localnicilor din Brădești (între răniți s-a aflat Ion Pîrlatu din Brădești, ce făcea parte din regimentul 4 de linie). Comuna Breasta participă prin: rechiziții de vite și produse, 421 de care, 2908 zile de transport pentru armată efectuate de țărani; 2 răniți din Regimentul 4 de linie. Comuna Bucovăț participă prin: transport de materiale, 2232 zile transport. Comuna Calopăr , satul Calopăr participă la război: au fost rechiziționate 16175 "chile de fân" și 132 care cu boi; în ianuarie 1878, au fost rechiziționate circa 4000 "chile de fân", iar 11 locuitori au efectuat cu carele 38 de zile de transport pentru armată. Satul Panaghia: 3 morți. Comuna Coșoveni : satul Coșovenii de Jos – locuitorii au efectuat 3184 zile de transport

⁸⁵ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport -Turism, București, 1981, p. 61

⁸⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 208

⁸⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 224

⁸⁸ Marele Dictionar Geografic al României, vol. III, p. 177

⁸⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, D-M*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 229

⁹⁰ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C* (pp. 127, 159, 169, 221, 343, 363), *D-M* (pp. 144, 350, 372, 375, 108, 229), *N-V* (259, 271), Editura Alma, Craiova, 2004

Basarabiei (Bolgrad, Cahul și Ismail) sunt încorporate din nou Imperiului Țarist.⁹¹

La retragerea armatei ruse din Bulgaria, principele Carol, care se temea de ocuparea armată a țării, se refugiază în **Oltenia**; armata română se organizează pe poziții de apărare pe malul drept al Oltului.⁹²

pentru armata română.

Comuna **Coțofenii din Față**: satul Coțofenii din Față – 3 morți.

Locuitorii satului Ghercești (com. **Ghercești**) au dat 280 de zile de transport efectuând cu ele 1519 zile de muncă pentru armată.

Locuitorii din **Ișalnița** au participat la Război prin: rechiziții, transport pentru armată, 60 care rechiziționate în iulie 1877; 354 care în noiembrie 1877; 403 care în ianuarie 1878 – 4 morți.

Comuna **Mischii**: locuitorii din Mișchii participă prin: rechiziții, donații, 3 morți, 1 decorat.

Locuitorii din Motoci: 2 morți, au efectuat 1694 zile de transport numai în anul 1877.

Comuna **Murgași**: satul Mișchii – 2 răniți și 1 mort; satul Velești: 2 răniți.

Comuna **Predești**: satul Predești – 5 morți;

Comuna **Șimnicu de Sus**: pe teritoriul comunei a fost organizat primul cartier general al armatei române stabilită în Oltenia, în campania pe etape a intrării sale în războiul pentru independență.

Comuna **Teasc**, satul Secui: în mai 1877 au fost rechiziționate pentru armată 109 care de transport; pentru faptele sale de arme, soldatul Dincă Nistor care făcea parte din regimentul 4 dorobanți a primit medalia *Crucea Treceerii Dunării*, soldatul Roșca Ion din Batalionul 1, campania 3, a fost rănit în luptele de la Plevna și a fost decorat cu *Trecerea Dunării* și *Independența României*.

Comuna **Terpezița**, satul Terpezița: locuitorii au efectuat pentru armată numeroase zile de transport (1147 în ianuarie 1878 și 531 în februarie 1878 ș.a.); soldatul Bucur Ilie s-a evidențiat în bătălia de la Smârdan, fiind decorat.

1881 România devine regat, condus de regele Carol I.

1882 Județul este împărțit în 5 plăși⁹³.

1889 Statul român răscumpără de la concesionari liniile ferate, devenind proprietarul tuturor căilor ferate de pe teritoriul României (1377 km).⁹⁴

Șoseaua Slatina – **Craiova** – Turnu Severin este terminată; proiectul și execuția aparțin Ministerului Lucrărilor Publice. Pentru această șosea se construiesc poduri metalice: la Slatina peste Olt, la Filiași peste Jiu ș.a.⁹⁵

⁹¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 238-240

⁹² Consiliul Județean Gorj, *PATJ Gorj*, p. 19

⁹³ Marele Dictionar Geografic al României, vol. III, p. 177

⁹⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 256

⁹⁵ Consiliul Județean Gorj, *PATJ Gorj*, p. 19

1892	Județul este împărțit în 10 plăși ⁹⁶ .	
1894		Orașul Craiova are 13412 familii, cu 30081 locuitori, din care 15632 bărbați și 14449 femei ⁹⁷ .
1897		Este elaborat un proiect pentru un canal colector în care să se scurgă toate apele din bălți, mlaștini și din orașul Craiova ; proiectul a fost pus în executare prin antrepriză ⁹⁸ .
1898-1899	Se face legătura de cale ferată între Transilvania și Oltenia pe la Turnu Roșu ⁹⁹ .	Mart. 14/26 – 1898. Apare săptămânal la Craiova , gazeta <i>Revoluția socială</i> , prima gazetă socialistă din România, cu acest titlu ¹⁰⁰ . Orașul Craiova are o populație de aproape 39000 locuitori; din aceștia sunt 3000 izraeliți și 4000 locuitori străini de diferite naționalități ¹⁰¹ .
1905		Dec. 5. Apare la Craiova , săptămânal, bilunar sau lunar revista literară <i>Ramuri</i> (până la 10 dec. 1914, când se unește cu revista <i>Drum drept</i>) ¹⁰² .
1907 ¹⁰³	Răscoala țărănească din 1907. Feb. 8/21, are loc în satul Flămânzi (județul Botoșani) un incident care marchează începutul marii răscoale a țăranilor, desfășurată sub lozinca "Vrem pământ!" Mart. 9/22-mart 13/26, răscoala țărănească cuprinde toată Muntenia și Oltenia, unde a cunoscut o violență deosebită. Dec. 23 – ian. 5 1908, Se adoptă o nouă lege privind învoielile agricole, care interzice munca sau dijma la tarla, precum și dările suplimentare în natură, bani sau muncă; legea prevedea că toate contractele colective dintre moșieri și țărani sunt supuse unei înregistrări obligatorii; o comisie specială fixa prin lege prețul maxim al arendei pământului și minimul de salarii pentru muncitorii agricoli.¹⁰⁴	Sătenii comunei Almăj s-au răsculat împotriva arendașului moșiei, proprietatea lui Ion G. Pleșa. Răscoala au atacat primăria, au tăiat firele telefonice și au incendiat conacele proprietarului Pleșa. Intervenția armatei în Almăj și alte 8 localități s-a soldat cu 77 morți și mai mulți răniți. În 1907, locuitorii din Brădești au distrus magazinele de cereale ale proprietății; 8 locuitori au fost împușcați, iar unul a fost rănit. În memoria lor s-a ridicat în 1957, o placă comemorativă în fața Consiliului popular comunal - primăria. În timpul răscoalei din 1907, sătenii din Belcinu (com. Calopăr) au devastat, jefuit și incendiat conacele și proprietățile mari, producând pagube de peste 10000 lei; 2 dintre săteni au fost anchetați și judecați, fiind condamnați la 2 ani de închisoare. Mart. Locuitorii satului Calopăr (com. Calopăr) devastează și incendiază conacele de moșie împreună cu cei din satele din jur; din ciocnirile cu armata și jandarmii au rezultat 3 răniți și 11 arestați.

⁹⁶ Marele Dictionar Geografic al României, vol. III, p. 177

⁹⁷ Marele Dictionar Geografic al României, p. 739

⁹⁸ Marele Dictionar Geografic al României, p. 738

⁹⁹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 270

¹⁰⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 270

¹⁰¹ Marele Dictionar Geografic al României, p. 739

¹⁰² Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 280

¹⁰³ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C* (pp. 25, 127, 218, 221), *D-M* (144, 347, 271), *N-V* (337, 349), Editura Alma, Craiova, 2004

¹⁰⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 285

Locuitorii satului Ghercești (com. **Ghercești**) au incendiat conacele și au trecut și la împărțirea pământurilor moșierilor.

Locuitorii din **Mischii** alături de cei din Mlecănești și Motoci au atacat și incendiat conacul proprietarului moșiei.

Comuna **Murgași**: satul Murgași – pe 14 martie are loc asediarea primăriei.

Comuna **Terpezița**: satul Terpezița – mart. 12-15, au fost împușcați 25 de țărani. Pe locul unde au fost executați capii răsculaților a fost ridicat un monument comemorativ (placă de marmură).

Comuna **Vârvoru de Jos**: satul Vârvorul – locuitorii au efectuat lunar între 454 și 685 zile de transport cu carele și căruțele.

Comuna **Vela**: satul Vela – au fost împușcați 20 de răsculați.

1908		Se înființează Biblioteca municipală din Craiova ¹⁰⁵ .
1910	Mart. 14/27, Are loc la București un miting pentru comemorarea răscoalei din 1907, la care se adoptă o moțiune de protest împotriva prigonirii mișcării muncitorești.	Apr. 10, proprietarul Constantin Vasiliuță informa pe prefectul județului Dolj că locuitorul Constantin N. Teodorescu din comuna Terpezița caută <i>prin toate mijloacele să răscoale pe locuitorii din acea comună, îndemnându-i ca cu forța să deschidă drumuri noi pe moșia (lui), cu toate că locuitorii și comuna (aveau) drumuri destule în toate direcțiile</i> ¹⁰⁶ .
1914	Ian. 4/17. Se formează un guvern liberal, în frunte cu I.C. Brătianu ¹⁰⁷ . Iun. 15/28. Asasinarea la Sarajevo a prințului moștenitor al Austro-Ungariei, Franz Ferdinand și a soției sale de către un naționalist sârb, pretext pentru declanșarea Primului Război Mondial.	Ian. 13. Premiera filmului <i>Cetatea Neamțului</i> , cu artiștii Teatrului Național din Craiova; producție: Leon Popescu.
1915		Ian. 24. Apare la Craiova revista literară <i>Drum drept</i> (până în iul. 1917), sub conducerea lui Nicolae Iorga ¹⁰⁸ .

¹⁰⁵ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 285

¹⁰⁶ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 271

¹⁰⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 296

¹⁰⁸ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 298

1916-
1918¹⁰⁹

Aug. 4/17 1916, Intrarea
României în Primul Război
Mondial.

Oct. 3/16 – nov. 14/27 1916,
puternică ofensivă germano-
austro-ungară pe văile Oltului și
Topologului. Trupele inamice
ocupă Râmnicu Vâlcea și Curtea
de Argeș.

În prima bătălie de la Târgu Jiu
care are loc în luna octombrie,
trupele române conduse de
generalul Ion Dragalina, resping o
puternică ofensivă inamică. Se
remarcă prin vitejia sa Ecaterina
Teodoroiu ("Eroina de la Jiu").

În luna noiembrie are loc a doua
bătălie de la Târgu Jiu în urma
căreia trupele germane ocupă
orașul și pătrund în Câmpia
Olteniei.

Nov. 1916, Doljul intră sub
ocupație străină - Nov. 8/21 1916,
Trupe germane ocupă **Craiova**¹¹⁰.

1917, în luptele de la Mărășești
moare eroic Ecaterina Teodoroiu.

1918, apr. 24/mai 7, Tratatul de
pace de la București, dintre
România și Germania, Austro-
Ungaria, Bulgaria, Turcia.
România cedează Dobrogea și
mari suprafețe din zonele
muntoase prin rectificările de
frontieră din Carpați; de
asemenea, este obligată să
încheie convenții economice
nefavorabile.

Dec. 1-1918, Unirea României cu
Basarabia, Bucovina și
Transilvania, constituindu-se
România Mare.¹¹¹

Sept. 1916, Locuitorii din **Brădești**, împreună cu
cei din **Almăju** și **Coțofenii din Față**, au
expediat armatei 59718 kg de ceapă; 17 morți¹¹².

Locuitorii comunei **Almăj** au participat la războiul
din anii 1916-1918 – 83 morți.

Din comuna **Breasta** au existat: 116 morți, 14
răniți.

Din comuna **Bucovăț** au existat: 18 morți.

Comuna **Calopăr**: satul Belcinul - 19 morți; satul
Calopăr - 64 de locuitori; satul Panaghia – 1
mort, 12 răniți – în cinstea acestora s-a ridicat un
monument;

Comuna **Coșoveni**: în satul Coșovenii de Jos s-
a ridicat un obelisc de piatră în cinstea eroilor
căzuți în primul război mondial.

Satul **Coșovenii de Sus** – 93 morți; a fost
executat un obelisc de către sculptorul N.
Karagheorghe din Craiova, cu următoarea
inscripție: *Eroilor din comuna Coșovenii de Sus,
căzuți pe câmpul de luptă în anii 1916-1919;
Măreășești, Oituz, Mărăști, Jiu.*

Comuna **Coțofenii din Față**: satul Coțofenii din
Față – 23 morți, 14 răniți, 2 decorați.

Comuna **Ghercești**: satul Ghercești – 53 morți.

Comuna **Ișalnița**: satul Ișalnița – 53 morți; în
cinstea acestora a fost ridicat un monument –
soclu și forma unui oraș din piatră.

Comuna **Mischii**: satul Mischii – 62 morți; satul
Motoci: 78 morți;

Comuna **Murgași**: satul Murgași – 11 morți, 18
răniți; satul Motoci: 78 morți; satul Velești: 4
morți, 5 răniți.

Comuna **Pielești**: satul Pielești – 123 morți.

Comuna **Predești**: satul Predești – 10 morți.

Comuna **Șimnicu de Sus**: – 47 morți; în iulie
1918, 54 de țărani din Șimnic s-au opus
rechiziționării făcută din recolta de grâu de către
armata germană de ocupație.

Comuna **Teasc**: satul Secui – 9 invalizi, 25 morți.

Comuna **Terpezița**: satul Terpezița – 93 morți.

Comuna **Vârvorul de Jos**: satul Vârvorul – 10
morți.

Comuna **Vela**¹¹³ satul Vela – 9 morți

¹⁰⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C (pp. 25, 159, 169, 218, 221, 343, 346, 346), D-M (144, 247, 347, 372), N-V (50, 108, 229, 259, 271, 337, 349), Editura Alma, Craiova, 2004

¹¹⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 302

¹¹¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 300-313

¹¹² Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 127

¹¹³ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, N-V, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 349

EPOCA CONTEMPORANĂ

1919	Ian. 18-1920, ian. 21. Lucrările Conferinței de Pace de la Paris – se elaborează textele tratatelor de pace dintre țările învingătoare în Primul Război Mondial (27 de state, printre care și România) și țările învinse (Germania, Austria, Ungaria, Bulgaria și Turcia) ¹¹⁴ .	Mart. 1. Reapare la Craiova revista literară Ramuri (1919-1929, 1934-1944, 1945-1947 și din aug. 1964) ¹¹⁵ .
1940	Mari pierderi teritoriale și de populație suferite de România sub presiunea puterilor în expansiune sau aliatelor acestora: Basarabia și Bucovina intră în componența U.R.S.S. (iunie); Transilvania de Nord intră în componența Ungariei (august); Cadrilaterul Dobrogei intră în componența Bulgariei (septembrie).	Sept. 7. Tratatul de frontieră româno-bulgar de la Craiova prin care partea de sud a Dobrogei (Cadrilaterul, adică județele Durostor și Caliacra) intră în componența Bulgariei ¹¹⁶ .
1941-1945 ¹¹⁷	Al doilea război mondial. 1941, Intrarea României în război contra URSS, alături de Germania și Ungaria. 1944, după 23 august armata română luptă împotriva Germaniei; Muntenia, Oltenia și Transilvania sunt ocupate de armatele sovietică și română.	Locuitorii comunei Almăj au participat la războiul din anii 1941-1945 – 117 morți. La războiul din anii 1941-1945 au murit pe front 39 locuitori ai comunei Brădești . La războiul din anii 1941-1945 au murit pe front 45 locuitori ai comunei Breasta . Din comuna Bucovăț au murit pe front 23 de locuitori. Comuna Calopăr , satul Belcinu - au murit pe front 32 de locuitori ¹¹⁸ ; satul Calopăr - au murit pe front 80 de locuitori ¹¹⁹ ; satul Panaghia - au murit pe front 23 de locuitori. Comuna Coșoveni : satul Coșovenii de Jos – au murit pe front 41 de locuitori ¹²⁰ ; satul Coșovenii de Sus – 141 morți. Comuna Coțofenii din Față : satul Coțofenii din Față – 41 morți. Comuna Ghercești : satul Ghercești – 81 morți. Comuna Ișalnița : satul Ișalnița – 47 morți. Comuna Mischii : satul Mischii – 127 morți;

¹¹⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 315

¹¹⁵ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 315

¹¹⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 371

¹¹⁷ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C (pp. 25, 127, 159, 169, 218, 221, 224, 343, 346, 363), D-M (144, 347, 350, 372), N-V (50, 108, 229, 259, 271, 349), Editura Alma, Craiova, 2004

¹¹⁸ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 218

¹¹⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 221

¹²⁰ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 343

satul Motoci: 118 morți.

Comuna **Murgași**: satul Murgași – 17 morți;
satul Velești – 5 morți, 9 răniți.

Comuna **Pielești**: satul Pielești – 197 morți.

Comuna **Predești**: satul Predești – 15 morți.

Comuna **Șimnicu de Sus**: – 61 morți.

Comuna **Teasc**: satul Secui – 32 morți.

Comuna **Terpezița**: satul Terpezița – 145 morți.

Comuna **Vârvoru de Jos**: satul Vârvoru – 16 morți.

Comuna **Vela**: satul Vela – 12 morți.

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

1944		Oct. 15. Au loc la București, Craiova , Brașov, Petroșani, Timișoara, Arad, Sibiu, Constanța, Bacău etc. Puternice manifestații populare pentru instaurarea unui guvern al Frontului Național Democrat ¹²¹ .
1947	Regatul României devine Republica Populară Română.	Apr. 17. Este înființată Filarmonica de stat "Oltenia" din Craiova ¹²² .
	Începe procesul de cooperativizare a țăranilor posesori de pământ, care a condus la pierderea proprietății terenurilor agricole. Nu au fost cooperativizați locuitorii comunelor care aveau terenuri cu fânețe și pășuni. ¹²³	Sunt înființate uzinele "Electroputere" din Craiova ¹²⁴ .
1949		Majoritatea localităților din ZMC sunt colectivizate în întregime în perioada 1960-1962 (vezi cap. 1.4.1., tabelul 4. Evoluția proprietății și evoluția urbanistică a localităților din Zona Metropolitană)
1957	Apr. 28. Ia ființă la Aix-les-Bains (Franța) Federația mondială a orașelor înfrățite, cu sediul la Paris ¹²⁵ .	Printre orașele românești înfrățite cu orașe din altă țară se numără și Craiova înfrățită cu Nanterre (Franța).
1960		Începe fabricarea la uzinele "Electroputere" din Craiova a primelor locomotive diesel-electrice de 2100 CP ¹²⁶ .
1965		Febr. Intrarea în probe tehnologice a primei linii a fabricii de acid azotic de la Combinatul chimic Craiova . La Ișalnița este pusă în funcțiune centrala electrică de termoficare. Aug. 27. Înființarea Universității din Craiova ¹²⁷ .

¹²¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 384

¹²² Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 394

¹²³ Consiliul Județean Gorj, *PATJ Gorj*, p. 21

¹²⁴ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 399

¹²⁵ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 412

¹²⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 416

¹²⁷ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, pp. 430-431

1968	Are loc, prin Legea nr. 2/1968, reorganizarea împărțirii administrativ teritorială a României prin desființarea regiunilor și reînființarea județelor. Structura pe UAT a județului Dolj: 1 municipiu, 4 orașe, 10 localități componente ale municipiilor și ale orașelor, 95 comune.	Județul Dolj are reședința în municipiul Craiova , care are ca localități componente Craiova, Făcăi, Mofleni, Popoveni și Șimnicu de Jos și comune suburbane: Bucovăț , Cernele, Ișalnița , Podari și Șimnicu de Sus . Județul are ca orașe: Băilești, Calafat, Filiași , Segarcea ¹²⁸ . Este pusă în funcțiune Întreprinderea de confecții Craiova , a doua ca mărime din țară, după cea din București. ¹²⁹
1970	Județul Dolj este unul dintre marii producători de energie electrică, realizând 15% din producția țării pentru acest an.	Este realizată Întreprinderea de transformatoare și motoare electrice Filiași .
1997		Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Vela, în vigoare.
1998	Legea nr. 151/1998 privind politica de dezvoltare regională (abrogată și înlocuită de legea nr. 315/2004) a fost actul determinant care a permis constituirea regiunilor de dezvoltare și a instituțiilor responsabile. ¹³⁰	Este întocmit Planul Urbanistic General al comunelor Calopăr, Terpezița, în vigoare.
2000		Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Vârvoru de Jos, în vigoare.
2004	Legea nr. 84/2004 pentru înființarea unor comune Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România, au fost create 8 regiuni de dezvoltare, ca parte a politicilor de dezvoltare regională, care au ca scop atingerea obiectivelor României și Uniunii Europene de coeziune economică și socială. Județul Dolj face parte alături de județele Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea din Regiunea Sud-Vest Oltenia.	Craiova are ca localități componente: Craiova, Cernele, Cernele de Sus, Făcăi, Izvoru Rece, Mofleni, Popoveni, Rovine, Șimnicu de Jos. Față de anul 1968 se mai schimbă componența următoarelor comune: Almăj, Cârcea (înființată prin separarea de Comuna Coșoveni), Coșoveni, Coțofenii din Față, Malu Mare, Predești.
2005		Este întocmit Planul Urbanistic General al comunelor Malu Mare, Murgași, în vigoare.

¹²⁸ Legea nr. 2/1968

¹²⁹ Județele patriei, *Dolj*, p. 125

¹³⁰ Ioan Ianoș, Gabriel Pascariu, *Începuturile politicii regionale în România*, în *Regionalizare, urbanismul Serie Nouă*, nr. 11/2012, pp. 77, 79

2006		Este întocmit Planul Urbanistic General al comunelor Almăj, Coțofenii din Față, în vigoare.
2007	România este primită în Uniunea Europeană ca membru cu drepturi depline.	Apar o serie de fonduri de finanțare care permite implementarea diferitelor proiecte necesare în localitățile județului Dolj; apare necesitatea asocierilor între localități. Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Breasta, în vigoare.
2008	Ian., <i>Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor, Județul Dolj</i> ¹³¹ Mart., <i>Elaborarea strategiei Consiliului Județean Dolj de dezvoltare economico-socială 2007-2013</i> ¹³²	Este formată Zona Metropolitană Craiova prin asocierea voluntară, pe bază de parteneriat, între Craiova și comunele Mischii, Breasta, Ghercești, Șimnicu de Sus și Pielești. Ulterior (2009, 2012, 2013, 2014), și alte comune și-au manifestat dorința de a se asocia cu Municipiul Craiova. Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Brădești, în vigoare.
2009	Mart., <i>Master Plan pentru Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor – Județul Dolj</i> ¹³³	Este întocmit Planul Urbanistic General al comunelor Bucovăț, Ișalnița, Predești, Șimnicu de Sus, Țuglui, în vigoare.
2010		Este întocmit Planul Urbanistic General al comunelor Cârcea, Pielești, Ghercești, în vigoare.
2011	Elaborarea <i>Studiului privind dezvoltarea urbană la nivel regional</i> ¹³⁴	Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Teasc, în vigoare. Este întocmit <i>Raportul de mediu, Evaluarea strategică de mediu a Planului Urbanistic General, Orașul Segarcea</i>
2012	Elaborarea <i>Studiului privind dezvoltarea mediului de afaceri la nivel regional și impactul crizei economice asupra întreprinderilor</i> ¹³⁵	
2014	Elaborarea <i>Planului de analiză și acoperire a riscurilor – județul Dolj</i> ¹³⁶	Este întocmit Planul Urbanistic General al comunei Mischii, în vigoare.
2015	Planuri de mobilitate urbană durabilă pentru poli de creștere din România – lot 2 Craiova; Analiza studiilor și planurilor existente; Modelul de transport și metodologia de prioritizare a proiectelor ¹³⁷	

¹³¹ Consiliul Județean Dolj, *Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor, Județul Dolj*, Elaborator EPC Consultanță de Mediu, ian. 2008

¹³² Consiliul Județean Dolj, *Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Dolj*, martie 2008

¹³³ Ministerul Mediului, Șef proiect Daniela Cancescu, *Master Plan 2008-2038 pentru sistem integrat de gestionare a deșeurilor la nivelul județului Dolj*, 2009

¹³⁴ Agenția Pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, *Studiu privind dezvoltarea urbană la nivel regional*, Elaborator: S.C. Beladi SRL Craiova, 2011

¹³⁵ Agenția Pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, *Studiul privind dezvoltarea mediului de afaceri la nivel regional și impactul crizei economice asupra întreprinderilor*, Elaborator: SC ACZ Consulting SRL, 2012

¹³⁶ Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul pentru Situații de Urgență Oltenia al Județului Dolj, *Planul de analiză și acoperire a riscurilor*, Craiova, 2014

¹³⁷ BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare), Modelul de transport și metodologia de prioritizare a proiectelor; Planuri de mobilitate urbană durabilă pentru poli de creștere din România – Lot 2: Craiova, București, iunie, iulie 2015

1.2. Evoluția administrativă a teritoriului

1.2.1. Organizarea administrativă

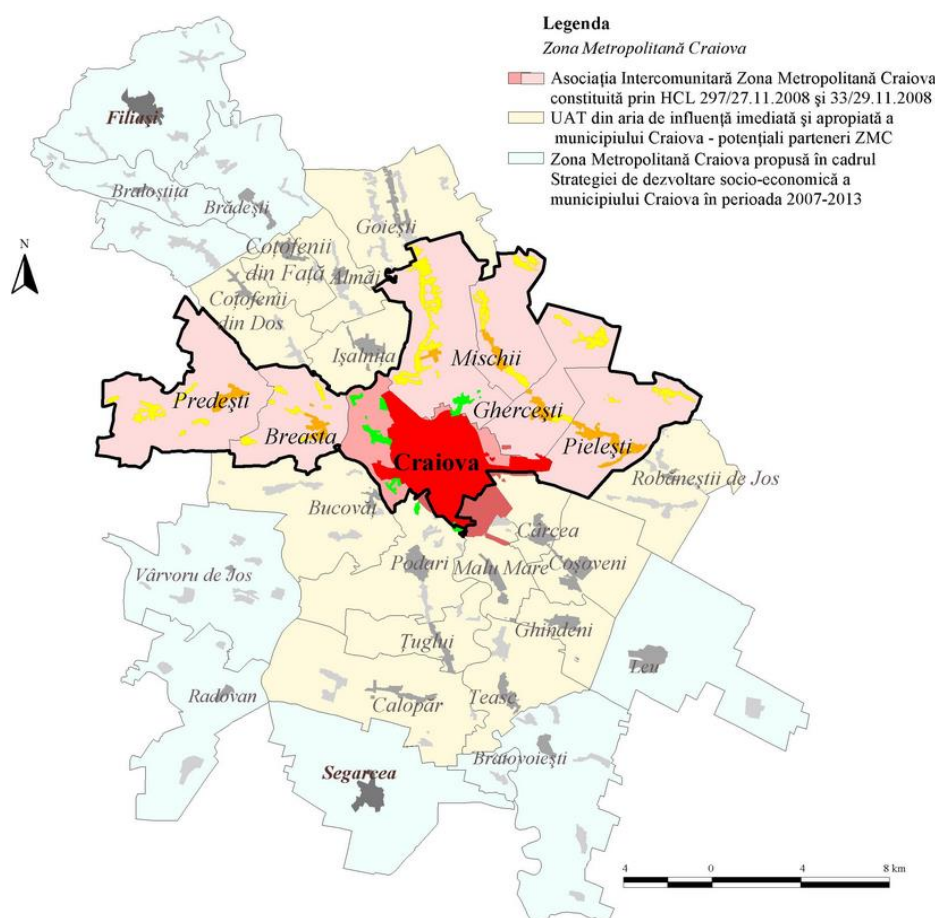
Zona Metropolitană Craiova este compusă din 24 U.A.T. din care:

- 1 municipiu: **Craiova**, cu 5 localități componente: Craiova, Făcăi, Mofleni, Popoveni, Șimnicu de Jos
- 2 orașe: **Filiași** cu 6 localități componente (Almăjel, Bălta, Braniște, Fratoștița, Răcarii de Sus, Uscaci) și **Segarcea**;
- 21 de comune: 1. Almăj, 2. Brădești, 3. Breasta, 4. Bucovăț, 5. Cârcea, 6. Calopăr, 7. Coșoveni, 8. Coțofenii din Față, 9. Ghercești, 10. Ișalnița, 11. Malu Mare, 12. Mischii, 13. Murgași, 14. Pielești, 15. Predești, 16. Șimnicu de Sus, 17. Teasc, 18. Terpezița, 19. Țuglui, 20. Vârvoru de Jos, 21. Vela.

Populația stabilă din cele 24 de localități componente ale zonei cuprindea, la 1 ianuarie 2013, 383.972 persoane, reprezentând 55,4% din populația totală de la nivel județean.

Forma actuală

Teritoriul actual al ZMC s-a constituit în perioada 2008-2014. Asociația de dezvoltare intercomunitară "Zona Metropolitană Craiova" (ZMC) înființându-se în conformitate cu prevederile Legii administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, ale Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare și cu respectarea O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea 246/2005.

În baza Hotărârii Consiliului Local Craiova nr. 297/27.11.2008 a fost aprobată asocierea municipiului Craiova cu cinci unități administrative din zona sa de influență: Breasta, Ghercești, Mischii, Pielești, Șimnicu de Sus. Ulterior fiecare dintre cele 19 unități administrative s-au alăturat individual Zonei Metropolitane după cum urmează: în anul 2008: Predești, 2009: Murgași, Teasc, în anul 2012: Vârvoru de Jos, Țuglui, Ișalnița, Bucovăț, Almăj, Terpezița; în anul 2013: Segarcea, Coțofenii din Față, Filiași, Calopăr, Brădești, Coșoveni; în anul 2014: Cârcea, Malu Mare, Vela.

Forma anterioară formei actuale:

Teritoriul administrativ actual al județului Dolj este în mare parte același cu cel stabilit în Legea nr. 2/1968 - Lege privind organizarea administrativă a teritoriului republicii socialiste România. În teritoriul aferent ZMC există 6 U.A.T. care au suferit reorganizări, ale de teritoriului administrativ post 1968: Craiova, Almăj, Coșoveni, Malu Mare, Predești. Aceste reorganizări au avut ca rezultat înființarea unor noi comune (Legea 84/2004): Cârcea, Coțofenii din Față, Ghindeni, Pleșoi. Unele dintre comunele nou înființate se află în afara teritoriului ZMC: Pleșoi, Ghindeni. Detalierea acestor modificări este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel 2 – UAT componente ale ZMC cf. Legii 2/1968 și modificările ulterioare

Nr. Crt	U.A.T COMPONENTĂ A Z.M.C. EXISTENTE ÎN LEGEA NR. 2/1968	LOCALITĂȚI COMPONENTE ALE UAT ÎN LEGEA NR. 2/1968	U.A.T COMPONENTĂ A Z.M.C. ÎNFIINȚATE POST 1968/ REORGANIZATE PRIN LEGEA NR. 84/2004 PENTRU ÎNFIINȚAREA UNOR COMUNE	LOCALITĂȚI COMPONENTE ALE UAT ÎNFIINȚATE POST 1968/ REORGANIZATE PRIN LEGEA NR. 84/2004 PENTRU ÎNFIINȚAREA UNOR COMUNE	OBSERVAȚII
1.	Municipiul Craiova	Craiova Făcăi Mofleni Popoveni Simnicu de Jos		Craiova Cernele Cernelele de Sus Făcăi Izvorul Rece Mofleni Popoveni Rovine Simnicu De Jos	
2.	Orașul Filiași	Almăjel Balta Braniște Fratoșțița Răcarii de Sus Uscaci			
3.	Orașul Segarcea	Sergarcea			
4.	Comuna Almăj	Almăj Beharca Bogea Moșneni Sitoaia Coțofenii din Față		Almăj Bogea Moșneni Sitoaia	Satele Coțofenii din Față și Beharca devin comună de sine stătătoare în anul 2004.
5.	Comuna Brădești	Brădești Brădești Bătrâni Meteu Pișcani Răcarii de Jos Tatomirești			
6.	Comuna	Breasta			

	Breasta	Cotu Crovna Făget Obedin Roșieni Valea Lungului				
7.	Comuna Bucovăț	Bucovăț Cârligei Italieni Leamna de Jos Leamna de Sus Palilula Sărbătoarea				
8.	Comuna Calopăr	Calopăr Belcinu Bâzdâna Panaghia Sălcuța				
9.			Comuna Cârcea	Cârcea		Înființată în anul 2004 din separarea de comuna Coșoveni
10.	Comuna Coșoveni	Coșoveni Cârcea	Comuna Coșoveni	Coșoveni		Satul Cârcea se desparte de comuna Coșoveni pentru a forma o altă comună
11.			Comuna din Față	Coțofenii Coțofenii Față Beharca	din	Comuna înființată în anul 2004, când este reorganizată comuna Almăj.
12.	Comuna Ghercești	Ghercești Gârlești Luncșoru Ungureni Ungureni Mici				
13.	Comuna Ișalnița	Ișalnița				
14.	Comuna Malu Mare	Malu Mare Ghindeni Preajba	Comuna Mare	Malu	Malu Mare Preajba	Comuna Malu Mare a fost reorganizată iar din componența sa a fost scos satul Ghindeni care a devenit comună – situată în afara ZMC. Iar com. Malu Mare a rămas cu 2 sate: Malu Mare și Preajba.
15.	Comuna Mischii	Mischii Călinești Gogoșești Mlecănești Motoci Urechești				

16.	Comuna Murgași	Murgași Balota de Jos Balota de Sus Bușteni Gaia Picăturile Rupturile Velești			
17.	Comuna Pielești	Pielești Câmpeni Lânga			
18.	Comuna Predești	Predești Bucicani Cârstovani Frasin Milovan Pleșoi Predeștii Mici	Comuna Predești	Predești Bucicani Predeștii Mici	Comuna Predești a fost reorganizată în anul 2004 iar satele Cârstovani Frasin Milovan Pleșoi, au format comuna Pleșoi situată în afara ZMC.
19.	Comuna Simnicu de Sus	Șimnicu de Sus Albești Cornetu Deleni Duhovicești Florești Izvor Jieni Leșile Milești Românești			
20.	Comuna Teasc	Teasc Secui			
21.	Comuna Terpezița	Terpezița Caruia Căciulatu Floran Lazu			
22.	Comuna Țuglui	Țuglui Jiul			
23.	Comuna Vela	Vela Bucovicior Cetățuia Desnățui Gubaucea Seglet Suharu Știubei			
24.	Comuna Vârforu de Jos	Vârforu de Jos Bujor Ciutura Criva Dobromira Dragoaia Gabru Vârvor			

Pentru o înțelegere completă a teritoriului actual al ZMC și a modului în care acesta a evoluat, cu precădere din punct de vedere administrativ, s-a considerat oportună cercetarea și evidențierea principalelor momente în s-au realizat reforme / schimbări administrative în județul Dolj și influența acestora asupra dezvoltării ZMC. Principalele surse pentru cercetarea acestor probleme au fost: anuarele statistice, sursele cartografice și surse bibliografice editate despre județul Dolj

Anuarele statistice/ indicativele ale localităților din perioada 1930 – 2015 consultate au completat și uneori clarificat informațiile din bibliografia despre județul Dolj .

Cercetarea cartografică a evidențiat în planul teritoriului delimitarea județului și împărțirea administrativă a acestuia în diferite perioade istorice 1864-1968. Informația cartografică a completat și confirmat datele din sursele editate și totodată a relevat în cadrul teritoriului cele mai importante centre administrative (capitala de județ, reședința de plasă, reședința de raion ș.a.) în diferite perioade istorice

Principalele surse cartografice utilizate, referitoare la județul Dolj sunt următoarele:

- 1865 – Harta Districtilor Dolgiu, editor Maioru D. Pappasoglu
- 1894 – Atlas geografic : [România] : întocmit pentru studiul geografiei în clasa a IV-a secundară, Nicolae Michailescu – Judeciu Doljiu
- 1897 – Harta Căilor de Comunicație din Județul Doljiu
- 1903 – Harta județului Doljiu cu actuala împărțire a plăților și comunelor
- 1907 – Harta județului Dol-Jiu, lucrată de G. Sengovici
- 1922 – Harta județului Dolj, lucrată de C.I. Bora
- 1928 – Județul Dolj, după noua împărțire administrativă (1925)
- 1938 – Harta județului Dolj,
- 1950 – Jud. Dolj
- 1968 – Județul Dolj, Localitățile din România

Teritoriul Zonei Metropolitane Craiova (ZMC) a cunoscut de-a lungul timpului o serie de modificări din punct de vedere administrativ, multe dintre acestea fiind consecințe directe ale schimbărilor de guvernare și ale reformelor administrative. Tabelul de mai jos prezintă evoluția organizării teritoriului ZMC în raport cu reformele administrative și legislative naționale.

Tabel 3 - Evoluția administrativă a teritoriului Zonei Metropolitane Craiova

ANII	REFORME LEGISLATIVE/	JUDEȚULUI DOLJ	ZONA METROPOLITANA CRAIOVA
1444		Prima mențiune documentară a județului, sub denumirea Județul de Baltă, așezat în Câmpia Dunării; județul se întindea de la balta Blahnița, din Mehedinți, până la cea de la Bistrețu ¹³⁸ .	
1718	Harta Cantacuzino : Indice topografico del principato din Valachia, 1718.	Pe harta nu sunt marcate limitele administrative ale județului.	În teritoriul actual al ZMC apar marcate următoarele localități: Craiova (Castelli) Cozzofeni (Ville grosse) Figliasti (Villagi) Potbanizza (Villagi) Bucovech (Picoli Monasteri) Sitian [Jitianu] (Picoli Monasteri)

¹³⁸ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 53

			Crezasti (Picoli Monasteri) Motru (Picoli Monasteri)
1722	Harta Friedrich Schwantz, 1722	Județul Dolj apare ca: Districtul Syll Inferior. Limitele județului sunt diferite față de cele ale județului actual pe latura de vest și est. Suprafața județului este mai restrânsă. Nu se există o împărțire în plăși.	În teritoriul actual al ZMC apar marcate următoarele localități: Craiova Csegarsca Verla
1815	Catagrafia 1815	Sub, Vodă Ioan Caragea, județul Dolj se subîmpărțea în 10 plăși (Câmpul, Bălții de Sus, Bălții de Jos, Dumbrava de Jos, Dumbrava de Sus, Jiul de Jos, Jiul de Sus, Hamrez de Sus, Hamrez de Jos, Gilortului), având 146 sate ¹³⁹ . Câmpul 15 sate Bălții-de-Sus 8 sate Bălții-de-Jos 14 sate Dumbrava-de-Jos 14 sate Dumbrava-de-Sus 14 sate Jiului-de-Jos 17 sate Jiului-de-Sus 13 sate Hamrez-de-Jos 24 sate Hamrez-de-Sus 19 sate Gilortului 11 sate	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 7 plăși: Câmpul Dumbrava de sus Hamrezu de sus, Hamrezu de Jos, Jiul de sus, Jiul de jos, Gilortului
1831	Regulamentul Organic	Ca urmare a aplicării Regulamentului Organic, începând cu anul 1831, apare instituția administrativă a plășii, care purta denumirea de subocârmuire și era condusă de un subocârmuitor subordonat Ocârmuirii județului Dolj. Județul cuprinde 10 plăși: Amărăzii de sus Amărăzii de jos Bălții de Sus, Bălții de Jos, Câmpul, Dumbrăvii de sus, Dumbrăvii de jos, Gilortului, Jiul de sus și Jiul de Jos. Între 1831-1838 plășile Jiul de Sus și Jiul de Jos a avut administrație comună.	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 7 plăși: Amărăzii de sus (parțial), Amărăzii de jos (parțial), Câmpul (parțial), Dumbrăvii de Sus (parțial), Gilortu (parțial), Jiul de Sus (parțial), Jiul de Jos (parțial). Teritoriul studiat cuprindea: Amărăzii de sus și Amărăzii de jos cu satele: Balota de Sus, Balota de Jos, Gaia de Jos, Gaia de Sus, Murgași. Cârcea, Cernelele de Sus, Coșovenii de Jos, Coșovenii de Mijloc, Coșovenii de Sus, Craiova, Florești, Gârlești de Jos, Ghercești, Ghindeni, Șimnicul de Jos, Șimnicu de Sus, Teasc, Troaca și Urechești. Câmpul cu satele: Șegarcea, Ungureni Dumbrăvii de Sus cu satele: Teascu, Glodu, Săcuiu, Preajba de Sus, Preajba de Jos, Cârcea. Gilortu ¹⁴⁰ cu satele: Tatomirești, Răcari, Filiașii, Fratoștița. Jiul de Jos și Jiul de Sus cuprindeau satele : Vârvoru, Bucovățu, Sălcuța, Tăncănu,

¹³⁹ Marele Dictionar Geografic al României, vol. III, p. 177

¹⁴⁰ Arhivele Naționale Serviciul Județean Dolj, subocârmuirea plășii Gilotu, 1832-1835

			Ciutura, Gabru de Sus, Gabru de Jos, Târpezița, Lazu, Pleșoiu, Breasta, Leamna, Moflea, Cernenile de Jos, Cernenile de Sus, Cotu, Crovna, Obedeanu, , Palilula, Caloparu, Dâlga, Gura Dâlgii. Reședințe de plasă ZMC: Craiova, Filiași, Vela
1864	Reforma agrară. „Legea Comunală”, din 1 aprilie, definea comuna ca unitate administrativ teritorială de bază. „Legea pentru Consiliile Județene”, din 2 aprilie.	Schimbările administrative din 1864, au afectat părțile de vest și de nord-vest ale județului Dolj, prin reducerea numărului de plăși ale județului. Dispare plasa Gilortului, plasele Balta de sus și Balta de Jos se unifică, la fel ca Dumbrava de sus și Dumbrava de Jos, iar plasa Câmpul pierde comune. Județul Dolgiu era împărțit în 7 plăși 1. Amaradia, 2. Balta, 3. Câmpu 4. Dumbrava 5. Jiu Susu, 6. Jiu Josu, 7. Ocolu Județul cuprindea 3 comune urbane și 260 de comune rurale.	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 6 plăși: Amaradia (parțial), Balta (parțial), Dumbrava (parțial) Ocolul, Jiul de Susu (parțial), Jiul de Josu (parțial) Teritoriul studiat cuprindea: 1 comuna urbană Craiova și 25 comune rurale: Filiași (Jiul de susu) Segarcea (Balta) Almăj (Jiul de susu) Breasta (Dumbrava) Bucovăț (Dumbrava) Calopăr(Dumbrava) Cârcea (Ocolu) Dâlga (Dumbrava) Ghercești (Ocolu) Ișalnița (Ocolu) Lazu (Dumbrava) Malu mare (Ocolu) Mischii (Ocolu) Murgași (Amaradia) Pielești (Ocolu) Predești(Dumbrava) Pleșoiu (Dumbrava) Simnicu de Sus (Ocolu) Sălcuța (Dumbrava) Secui (Ocolu) Teasc (Ocolu) Terpezița (Dumbrava) Țuglui (Balta) Vârvoru (Dumbrava) Vela (Dumbrava) Reședințe de plasă ZMC: Craiova, Filiași, Vela
1872	Marele Dicționar Geografic al României, 1900	La 1872141, găsim județul împărțit în 7 plăși (Amaradia, Balta, Câmpul, Dumbrava, Jiu Jos , Jiu Sus, Ocolu): Amaradia cu reședința în Goești Balta cu reședința în Bârca Câmpul cu reședința în Calafat Dumbrava cu reședința în Terpezița Jiul-de-Susu cu reședința în Coțofeni-din-Față Jiul-de-Jos cu reședința în Sadova	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 5 plăși: Amaradia (parțial), Balta (parțial), Dumbrava (parțial) Ocolul, Jiul de Susu (parțial), Teritoriul studiat cuprindea: 1 comuna urbană Craiova și 27 comune rurale:

¹⁴¹ George Ioan Lahovari, Marele Dicționar Geografic al României, Volumul III, Stb. Grafic J.V. Socecu, București, 1900

Ocolul cu reședința în Craiova

Filiași (Jiul de susu)
 Segarcea (Balta)
 Almăj (Jiul de susu)
 Breasta (Dumbrava)
 Bucovăț (Dumbrava)
 Calopăr (Dumbrava)
 Coșovenii de Sus (Ocolu)
 Coșovenii de jos (Ocolu)
 Coțofenii din față (Jiul de susu)
 Ghercești (Ocolu)
 Ișalnița (Ocolu)
 Malu mare (Ocolu)
 Mischii (Ocolu)
 Murgași (Amaradia)
 Pielești (Ocolu)
 Predești (Dumbrava)
 Pleșoiu (Dumbrava)
 Simnicu de Sus (Ocolu)
 Secui (Ocolu)
 Teasc (Ocolu)
 Terpezița (Dumbrava)
 Țuglui (Balta)
 Vârvoru (Dumbrava)
 Vela (Dumbrava)

Reședințe de plasă ZMC:

Craiova, Coțofenii din Față, Terpezița

Teritoriul actual al ZMC cuprindea
 fragmente din 5 plăși:

Amaradia-Ocolu (parțial),
 Balta (parțial),
 Jiul de Susu-Dumbrava (parțial)

Teritoriul studiat cuprindea:

1 comuna urbană Craiova și

27 comune rurale:

Filiași (Jiul de susu-Dumbrava)
 Segarcea (Balta)
 Almăj (Jiul de susu-Dumbrava)
 Breasta (Jiul de susu-Dumbrava)
 Bucovăț (Jiul de susu-Dumbrava)
 Calopăr (Balta)
 Coșovenii de Sus Amaradia-Ocolu
 Coșovenii de jos Amaradia-Ocolu
 Coțofenii din față (Jiul de susu)
 Ghercești Amaradia-Ocolu
 Ișalnița (Amaradia-Ocolu)
 Malu mare (Amaradia-Ocolu)
 Mischii Amaradia-Ocolu
 Murgași Amaradia-Ocolu
 Pielești (Amaradia-Ocolu)
 Predești (Jiul de susu-Dumbrava)
 Pleșoiu (Jiul de susu-Dumbrava)
 Simnicu de Sus (Ocolu)
 Secui Amaradia-Ocolu
 Teasc (Amaradia-Ocolu)
 Terpezița (Jiul de susu-Dumbrava)

În anul 1882¹⁴² județul era
 subîmpărțit în 5 plăși, unindu-se
 plășile Amaradia cu Ocolul (având
 subprefectura în Melinești) și Jiul-de-
 Sus cu Dumbrava (având
 suprefectura în Filiași)

Amaradia – Ocolu cu reședința în
 Melinești

Balta cu reședința în Bârca

Câmpul cu reședința în Calafat

Jiul-de-Sus - Dumbrava cu reședința
 în Filiași

Jiul-de-Jos cu reședința în Sadova

1882 Marele Dicționar
 Geografic al României
 Volumul III, 1900

¹⁴² George Ioan Lahovari, Marele Dicționar Geografic al României, Volumul III, Stb. Grafic J.V. Socecu, București, 1900

1887 Legea comunală din 7 mai 1887- Legea de organizarea generală a comunelor.	Județul era subîmpărțit în 5 plăși, unindu-se plășile Amaradia cu Ocolul (având subprefectura în Filiași) și Jiul-de-Sus cu Dumbrava (având suprefectura în Filiași) 1. Amaradia – Ocolu 2. Balta 3. Câmpul 4. Jiul-de-Sus - Dumbrava 5. Jiul-de-Jos	Țuglui (Balta) Vârvoru (Jiul de susu-Dumbrava) Vela (Jiul de susu-Dumbrava) Reședințe de plasă ZMC: Filiași Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 3 plăși: Amaradia-Ocolu, Jiude Sus-Dumbrava, Jiu de jos Teritoriul studiat cuprindea: 1 comuna urbană Craiova și 27 comune rurale: Filiași (Jiul de susu) Segarcea (Jiul de sus - Dumbrava) Almăj (Jiul de sus - Dumbrava) Brădești (Jiul de sus - Dumbrava) Breasta (Amaradia - Ocolu) Bucovăț (Amaradia - Ocolu) Calopăr(Balta) Cârcea (Amaradia - Ocolu) Coșovenii de Sus (Amaradia - Ocolu) Coșovenii de jos (Amaradia - Ocolu) Coțofenii din față (Jiul de sus - Dumbrava) Ghercești (Amaradia - Ocolu) Ișalnița (Amaradia - Ocolu) Malu mare (Amaradia - Ocolu) Mischii (Amaradia - Ocolu) Murgăși (Amaradia - Ocolu) Pielești (Amaradia – Ocolu) Predești(Jiul de sus - Dumbrava) Pleșoiu (Dumbrava) Simnicu de Sus (Amaradia – Ocolu) Secui (Amaradia - Ocolu) Terpezița (Jiul de sus - Dumbrava) Țuglui (Balta) Vârvoru (Jiul de susu - Dumbrava) Vela (Dumbrava) Reședințe de plasă ZMC: Filiași
1892 Marele Dicționar Geografic al României, 1902	În 1892, județul a fost reîmpărțit în 10 plăși (Amaradia, Balta, Băilești, Cîmpul, Dumbrava de Sus, Dumbrava de Jos, Jiul de Sus, Jiul de Mijloc, Jiul de Jos, Ocolul), după cum urmează: Amaradia, cu 18 comune rurale și 90 sate. Reședința subprefecturii în cătunul Drumul-Mare (comuna Melinești). Băilești, cu 15 comune rurale și 20 sate. Reședința subprefecturii în comuna Băilești. Balta, cu 16 comune rurale și 20 sate. Reședința subprefecturii în comuna Măceșul-de-Sus. Cîmpul, cu 14 comune rurale și 20 sate și 1 comună urbană. Reședința subprefecturii în comuna urbană Calafat. Dumbrava-de-Jos, cu 16 comune	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 7 plăși: Amaradia, Dumbrava de susu, Dumbrava de jos, Jiul de Sus, Jiul de Mijloc, Jiul de jos, Ocolul. Teritoriul studiat cuprindea: 1 comună urbană: Craiova, 32 comune rurale: Filiași (Jiul de susu) Segarcea (Jiul de mijloc) Almăj (Jiul de susu) Brădești (Jiul de susu) Breasta (Dumbrava de Sus) Bucovățu (Jiul de mijloc) Calopăr (Balta) Celnelele (Amaradia) Cârcea (Ocolul) Coșovenii de susu(Ocolu) Coșovenii de jos (Ocolu) Coțofenii din Față(Jiul de susu)

		rurale și 27 sate. Reședința subprefecturii în comuna Vîrtopul. Dumbrava-de-Sus, cu 17 comune rurale și 43 sate. Reședința subprefecturii în cătunul Scopotul (comuna Scopotul). Jiul-de-Jos, cu 13 comune rurale și 27 sate. Reședința subprefecturii în cătunul Dobrești (comuna Căciulătești). Jiul-de-Mijloc, cu 14 comune rurale și 37 sate. Reședința subprefecturii în comuna Segarcea. Jiul-de-Sus, cu 16 comune rurale și 58 sate. Reședința subprefecturii în comuna Filiași. Ocolul, cu 16 comune rurale, 1 comună urbană și 46 sate. Reședința subprefecturii în Craiova.	Filiași (Ocolu) Fratoștița (Ocolu) Ghercești (Ocolu) Glodu (Jiu de mijloc)) Ișalnița (Ocolu) Malu Mare (Ocolu) Motoci (Ocolu) Mischii (Ocolu) Murgași (Amaradia) Pielești (Ocolu) Predești (Dumbrava de sus) Preajba (Ocolu) Răcari (Jiul de sus) Șimnicu de Sus(Ocolu) Săcui (Ocolu) Tatomirești (Jiul de sus) Teascu (Ocolu) Terpezița (Dumbrava de sus) Vârvoru de Jos (Dumbrava de sus) Vela (Dumbrava de jos) Reședințe de plasă: Craiova, Filiași, Segarcea.
		Județul Dolj era împărțit în 5 plăși (Amaradia - Ocolu, Jiu Susu - Dumbrava, Balta, Câmpu, Jiul de jos), 2 comune urbane, 159 de comune rurale, 423 de cătune Reședințe de plasă: Craiova – Amaradia-Ocolu Filiași - Jiu de Susu-Dumbrava Vela - Jiu de Susu-Dumbrava Băilești – Balta Calafat – Câmpu Bechet – Jiul de Jos	Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 3 plăși: Amaradia – Ocolu (parțial), Jiu Susu – Dumbrava (parțial), Balta (parțial). Teritoriul studiat cuprindea: 2 comune urbane: Craiova (Amaradia-Ocolu), Sergarcea (Balta) 30 comune rurale: Almăj (Jiul de sus-Dumbrava) Brădești (Jiul de sus-Dumbrava) Breasta (Amaradia – Ocolu) Bucovățu (Amaradia – Ocolu) Calopăr (Balta) Celnelele (Amaradia – Ocolu) Coșovenii de sus(Amaradia – Ocolu) Coșovenii de jos (Amaradia – Ocolu) Coțofenii din Față(Jiul de sus-Dumbrava) Filiași (Amaradia - Ocolu) Fratoștița (Amaradia - Ocolu) Ghindenii (Amaradia – Ocolu) Ghercești (Amaradia – Ocolu) Glodu (Amaradia – Ocolu)) Ișalnița (Amaradia – Ocolu) Malu Mare (Amaradia – Ocolu) Motoci (Amaradia – Ocolu) Mischii (Amaradia – Ocolu) Murgași (Amaradia – Ocolu) Pielești (Amaradia – Ocolu) Predești (Jiul de sus-Dumbrava) Preajba (Amaradia – Ocolu) Răcari (Amaradia – Ocolu) Șimnicu de Sus(Amaradia – Ocolu) Săcui (Amaradia - Ocolu) Tatomirești (Amaradia - Ocolu) Teascu (Amaradia - Ocolu)

1897 **Harta Căilor de
Comunicație din
Județul Dolju 1897/
/**

1903 **Harta Județului Dolju
cu actuala împărțire a
plășilor și comunelor**

		Terpezița (Jiu Susu – Dumbrava) Vârvoru de Jos (Jiul de sus-Dumbrava) Vela (Jiu Susu – Dumbrava) Reședințe de plasă: Craiova, Filiași, Vela Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 10 plăși: Bulzești, Mălăiești, Mischii, Bucovăț, Coșovenii, Bechet, Segarcea, Vela, Brabova, Filiași Teritoriul studiat cuprindea: 1 comună urbană: Craiova (Amaradia-Ocolu) 31 comune rurale: Almăj (Jiul de sus-Dumbrava) Brădești (Jiul de sus-Dumbrava) Breasta (Amaradia – Ocolu) Bucovățu (Amaradia – Ocolu) Calopăr (Balta) Celnelele (Amaradia – Ocolu) Coșovenii de sus (Amaradia – Ocolu) Coșovenii de jos (Amaradia – Ocolu) Coțofenii din Față (Jiul de sus-Dumbrava) Filiași (Amaradia - Ocolu) Fratoștița (Amaradia - Ocolu) Ghindenii (Amaradia – Ocolu) Ghercești (Amaradia – Ocolu) Glodu (Amaradia – Ocolu) Ișalnița (Amaradia – Ocolu) Malu Mare (Amaradia – Ocolu) Motoci (Amaradia – Ocolu) Mischii (Amaradia – Ocolu) Murgași (Amaradia – Ocolu) Ohedia (Amaradia – Ocolu) Pielești (Amaradia – Ocolu) Predești (Jiul de sus-Dumbrava) Preajba (Amaradia – Ocolu) Răcari (Amaradia – Ocolu) Șimnicu de Sus (Amaradia – Ocolu) Săcui (Amaradia - Ocolu) Tatomirești (Amaradia - Ocolu) Teascu (Amaradia - Ocolu) Terpezița (Jiu Susu – Dumbrava) Vârvoru de Jos (Jiul de sus-Dumbrava) Vela (Jiu Susu – Dumbrava) Reședințe de plasă: Craiova, Filiași, Vela
1907	Harta Județului Dol-Jiu , autor I. Sengovici	Județul Dolj era împărțit în 20 plăși (Mierea Birniei, Bulzești, Mălăiești, Mischii, Bucovăț, Coșovenii, Rogojiștea, Bechet, Bârza, Segarcea, Scăiești, Afumați, Băilești, Calafat, Cetatea, Plenița, Vela, Brabova, Filiași), 2 comune urbane, 160 comune rurale
1922	Harta Județului Dolj lucrată de C.I. Bora	Județul Dolj era împărțit în 13 plăși: Melinești, Filiași, Brabova, Balta, Verde, Vela, Plenița, Giubega, Segarcea, Săcui, Calafat, Băilești, Bârca, Gangiova. Teritoriul cuprinde 4 comune urbane: Craiova, Calafat, Plenița și Băilești. Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 8 plăși: Filiași, Brabova, Balta Verde, Vela, Plenița, Segarcea, Săcui, Calafat. Teritoriul studiat cuprindea: 1 comună urbane: Craiova (Balta Verde), 29 comune rurale: Almăj (Filiași) Brădești (Filiași)

		Balota (Balta Verde) Breasta (Balta Verde) Bucovăț (Balta Verde) Cârcea (Săcui) Calopăr (Segarcea) Celnelele (Balta Verde) Coșovenii de sus(Săcui) Coșovenii de jos(Săcui) Coțofenii din Față (Filiași) Filiași (Filiași) Fratoștița (Filiași) Ghercești (Balta Verde) Ișalnița (Filiași) Malu Mare (Săcui) Motoci (Balta Verde) Mischii (Balta Verde) Murgași (Balta Verde) Pielești (Balta Verde) Predești (Brabova) Pleșoiu (Brabova) Săcuiu (Săcui) Segarcea (Segarcea) Simnic (Balta Verde) Tatomirești (Filiași) Terpezița (Vella) Vârvor (Vella) Vela (Vella) Reședințe de plasă: Craiova, Filiași, Vela, Segarcea, Săcui.
1925	„Legea pentru unificarea administrativă” prin care teritoriul țării era împărțit în județe, plăși, comune urbane și rurale.	Județul Dolj era împărțit în 13 plăși: Melinești, Filiași, Brabova, Balta, Verde, Vela, Plenița, Giubega, Segarcea, Săcui, Calafat, Băilești, Bârca, Gangiova. Teritoriul cuprinde 4 comune urbane: Craiova, Calafat, Plenița și Băilești. Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 8 plăși: Filiași, Brabova, Balta Verde, Vela, Plenița, Segarcea, Săcui, Calafat. Teritoriul studiat cuprindea: 1 comună urbană: Craiova (Balta Verde), 40 comune rurale: Almăjiu(Filiași) Brădești (Filiași) Beharca (Filiași) Breasta (Balta Verde) Bucovățu (Balta Verde) Cârcea (Secuiu) Calopăr (Segarcea) Celnelele (Balta Verde) Coșovenii de sus(Secuiu) Coșovenii de jos (Secuiu) Coțofenii din Față (Filiași) Dobromirna (Vela) Filiași (Filiași) Fratoștița (Filiași) Ghercești (Balta Verde) Glodu (Balta Verde) Ișalnița (Filiași) Lazu (Vella) Leamna (Balta Verde) Malu Mare (Săcuiu) Mofleni (Balta Verde)

**1931 Legea pentru
Organizarea
Administrației locale
1931 – regruparea
comunelor rurale**

Județul Dolj era împărțit în 6 plăși:

1. Amaradia,
2. Bârca,
3. Calafat,
4. Gângiova
5. Ocolu,
6. Plenița.

Teritoriul cuprinde 1 municipiu – capitala județului, 8 comune suburbane (Bordeiul, Craiovița, Ghercești Noi, Lascăr Catargiu, Mofleni, Popoveni, Românești), 3 comune urbane: Calafat, Plenița și Băilești și 179 comune rurale și 393 sate.

Motoci (Balta Verde)
Mischii (Balta Verde)
Murgași (Balta Verde)
Pielești (Balta Verde)
Predești (Brabova)
Pleșoiu (Brabova)
Preajba (Secuiu)
Răcari (Filiași)
Săcui (Săcui)
Sărbătoarea (Balta Verde)
Segarcea (Segarcea)
Șimnicu de Sus (Balta Verde)
Șimnicu (Balta Verde)
Sitoaia (Filiași)
Tatomirești (Filiași)
Teascu (Secuiu)
Terpezița (Vella)
Vârvoru de Jos (Vella)
Vela (Vella)
Reședințe de plasă:
Craiova, Filiași, Vela, Segarcea, Săcui

Teritoriul actual al ZMC cuprindea
fragmente din 3 plăși:
Amaradia, Ocolu, Bârca.

Teritoriul studiat cuprindea:

1 comună urbană: Craiova (Ocolu)

38 comune rurale:
Almăjii (Amaradia)
Balota (Amaradia)
Brădești (Amaradia)
Breasta (Ocolu)
Bucovățu (Ocolu)
Calopăr (Bârca)
Cârcea (Ocolu)
Celnelele (Ocolu)
Ciutura (Amaradia)
Coșovenii de sus (Ocolu)
Coșovenii de jos (Ocolu)
Coțofenii din Față (Amaradia)
Dobromira ()
Filiașu (Amaradia)
Fratoștița (Amaradia)
Ghercești (Gângiova)
Glodu (Ocolu)
Isvoru (Ocolu)
Ișalnița (Ocolu)
Lazu (Ocolu)
Malu Mare (Ocolu)
Mischii (Ocolu)
Motoci (Ocolu)
Murgași (Amaradia)
Panaghia (Ocolu)
Pielești (Ocolu)
Preajba (Ocolu)
Predești (Ocolu)
Pleșoiu (Ocolu)
Răcari (Amaradia)
Secui (Gângiova)
Șegarcea (Bârca)
Șimnicu de Sus (Ocolu)
Tatomirești (Amaradia)

		Teascu (Gângiova) Terpezița (Ocolu) Vârvoru (Ocolu) Vela (Plenița) Reședințe de plasă: Craiova
1938	Legea administrativă din 14 august prevedea faptul că ținutul și comuna devin persoane juridice, cu atribuții de administrație generală iar plasa și județul sunt definite drept circumscripții de control și de deconcentrare administrativă.	Ținutul Jiu – cuprinde județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Romanați, Vâlcea. Județul nu mai are personalitate juridică. Județul Dolj era împărțit în 8 plăși (Amaradia, Bechetu, Brabova, Calafat, Filiași, Ocolul, Plenița, Segarcea). Are 4 orașe (Craiova – reședință de județ, Băilești, Calafat și Plenița) și 393 de sate împărțite astfel: Plasa Amaradia – 88 sate. Plasa Bechetu – 43 sate. Plasa Brabova - 40 sate. Plasa Calafat - 22 sate. Plasa Filiași - 43 sate. Plasa Ocolul - 60 sate Plasa Plenița - 43 sate Plasa Segarcea - 45 sate¹⁴³ Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 6 plăși: Amaradia, Brabova, Plenița, Filiași, Ocolul, Segarcea. Teritoriul studiat cuprindea: 33 comune rurale: Almăjiu (Filiași) Balota (Amaradia) Brădești (Filiași) Breasta (Ocolu) Bucovățu (Ocolu) Calopăr (Segarcea) Cârcea (Ocolu) Celnelele (Ocolu) Ciutura (Plenița) Coșoveni (Ocolu) Coțofenii din Față (Filiași) Dobromira ((Ocolu) Filiași (Ocolu) Ghercești (Ocolu) Isvoru (Ocolu) Ișalnița (Ocolu) Lazu (Brabova) Malu Mare (Ocolu) Mischii (Ocolu) Motoci (Ocolu) Murgași (Amaradia) Panaghia(Ocolu) Pielești (Ocolu) Preajba (Ocolu) Predești (Ocolu) Răcari (Filiași) Șegarcea (Segarcea) Șimnicu de Sus(Ocolu) Tatomirești (Filiași) Teascu (Bechetu) Terpezița (Brabova) Vârvoru (Ocolu) Vela (Plenița) Reședințe de plasă: Craiova, Filiași, Segarcea
1940	Situația administrativă de la această dată cuprindea 39 județe, municipiul București, 236 orașe, dintre care 47 de municipii și 2.706 comune având în componență 13.149 sate.	Județul Dolj își reia împărțirea administrativă dinainte de 1938, fiind împărțit în 6 plăși: Amaradia, Bârca, Calafat, Gângiova Ocolu, Plenița. Teritoriul cuprinde 1 municipiu – capitala județului, 8 comune suburbane (Bordeiul, Craiovița, Ghercești Noi, Lascăr Catargiu, Mofleni, Popoveni, Românești) , 3 comune urbane: Calafat, Plenița și Băilești și 179 comune rurale și 393 sate. Teritoriul actual al ZMC cuprindea fragmente din 3 plăși: Amaradia, Ocolu, Bârca. Teritoriul studiat cuprindea: 1 comună urbană: Craiova (Ocolu), 35 comune rurale: Almăjiu (Ocolu) Balota (Amaradia) Brădești (Ocolu) Breasta (Ocolu) Bucovățu (Ocolu) Calopăr (Bârca) Cârcea (Ocolu) Celnelele (Ocolu) Ciutura (Ocolu)

¹⁴³ Informațiile și datele prezentate sunt reproduse parțial după Volumul II, Țara Românească, al Enciclopediei României, editura Imprimeriei Naționale, 1938, lucrare elaborată sub conducerea prof. Dimitrie Gusti

			Coșovenii de sus(Ocolu) Coșovenii de jos (Ocolu) Coțofenii din Față (Ocolu) Filiașu (Ocolu) Ghercești (Gângiova) Isvoru(Ocolu) Ișalnița (Ocolu) Lazu (Ocolu) Malu Mare (Ocolu) Mischii (Ocolu) Motoci (Ocolu) Murgași (Amaradia) Panaghia(Ocolu) Pielești (Ocolu) Preajba (Ocolu) Predești (Ocolu) Pleșoiu (Ocolu) Răcari (Ocolu) Secui (Gângiova) Șegarcea (Bârca) Șimnicu de Sus(Ocolu) Tatomirești (Ocolu) Teascu (Gângiova) Terpezița (Ocolu) Vârvoru (Ocolu) Vela (Plenița) Reședințe de plasă: Craiova
1950	Legea nr. 5 din 6 septembrie a desființat cele 58 de județe (ca și cele 424 plăși și 6.276 de comune rurale și urbane), fiind înlocuite cu 28 de regiuni (compuse din 177 de raioane, 148 de orașe și 4.052 de comune)	Regiunea Dolj cuprindea 9 raioane: Craiova Brabova Plenița Calafat Băilești Sadova Balș Carei Corabia	Teritoriul actual al ZMC se suprapunea peste 2 regiuni Dolj și Gorj. Teritoriul regiunii Dolj cuprindea raioanele Craiova, Brabova, Sadova iar din regiunea Gorj cuprindea raionul Filiași. Teritoriul studiat cuprindea: 2 oraș: Craiova, Filiași. Reședință de regiune: Craiova Reședințe de raion: Filiași
1956	Decretul 12 din 10 ianuarie 1956 a modificat din nou Legea nr. 5/1950 s-au făcut redistribuiri de teritorii și redenumiri de regiuni.	Regiunea Craiova cuprindea teritorii din fostele județe Gorj și Dolj și Mehedinți având 20 de raionane: Novaci Tg – Jiu Baia de Aramă Gilort Oltețu Amaradia Filiași Strehaia Turnu Severin Balj Craiova Plenița Vânju Mare Cujmir Caracal Segarcea Băilești Calafat Gura Jiului Corabia Oraș regional reședință de regiune: Craiova Orașe regionale reședințe de raion: Turnu Severin Orașe raionale reședință de raion: Tg-Jiu, Strehaia, Balș, Băilești, Calafat.	Teritoriul ZMC era înscris în Regiunea Craiova și se întindea pe 6 raioane: Craiova, Filiași, Amaradia (parțial), Oltețu (parțial), Segarcea, Plenița (parțial) La acea dată ZMC cuprindea: 1 reședință de regiune: Orașul regional Craiova 2 comune raionale reședință de raion: Filiași și Segarcea. Reședință de regiune: Craiova Reședințe de raion: Filiași, Segarcea

1968	Legea nr. 2/16.02.1968 - Lege privind organizarea administrativă a teritoriului republicii socialiste România În 14 ianuarie 1968 a fost publicată o hartă - proiect cu 35 de județe.	Județul Dolj cuprinde 3 municipii: Craiova, Băilești, Calafat, 4 orașe: Bechet, Dăbuleni, Filiași, Segarcea și 104 comune.	Teritoriul studiat cuprinde: 1 municipiu: Craiova, 2 Orașe: Filiași, Segarcea, 4 comune suburbane: Bucovăț, Cernele, Ișalnița, Simnicu de sus 16 comune rurale: Brădești, Almăj, Murgași, Mischii, Ghercești, Pielești, Coșoveni, Breasta, Predești, Terpezița, Vela, Vârforu de jos, Malu Mare, Țuglui, Teasc, Calopăr.
2001	Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități	Se păstrează organizarea din Legea 2/1968.	Teritoriul studiat cuprinde: 1 municipiu: Craiova, 2 orașe: Filiași, Segarcea, 19 comune: Bucovăț, Ișalnița, Simnicu de sus, Brădești, Almăj, Murgași, Mischii, Ghercești, Pielești, Coșoveni, Breasta, Predești, Terpezița, Vela, Vârforu de jos, Malu Mare, Țuglui, Teasc, Calopăr.
2004	Legea 84/2004 pentru înființarea unor comune	Se păstrează organizarea din Legea 2/1968.	Teritoriul studiat cuprinde: 1 municipiu: Craiova, 2 orașe: Filiași, Segarcea, 21 comune: Bucovăț, Ișalnița, Simnicu de sus, Brădești, Almăj, Murgași, Mischii, Ghercești, Pielești, Coșoveni, Breasta, Predești, Terpezița, Vela, Vârforu de jos, Malu Mare, Țuglui, Teasc, Calopăr, Coțofenii din Față, Cârcea, Pleșoi,

Concluzii

Din punct de vedere al evoluției administrative, deși teritoriul studiat este supus unor numeroase schimbări, se păstrează constantă reședința de județ, regiune, ținut: Craiova.

Alte localități importante în evoluția organizării administrative, în teritoriul actual al ZMC sunt:

- Filiași, Segarcea, Vela, Secui, Terpezița, Coțofenii din Față - Reședințe de plasă
- Filiași, Segarcea – Reședințe de raion.

Teritoriul ZMC se păstrează integral în județul Dolj / Ținutul Jiu / Raionul Craiova, cu excepția peioadei cuprinse între 1950-1956 când raionul Filiași aparținea de Regiunea Gorj.

De asemenea, se observă că numărul UAT cuprinse în acest teritoriu este destul de mare, în perioada interbelică fiind cuprins între 29-41, ca după al doilea război mondial, numărul lor să scadă semnificativ la 16 comune. Tendința după 1990 este de creștere (2001-19, 2004-21) a numărului, multe dintre fostele comune desființate în 1968, dorind să revină la forma din perioada interbelică.

Referitor la componența și configurația teritoriului actual al ZMC, putem constata că au mai existat câteva momente în care regăsim o formă de asociere apropiată de cea actuală, dar exclusiv administrativă: 1903 – plasa Ocolul, 1922 – plasele Filia, Ocolu, Segarcea.

1.3. Evoluția căilor majore de comunicație

Județul Dolj dispune de o vastă rețea de telecomunicații pentru transportul feroviar și rutier, folosește artera de navigație a Dunării și are legături aeriene cu capitala București și alte zone ale țării, municipiul Craiova, reședința județului, fiind un important nod intermodal.

Evoluția drumurilor rutiere și a căilor ferate din Zona Metropolitană Craiova

Ținuturile românești au fost străbătute din cele mai vechi timpuri de marile drumuri de migrație ale triburilor trace venite dinspre est, cunoscute sub numele de geți, iar mai târziu, de daci. O adevărată rețea de drumuri este însă construită de către **romani**, care au urmărit, sub conducerea împăratului Traian, legarea noii provincii romane cu drumuri asemenea celor construite în întregul imperiu.¹⁴⁴ Când cucereau un teritoriu, principalele obiective ale romanilor erau construirea de caste și șosele, care reprezentau un sistem defensiv eficient, menit să deservească armata, negustorii, coloniștii, funcționarii, adică pe cei care urmau să contribuie la consolidarea unei noi provincii.¹⁴⁵

Cucerirea romană a Daciei (**101-271 d. Hr.**) a cuprins întregul teritoriu al Olteniei dintre Dunăre și Carpați, mărginit la est de Valea Oltului (Limes Alutanus) și temporar, de traseul fortificației Limes Transalutanus, ridicată la est de valea Oltului. Teritoriul actual al județului Dolj făcea parte din Dacia Inferior (mai târziu Dacia Malvensis).

În această perioadă a existat o șosea principală care străbătea provincia; drumul începea de la Drobeta și trecea printr-o serie de localități (Târgu Jiu, Bumbești Jiu, valea Jiului, trecea Carpații prin pasul Vâlcan¹⁴⁶) pentru a ajunge la Sarmisegetuza Romană. Harta istorică a Olteniei care ne înfățișează traseele antice în această regiune, ilustrează un *drum roman nesigur* care traversa teritoriul Zonei Metropolitane de astăzi de la sud la nord, pornind de la Bechet, trecând prin Pelendava (în apropiere de Craiova), apoi prin Răcari, spre Strehaia, mergând în final spre vest și nord, prin două ramificații, una până la Drobeta și una până spre Târgu Jiu. În cadrul Zonei Metropolitane sunt marcate: Craiova (*sat sau târg*), Pelendava și Răcari (*castre permanente*), Mofleni și Sălcuța (*sat sau târg*), Bucovăț (*turn, urme nesigure*); teritoriul studiat era traversat de la est la vest de Brazda lui Novac, care trecea prin Pelendava.

Dovada existenței acestor drumuri este indicată prin porțiunile de drumuri și poduri rămase sau prin *pietrele milenare* pe care erau scrise traseul drumului, anul și executantul. Cel mai vechi pod cunoscut în Dacia, considerat una din marile construcții ale Imperiului Roman, este podul de la Drobeta Turnu Severin cunoscut sub numele de *podul lui Traian*, construit în anii 103-105 de arhitectul Apollodor din Damasc.

Rețeaua de drumuri executate în Dacia romană s-a degradat după retragerea romanilor în anul 271, din lipsa unei administrații care să-i asigure întreținerea și până la punerea în aplicare a Regulamentului Organic din anul **1831**, nu se poate vorbi despre o preocupare privind construirea sau întreținerea drumurilor în Țara Românească.

Pe harta Olteniei din **1718** se observă că teritoriul Zonei Metropolitane Craiova de astăzi este străbătut de un drum cu traseul S-NV, care făcea legătura dintre Craiova, locul de reședință al

¹⁴⁴ Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov, *Scurt istoric al drumurilor din România*, document pdf consultat la 25.11.2015: <http://www.drdbpv.ro/pdfuri/istoric.pdf>

¹⁴⁵ *Istoria romanilor, Drumurile din Dacia – mai multe și trainice ca ale României*, articol Web, 8 sept. 2014, <http://www.istorie-pe-scurt.ro/drumurile-din-dacia-mai-multe-si-trainice-ca-ale-romaniei/>, consultat la 25.11.2015

¹⁴⁶ Consiliul Județean Gorj, *PATJ Gorj, Actualizare 2009-2011*, Fazele 1-2, p. 6

Băniei și al doilea centru urban al Țării Românești, cu teritoriile din sudul Dunării și cu Imperiul Habsburgic (la nord de Craiova, drumul cotește spre vest, către Strehaia – Târgu Jiu)

Până la Regulamentul Organic, de starea drumurilor se ocupau domnitorii, dar numai cu ocazia primirii la curte a unor oaspeți sau în caz de război; în plus, repararea drumurilor se făcea numai după permisiunea expresă a Porții Otomane pentru a nu provoca bănuieli cu privire la facilitarea pătrunderii de trupe străine, dușmane Imperiului Otoman. Date mai exacte există cu privire la drumurile comerciale care asigurau legătura cu Transilvania, cele mai vechi treceri peste Carpați erau drumul Brașovului prin Oituz sau al Branului și Teleajenului.

După 1845, domnul Gheorghe Bibescu începe activitatea de construire a drumurilor naționale care cuprind și drumul București – Pitești – Craiova – Orșova (inclusiv podurile de lemn peste râuri).

După Unirea Principatelor Române, "Departamentele lucrărilor publice" existente în Țara Românească și Moldova (înființate în 1849) sunt unificate în anul **1862** în cadrul Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice care va conduce 12 circumscripții însărcinate cu lucrările de întreținere a drumurilor și podurilor din țară. Teritoriul actualiei Zone Metropolitane făcea parte din circumscripția Craiova, cu județele Dolj, Romanați și Dâmbovița.

Unele îmbunătățiri privind construcția drumurilor și întreținerea acestora apar după ce călătoria cu diligența pe *drumurile de poștă* capătă o mai mare însemnătate. Harta Telegrafelor și Poștelor din România **1865** ne indică pentru teritoriul Zonei Metropolitane: o stație telegrafo-poștală la Craiova și releu de cai la: Coțofeni, Țânțăreni (stație poștală) pe drumul poștei către Târgu Jiu, Prodila (Podari) pe drumul poștei către Calafat; Branovoești și Dobrești pe drumul poștei către Bechet. De asemenea, găsim mențiunea că în satul Almăj s-a aflat, până în anul 1873, stație pentru diligență (Craiova – Turnu Severin) și *căpetenie de poștă* cu 32 cai (la 1853)¹⁴⁷.

Din Planul Specht (1791) și hărțile județului Dolj din a **doua jumătate a secolului al XIX-lea** (1864 – Harta Szathmary, 1865, 1897) remarcăm conturarea a două trasee de drumuri: i) unul care merge pe direcția E-NV și face legătura dintre Craiova și estul Țării Românești (Muntenia), pornind spre Slatina, și între Craiova și Transilvania; la ieșirea din județ, spre nord, drumul se bifurcă făcând legătura cu Târgu-Jiu și Strehaia (trasee evidențiate în hărțile județului Dolj); ii) drumul de la nord de Craiova este continuat și în sud, mergând spre Dunăre, către Calafat (vezi Planul 1791, 1864; acest drum apare ca fiind mai important până în 1865) sau Bechet (drum marcat ca fiind mai important în prima jumătate a sec. XX).

La **sfârșitul secolului al XIX-lea**, intrarea în orașul Craiova¹⁴⁸ (reședința județului Dolj și vechea capitală a fostului banat al Olteniei) se face prin 9 bariere, adică: bariera Vâlcea, la N-E; Gara, București la E; Crucea-de-Piatră, Caracal la S-E; Calafat la S; Breasta la V; Severinul la N-E și Amaradia la N.

Căile ferate care deserveau Craiova în această perioadă sunt:

- a) Calea ferată Vârciorova - București și Craiova – Calafat.
- b) Căile naționale: București – Severin și Craiova – Calafat.

¹⁴⁷ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 24

¹⁴⁸ George Ioan Lahovari, *Marele Dicționar Geografic al României*, Volumul II, Stb. Grafic J.V. Socecu, București, 1899

- c) Căile județene: Craiova – Calafat, Craiova – Bechet, Craiova – Amaradia, Craiova – Vâlcea, Craiova – Dumbrava, Craiova - Cetatea.

La Craiova, calea ferată atinge, în 1875, un oraș cu solide funcții teritoriale, relativ întins și cu o zonă centrală bine încheagată.¹⁴⁹ Linia ocolește orașul pe la nord și urmează valea Jiului în amonte, către Filiași. Pentru această perioadă stația este amplasată la limita localității, la intersecția cu drumul ce mergea către Horezu. Clădirea veche a gării din Craiova dispunea de o expresie arhitecturală academistă, cu utilizarea elementelor de modernitate a fațadei (bosaje, ancadrame, cornișe) pentru decorarea unei compoziții simple (gară tip de clasa I, care se încadrează în tipologia gărilor existente pe tronsonul Pitești – Vârciorova, dintre cele mai importante: Slatina, Turnu Severin)¹⁵⁰. Actuala gara a municipiului Craiova este ridicată în perioada 1966-1967.

Gara veche Craiova¹⁵¹

Gara Slatina¹⁵²

Gara veche Turnu Severin¹⁵³

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea a existat o serie de propuneri și proiecte de implementare și extindere a rețelei feroviare din România. Enumerăm mai jos, cronologic, propunerile și proiectele care includeau Craiova și împrejurimile¹⁵⁴:

- Noiembrie 1855 – domnitorul Barbu Știrbei îi solicită contelui Coronini-Cronberg (comandantul armatei austriece de ocupație) să îi pună la dispoziție un inginer pentru studiul unei linii pe traseul Orșova-Craiova-București-Giurgiu. O lună mai târziu, domnitorul se adresează Sfatului Administrativ extraordinar prin care solicită un studiu pregătit pentru o linie pe traseul Vârciorova-Craiova-București-Dunăre; propunere nerealizată.
- Februarie 1856 – domnitorul Barbu Știrbei semnează o convenție cu Maximilian de Haber (reprezentantul unei companii feroviare interesată de construirea de căi ferate în Muntenia), care prevedea construirea unei linii pe traseul Orșova-Craiova-București-Brăila; în convenție se prevedea expres, obligația antreprenorului de a ocoli și menaja construcții civile întâlnite pe traseu; propunere nerealizată.
- Începutul anului 1860 – inginerii Liddle și Gordon (mandatari ai companiei engleze John Trevor Barkley, care construia pentru Înalta Poartă, calea ferată Cernavodă-Constanța) propun domnitorului Al. Ioan Cuza concesionarea realizării și exploatarea a trei linii, dintre care și București-Craiova-Turnu Severin. Consiliul de Miniștri studiază propunerea și dezbat mai multe opțiuni¹⁵⁵: Orșova-Craiova-București-Slobozia-Cernavodă, Orșova-Turnu Severin-Strehaia-Craiova-Slatina-Pitești-Târgoviște-București-Giurgiu, Vârciorova-Turnu Severin-Craiova-Slatina-Pitești-Târgoviște-Ploiești-Buzău-Focșani-Brăila, cu ramura de la

¹⁴⁹ Toader Popescu, *Proiectul feroviar românesc (1842-1916)*, Ed. Simetria, București, 2014, p. 145

¹⁵⁰ Toader Popescu, *Proiectul feroviar românesc (1842-1916)*, Ed. Simetria, București, 2014, p. 145, 191, 194

¹⁵¹ Sursă foto: http://forum.lokomotiv.ro/poze/gara_craiova.jpg, consultat la 26.11.2015

¹⁵² Sursă foto: <http://www.worldwideromania.com/wp-content/uploads/2014/10/Gara-Slatina.jpg>, consultat la 26.11.2015

¹⁵³ Sursă foto: <http://forum.lokomotiv.ro/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&t=9551>, consultat la 26.11.2015

¹⁵⁴ Toader Popescu, *Proiectul feroviar românesc (1842-1916)*, Ed. Simetria, București, 2014, pp. 20-66

¹⁵⁵ Proiectul propune mai multe trasee, în document sunt expuse numai cele care cuprindeau și localitatea Craiova.

Ploiești la București și Giurgiu. Această din urmă propunere este votată, dar ea rămâne nerealizată.

- Aprilie 1862 – austriacul Brandeis Weikersheim și englezul John Trevor Barkley solicită concesionarea lucrărilor de construire a unei rețele care cuprindea și o linie ce lega capitala de frontiera cu Transilvania fie pe traseul Pitești - Râmnicu Vâlcea - Valea Oltului, fie pe traseul Pitești-Craiova-Valea Jiului; propunere nerealizată.
- Februarie 1863 – inginerul francez Aristide Dumont promite, după punerea în funcțiune a liniei București-Giurgiu, a cărei concesionare o solicită domnitorului Al. Ioan Cuza, să elaboreze studii și proiecte pentru traseele București-Galați, cu ramificație către Cernavodă, București-Craiova-Turnu Severin și București-Ploiești-Slănic; propunere nerealizată.
- Noiembrie 1863 – Joseph Meyer (reprezentant al antreprenorului britanic Thomas Russell Cramton) propune și realizarea unei legături între București și Orșova prin Craiova; propunere nerealizată.
- Martie 1864 – William Henry Ward – Thomas Bartlett propun pentru zona interesată linia București-Slatina-Craiova-Vârciorova; propunere nerealizată.
- Februarie 1868 – concesiunea H.B. Strussberg – Societatea Acționarilor Căilor Ferate Române (1872-1875) propune liniile: Roman-Mărășești-Tecuci-Galați, Tecuci-Bârlad, Galați-Brăila-Buzău-Ploiești-București, București-Pitești-Slatina-Craiova-Vârciorova; **odată finalizate, aceste linii au constituit scheletul de bază al rețelei feroviare românești**. Pe 9 mai 1878 se deschide oficial linia București-Pitești-Craiova-Vârciorova. Stația Craiova a fost pusă în funcțiune la data de 5 aprilie 1875.
- 1884-1892 – primul program guvernamental de construire a căilor ferate prevede și legătura dintre Filiași și Târgu Jiu (1884-1886); **propunere realizată**.
- 1890-1899 – al doilea program guvernamental de construire a căilor ferate prevede și legătura Craiova – Calafat (utilitate militară și agricolă); **propunere realizată**.

Actuala legătură București-Craiova, constituită de linia de cale ferată București – Videle – Roșiori Nord – Caracal – Craiova, este construită în anul 1947.

Căile de comunicație cele mai importante ale județului la **începutul secolului XX**¹⁵⁶ erau (vezi planurile 1904, 1922, 1925, 1938):

- a) Calea ferată – Linia ferată București – Vârciorova, care intră în județul Dolj pe la Pielești, trecând podul peste Teslui (lung de 15 m), de unde se îndreaptă spre Craiova. De aici coboară în valea Amaradiei, trecând-o peste un pod lung de 110 m, pleacă spre Răcari și Filiași, de unde se îndreaptă spre V, intrând în județul Mehedinți. Linia ferată Craiova – Calafat, merge paralel cu șoseaua județeană, trecând pe la Segarcea și Băilești. De la Filiași pleacă o ramură spre N către Târgu-Jiu și iese din județ în apropierea Poianei.
- b) Șoselele naționale – Șoseaua națională Slatina – Vârciorova, după ce trece Oltețul, peste un pod de lemn lung de 64 m, intră în județul Dolj, tăind dealurile Balșului și Prisaca. Apoi descinde la Craiova, trece Amaradia pe un pod de lemn, urcă niște picioare de dealuri la Coțofeni și Valea-Rea, trece Jiul (pe un pod de lemn de 114 m) și pădurea Filiași, după care intră în județul Mehedinți.

Șoseaua Craiova – Caracal, lungă de 54 km și largă de 9 m, pleacă din partea de E a Craiovei, prin bariera numită a Caracalului, trece pe la Pielești și intră în județul Romanați, la km al 19-lea.

¹⁵⁶ George Ioan Lahovari, Marele Dicționar Geografic al României, Volumul III, Stb. Grafic J.V. Socecu, București, 1900

Șoseaua Craiova-Ghelvețioara, trece Jiul pe la Breasta, pe un pod lung de 164 m, intră în valea râului Obedeanul, trecând pe la Rasnic, Cernătești și Țiu, după care intră în județul Mehedinți.

- c) Șoselele mixte – de la Filiași, din șoseaua națională Craiova – Turnu Severin, pleacă o ramură de șosea spre N. către Târgu – Jiu. Șoseaua lungă de 60 km, urmează valea Gilortului, pe care îl trece de 4 ori pe poduri de lemn, apoi se întoarce prin Copăcioara spre Târgu – Jiu.

Ca o continuare a șoselei județene Craiova – Calafat, pleacă din acest din urma oraș o șosea spre Turnu-Severin, lungă de 96 km. Trece prin Cetatea, apoi peste râul Drincea, străbate pădurea Bucuri, trece prin Hinova, urcă dealul Stărmina și apoi urmează malul stâng al Dunării până la Turnu-Severin.

- d) Șoselele județene – Orașul Craiova este un centru important, în afara de calea ferată și șoselele naționale, mai pleacă de aici următoarele șosele județene: Craiova – Calafat, Craiova – Cetate (trece prin Terpezița și Vârtopul), Craiova – Amaradia (iese din județul Dolj prin Căpreni), Craiova – Bistrețul (trece prin Segarcea și Cerățul), Craiova – Bechet.
- e) Șoselele comunale – mai multe șosele comunale leagă diferitele comune ale județului. Sunt amintite cele mai importante prin lungimea lor: Calafat – Bechet (trece prin Ghidici, Rast, Nedeia și Zăval), Breasta – Carpen.

Din a **doua jumătate a secolului al XX-lea** rețeaua de drumuri se intensifică, permițând stabilirea legăturilor între toate localitățile județului, dar și cu celelalte județe ale țării.

Un element important al mobilității în Zona Metropolitană este constituit de **Aeroportul** Internațional Craiova¹⁵⁷, situat la o distanță de 7 km de centrul municipiului; acesta deservește întreaga zonă a Olteniei, fiind cea mai apropiată poartă aeriană pentru cele 5 județe ale Regiunii Sud-Vest: Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea:

În anul 1938, la 27 ianuarie, Carol al II-lea decreta înființarea “unui aeroport la Craiova, care să servească și ca aerodrom militar, în caz de războiu...”. Începând din acel an, Aeroportul Craiova “afectat transportului aerian public de pasageri și marfă” a funcționat pe actualul amplasament. Decolarea și aterizarea se făceau la acea vreme pe o pista de pământ având dimensiuni de 1000 x 200 m. Între 1938 și 1956 serviciile pentru pasageri erau ca și inexistente, lipsind confortul de care beneficiază astăzi pasagerii. Între 1950 și 1952 s-a construit o pistă betonată cu dimensiuni de 2000 x 60 m și s-au făcut primele dotări cu mijloace de apropiere și aterizare constând din 2 NDB-uri. La 6 mai 1957 s-a deschis prima linie aeriană, Craiova – București, cu avioane rusești de tip LI-2.

În 1959 s-a construit clădirea în care se află astăzi turnul de control și dispeceratul aeroportului și s-a trecut la folosirea avioanelor tip AN-2 până în 1962 când a început utilizarea de avioane moderne, pentru acei ani, de tip IL -14. Acest tip de aeronavă a deservit cursa Craiova – București până în anul 1972.

Tot în perioada 1959 – 1972 s-a extins pista la dimensiunile de 2500 x 60 m și s-a construit o cale de rulare de 380 x 14 m și o platformă pentru îmbarcare – debarcare de 75 x 110 m, ambele din beton.

¹⁵⁷ Site-ul oficial al Aeroportului Internațional Craiova, <http://www.aeroportcraiova.ro/despre-aeroport/istoric/>, accesat la 26.11.2015

Între anii 1972 și 1989, ruta Craiova – București a fost deservită de avioane tip AN – 24 și IL – 18, s-a construit corpul tehnic, sala de așteptare pasageri, centrul de emisie și salonul de protocol al aeroportului.

Revoluția din 1989 și trecerea la economia de piață în România, au dus la scăderea numărului de curse ale companiei TAROM, ceea ce a însemnat sistarea curselor interne regulate începând cu anul 1994. Din 1995, Aeroportul Craiova a fost deschis traficului intern și internațional, deservind numai curse charter.

Începând cu data de 29 martie 2007, zborurile companiei Carpatair pe legatura Craiova-Timișoara au fost lansate în mod oficial, către cele 15 destinații în Italia, Grecia și Germania . Întreaga regiune aflată în curs de dezvoltare din S-V României va avea la dispoziție cea mai rapidă și confortabilă cale de transport către alte destinații din Europa.

1.4. Evoluția urbanistică și atestarea documentară a localităților

1.4.1. Evoluția urbanistică a localităților din Zona Metropolitană

Perioada cuprinsă între secolele al XIV-lea și al XVIII-lea este interesantă prin prisma mențiunilor scrise privind primele unități administrative, în care se atestă o viață socială mai intensă; acestea s-au născut mai întâi pe văile unor râuri care ofereau condiții mai bune de așezare a gospodăriilor și de circulație (*aveau astfel apă necesară vitelor și oamenilor, precum și o lesnicioasă comunicație pe lângă albia râurilor*¹⁵⁸), pentru ca, mai târziu, unitățile administrative să fie reorganizate în cadrul unor limite teritoriale noi, pe măsura progresului economic și a înmulțirii satelor, a apariției unor centre economice noi, târguri și orașe.

În anul 1444 documentele consemnează existența județului de Baltă care cuprindea teritorii din sudul câmpiei Olteniei, județele Mehedinți și Dolj. În această perioadă de început a evului mediu, ceea ce a influențat cu precădere configurarea unităților administrative au fost factorii naturali, spre deosebire de secolul al XVIII-lea când noile realități impun un cadru administrativ nou și sunt delimitate cele cinci județe ale Olteniei (conf. Hărții stolnicului Constantin Cantacuzino, 1718): Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea. Limitele acestor județe vor rămâne aproape neschimbate până în secolul XX și vor asigura cadrul general pentru dezvoltarea localităților urbane și rurale.

Satele care s-au format în această perioadă au devenit leagănul inițiativelor tehnice, economice, al vieții social-politice și culturale și ele sunt depozitarul tradițiilor tehnico-științifice și artistice ale epocilor precedente.¹⁵⁹

În zona Doljului, distingem **două etape în evoluția localităților**. Prima, specifică evului mediu, se caracterizează prin existența a două tipuri de așezări: răsfirate (în zona de nord) și adunate (în zona de sud).

Incursiunile otomane de jaf specifice acestei perioade au determinat retragerea satelor în locuri izolate, departe de drumurile circulate; numeroase sate au fost distruse și arse, inclusiv cel de reședință al banilor Craiovei., iar altele și-au schimbat vatra, mai ales în sudul județului, locul de înfruntare dintre armatele otomane, rusești și austriece.

Mai târziu, satele au fost făcute pe moșiile boierești (vezi cap. 1.5. *Alte elemente care au influențat dezvoltarea teritoriului*), pe moșiile unde boierul a avut nevoie de forță de muncă și au fost așezate acolo unde boierul convenea să le dea țăranilor pământ pentru case.

Necesitățile administrative de supraveghere, de inventariere a tuturor gospodăriilor în vederea impunerii fiscale de către domnie au determinat măsuri de tragere la linie a satelor încă din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, în timpul stăpânirii Olteniei de către austrieci (1718-1739); această acțiune nu s-a concretizat¹⁶⁰. Intervenția autorităților în viața satelor din zonă cunoaște aspecte noi după 1831 și în special după 1864 (reforme agrare, **a doua etapă în evoluția urbanistică a localităților**). Regulamentele de aliniere a satelor cuprind dispoziții precise referitoare la:

- alinierea gospodăriilor,
- îndreptarea ulițelor,
- dispunerea anexelor în cadrul gospodăriilor

¹⁵⁸ Florea Stănculescu, *Contribuții la afirmarea Arhitecturii Românești*, Editura Tehnică, București, 1987, p. 113

¹⁵⁹ Ștefan Enache, Teodor Pleșa, *Zona etnografică Dolj*, Editura Sport-Turism, București, 1982, pp. 9-18

¹⁶⁰ Ștefan Enache, Teodor Pleșa, *Zona etnografică Dolj*, Editura Sport-Turism, București, 1982, pp. 9-18

- materialele din care să fie construite
- modul de împrejmuire.

Regulamentul pentru alinierea satelor și pentru construirea locuințelor, elaborat în 1894, ține seama de relieful fiecărei zone; satele din subzona de nord au formă alungită și o textură mai puțin ordonată, influențată de structura reliefului, iar cele din sud au o formă geometrică, cu o structură ordonată și o textură regulată. Satele create după împrăștierea din 1864 se remarcă în general prin planul perfect geometric, cu ulițe largi ce se intersectează perpendicular.

Reforma agrară din 1864 a constat din două operațiuni distincte: exproprierea și împrăștierea. După expropriere s-a căutat în primul rând favorizarea intereselor de ordin obștesc, după care a urmat împrăștierea. Această reformă a fost o măsură luată de guvernul Mihail Kogălnicenu sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, prin care țăranii clăcași erau eliberați de obligațiile față de boieri și erau împrăștiți cu pământ. Prin legea reformei, terenurile expropriate nu puteau depăși 2/3 din moșie și nu puteau fi vândute timp de 30 de ani decât către comună sau către vreun alt sătean.

Reforma agrară de la 1864 a avut și numeroase neajunsuri, care au culminat cu răscoalele țăărănești de mai târziu (vezi tabelul 1 – Evenimente istorice). Pământurile acordate au fost insuficiente necesităților reale ale familiilor rurale, agricultura a rămas la un nivel înapoiat, iar obligațiile fiscale au devenit excesive. Din aceste motive, mulți țărani au fost nevoiți să fugă la sud de Dunăre¹⁶¹.

Reforma agrară din 1921 a determinat noi modificări în structura proprietății funciare rurale din România, modificări care nu se puteau solda cu rezultate pozitive pentru agricultura țării și pentru țărani atâta vreme cât ele nu erau însoțite de o politică agricolă corespunzătoare noii situații a proprietății de după reformă. Țărăimea împrăștiată avea nevoie de sprijinul material al statului și de îndrumare tehnică pentru a se consolida pe loturile primite și pentru a realiza progrese în cultura agricolă. În lipsa acestui sprijin, țăărăimea a continuat să suporte sarcini împovărătoare prin impozite, taxe vamale și altele care i-au diminuat veniturile și au pus-o în imposibilitatea de a realiza progrese¹⁶².

Din punct de vedere urbanistic, rezultatul reformelor agrare din 1864, 1921 și celelalte care le-au urmat, a fost extinderea și reorganizarea satelor, apariția parcelărilor și a trasărilor de noi străzi. De cele mai multe ori, aceste trasări și parcelările au forme geometrice și se disting ușor în planul satelor de astăzi.

Structura internă a satului din zona doljeană este asemănătoare cu cea a satelor de pe mai tot spațiul românesc. Centrul social al satului este reprezentat de:

- Biserică, plasată într-o poziție vizibilă pentru toată așezarea.
- Școală, o altă instituție socială cu rol important în lumea satului; la început, școala funcționa în apropierea bisericii, în spații închiriate. La sfârșitul secolului al XIX-lea a început construcția de clădiri pentru școli, la sate. Acestea aveau o arhitectură de un anumit tip, iar dimensiunea spațiului depindea de mărimea localității.
- Primăria adăpostea administrația locală și a apărut în centrele comunale la sfârșitul secolului al XIX-lea
- Prăvălie, saloane (cămin cultural), dispensar.

¹⁶¹ Reforma agrară din 1864, Enciclopedia României, http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Reforma_agrar%C4%83_din_1864, site consultat la 29.11.2015

¹⁶² Prof. dr. Dumitru Șandru, *Reforma agrară din 1921 și loturile demonstrative*, Universitatea "Universitatea Mihail Kogălniceanu" Iași, document pdf consultat la 29.11.2015, http://www.umk.ro/images/documente/publicatii/Buletin17/14_reforma.pdf

În tabelul de mai jos sunt prezentate pentru localitățile componente ale Zonei Metropolitane, următoarele aspecte care au influențat evoluția urbanistică a acestora:

- Morfostructura așezărilor: sate adunate, risipite
- Tipul localității în funcție de evoluția proprietății: sat aservit (boieresc, mănăstiresc), sat de moșneni, de megieși, sat mixt
- Numărul împrăștișurilor în urma reformelor agrare din anii: 1864, 1879, 1921, 1945

Tabel 4¹⁶³ – Evoluția proprietății și evoluția urbanistică a localităților din Zona Metropolitană

Nr. crt	U.A.T componentă a Z.M.C.	Tipul localităților componente	Reforme agrare - împrăștișuri
1.	Municipiul Craiova	Moșia Craiovei a aparținut domeniului boierilor Craiovești; moșie domnească	
2.	Orașul Filiași	Orașul Filiași – sat aservit Satul Filiași în tot evul mediu și în epoca modernă a evoluat ca sat boieresc și, temporar, mănăstiresc	
3.	Orașul Segarcea	Locuit din cele mai vechi timpuri, satul Șegarcea a fost un sat adunat, sat aservit.	Orașul <u>Segarcea</u> 1864: 412 locuitori; 1878: 58 însurăței 1921: moșiile cu care fusese înzestrată Coroana au fost în întregime expropriate de terenuri de cultură, exceptându-se pădurile, viile și livezile de pomi roditori. 1947: suprafața moșiei rămasă neexpropriată, trece în proprietatea statului Comuna a fost în întregime colectivizată în 1959
4.	Comuna Almăj	Satul Almăj – sat adunat, sat aservit Satul Beharca – sat adunat Satul Bogeia – sat adunat Satul Moșneni – sat adunat, sat de moșneni Satul Șitoaia – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Almăj</u> 1864: 118 săteni; 1921: 73 săteni; 1945: 47 săteni Satul <u>Moșneni</u> 1864: 97 săteni; 1921: 63 săteni; 1945: 41 săteni; Satul <u>Șitoaia</u> 1864: 103 săteni; 1921: 83 săteni; 1945: 52 săteni Toate localitățile au fost colectivizate în întregime în 1961

¹⁶³ Informații prezentate în tabel sunt extrase din: Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C, D-M, N-V, Craiova*, Editura Alma, Craiova, 2004

5.	Comuna Brădești	Satul Brădești – sat adunat, sat aservit Satul Brădeștii Bătrâni – sat adunat, sat aservit Satul Meteu – sat adunat, sat aservit Satul Pișcani – sat adunat Satul Răcarii de Jos – sat adunat, sat aservit Satul Tatomirești – sat mixt	Satul <u>Brădești</u> 1864: 409 săteni; 1921: 32 săteni; 1945: 20 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul Brădeștii Bătrâni 1921: 116 săteni Satul <u>Tatomirești</u> 1864: 212 locuitori
6.	Comuna Breasta	Satul Breasta – sat adunat, sat aservit Satul Cotu – sat adunat, sat aservit Satul Crovna – sat adunat, sat boieresc Satul Făget – sat adunat Satul Obedin – sat adunat, sat aservit Satele Valea Lungului și Roșieni – sate adunate	Satul <u>Breasta</u> 1864: 265 săteni; 1921: 81 săteni; 1945: 78 săteni Satul <u>Obedin</u> 1864: 48 săteni; 1921: 43 săteni; 1945: 17 săteni Toate localitățile au fost colectivizate în întregime în 1962
7.	Comuna Bucovăț	Satul Bucovăț – sat adunat, sat aservit (boieresc, apoi mănăstiresc) Satul Cârligiei – sat adunat, sat aservit (mănăstiresc) Satul Leamna de Jos – sat adunat, sat aservit (boieresc și mănăstiresc) Satul Lemana de Sus – sat adunat Satul Palilula – sat adunat, sat aservit (mănăstiresc) Satul Sărbătoarea – sat adunat	Satul <u>Bucovăț</u> 1864: 48 săteni; 1921: 32 locuitori; 1945: 20 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Lemana de Jos</u> 1864: 41 locuitori; 1921: 36 locuitori; 1945: 14 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1961
8.	Comuna Calopăr	Satul Belcinu – sat adunat, sat aservit (boieresc) Satul Bâzdâna – sat adunat, sat aservit (boieresc) Satul Calopăr – sat adunat, sat mixt Satul Panaghia – sat adunat, sat mixt	Satul <u>Belcinu</u> 1864: 28 săteni; 1921: 31 săteni; 1945: 17 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Bâzdâna</u> 1864: 23 săteni; 1921: 9 săteni; 1945: 11 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962

	Satul Sălcuța – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Calopăr</u> 1864: 129 săteni; 1879: 16 însurăței; 1921: 67 săteni; 1945: 39 săteni Satul <u>Panaghia</u> 1864: 114 săteni; 1921: 98 săteni; 1945: 46 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1961 Satul <u>Sălcuța</u> 1864: 125 săteni; 1921: 80 săteni; 1945: 78 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1961
9.	Comuna Cârcea	Satul Cârcea – sat adunat, sat mixt (sat de moșneni și clăcași) Satul <u>Cârcea</u> 1864: 75 locuitori; 1921: 47 locuitori; 1845: 38 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962
10.	Comuna Coșoveni	Satul Coșoveni – sat adunat, compus dintr-un sat de moșneni (Coșovenii de Jos), sat aservit (Coșovenii de Mijloc), sat mixt (moșneni și clăcași – Coșovenii de Sus) Satul <u>Coșoveni</u> 1864: 41+49+60 săteni; 1921: 32 +171 săteni 1945: 17+43 săteni
11.	Comuna Coțofenii din Față	Satul Coțofenii din Față – sat adunat, sat aservit Satul Beharca – sat adunat Satul <u>Coțofenii din Față</u> 1864 – 245 locuitori; 1921: 83 locuitori; 1945: 31 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1960
12.	Comuna Ghercești	Satul Ghercești – sat adunat, sat de moșneni Satul Gârleștu– sat adunat, sat mixt Satul Luncșorul – sat adunat Satul Ungureni – sat adunat, sat mixt (boieresc și mănăstiresc) Satul Ungureni Mici – sat adunat Satul <u>Ghercești</u> 1864: 70 locuitori; 1921: 5 săteni; 1945: 7 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1960
13.	Comuna Ișalnița	Satul Ișalnița – sat adunat, sat aservit -

14. Comuna Malu Mare	Satul Malu Mare – sat adunat, sat aservit Satul Preajba – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Malu Mare</u> 1864: 149 locuitori; 1921: 60 locuitori; 1945: 24 locuitori Satul <u>Preajba</u> 1864: 93 locuitori; 1921: 53 locuitori; 1945: 16 locuitori Toate localitățile au fost colectivizate în întregime în 1960
15. Comuna Mischii	Satul Mischii – sat adunat, sat mixt (la origine sat de moșneni) Satul Călinești – sat adunat, sat mixt Satul Gogoșești – sat adunat, sat aservit Satul Mlecănești – sat adunat, sat aservit Satul Motoci – sat înșirat, sat mixt Satul Urechești – sat înșirat, sat aservit	Satul <u>Mischii</u> 1864: 160 locuitori; 1921: 131 locuitori; 1945: 43 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Călinești</u> 1864: 31 locuitori; 1921: 11 locuitori; 1945: 3 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Gogoșești</u> 1921: 28 locuitori; 1945: 16 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Mlecănești</u> 1864: 70 locuitori, 100 familii; 1921: 45 locuitori; 1945: 17 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Motoci</u> 1864: 90 săteni; 1921: 37 locuitori; 1945: 21 locuitori Satul <u>Urechești</u> 1864 și 1879: 96 locuitori; 1921: 24 locuitori; 1945: 27 locuitori
16. Comuna Murgași	Satul Murgași – sat adunat, sat mixt Satul Balota de Jos – sat înșirat, sat aservit Satul Balota de Sus – sat înșirat, sat aservit Satul Bușteni – sat adunat Satul Gaia – sat adunat, sat mixt Satul Picăturile – sat înșirat Satul Rupturile – sat adunat Satul Velești – sat adunat, sat mixt	Satul <u>Murgași</u> 1864: 37 săteni; 1921: 40 săteni; 1945: 15 săteni Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Velești</u> 1864: 8 săteni; 1921: 11 săteni; 1945: 16 săteni

17. Comuna Pielești	Satul Pielești – sat adunat, sat mixt Satul Câmpeni – sat risipit, sat de rumâni Satul Lânga – sat adunat, sat de rumâni	Satul <u>Pielești</u> 1864: 314 locuitori; 1879: 21 însurăței; 1921: 27 locuitori; 1945: 69 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Câmpeni</u> 1864: 87 locuitori; 1921: 63 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Lânga</u> 1864: 23 săteni; 1921: 11 săteni; 1945: 5 săteni
18. Comuna Predești	Satul Predești – sat adunat, sat aservit Satul Bucicani – sat adunat Satul Predeștii Mici	Satul <u>Predești</u> 1864: 98 locuitori, 1921: 65 locuitori; 1945: 23 locuitori
19. Comuna Șimnicu de Sus	Satul Șimnicu de Sus – sat adunat, sat mixt Satul Albești – sat adunat, sat mixt (moșnenesc și mănăstiresc) Satul Cornetu – sat adunat, sat mixt Satul Deleni – sat adunat, sat aservit Satul Dudovicești – sat adunat, sat moșnenesc Satul Florești – sat adunat, sat mixt Satul Izvor – sat adunat, sat aservit Satul Jieni – sat adunat, fost cătun Satul Leșile – sat adunat Satul Milești – sat adunat, sat aservit Satul Românești – sar adunat, sat mixt	Satul <u>Șimnicu de Sus</u> 1921: 31 locuitori; 1945: 7 locuitori Satul <u>Albești</u> 1921: 59 săteni; 1945: 21 săteni Satul <u>Cornetu</u> 1864, 1879: 166 împrăștiți 1921: 4 locuitori Satul <u>Dudovicești</u> 1921: 32 săteni; 1945: 19 săteni Satul <u>Florești</u> 1864: 103 împrăștiți, 1921: 23 locuitori; 1945: 6 locuitori Satul <u>Izvor</u> 1864: 21 săteni; 1879: 6 însurăței; 1921: 32 locuitori; 1945: 11 locuitori Satul <u>Milești</u> 1864: 417 clăcași; 1921: 42 locuitori; 1945: 19 locuitori Toate localitățile au fost colectivizate în întregime în 1962
20. Comuna Teasc	Satul Teasc – sat adunat, sat mixt Satul Secui – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Teasc</u> 1864: 131 locuitori; 1921: 56 locuitori; 1945: 24 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Secui</u> 1864: 260 săteni+11 săteni (numai loc de casă și grădină); 1879: 31 însurăței; 1921: 15 locuitori; 1945: 6 locuitori

		Localitate colectivizată în întregime în 1961
21. Comuna Terpezița	Satul Terpezița – sat adunat, sat boieresc Satul Căruia – sat adunat Satul Căciulatu – sat adunat, dat mixt Satul Floran – sat adunat, sat aservit (mănăstiresc, boieresc) Satul Lazu – sat adunat, sat mănăstiresc	Satul <u>Terpezița</u> Satul <u>Căciulatu</u> 1864: 194 locuitori; 1879: 27 înșurăței; 1821: 61 locuitori; 1945: 14 locuitori Satul <u>Floran</u> 1864: 61 localnici; 1921: 43 locuitori; 1945: 18 locuitori Satul <u>Lazu</u> 1864: 46 locuitori; 1921: 54 locuitori; 1945: 31 locuitori Toate localitățile au fost colectivizate în întregime în 1962
22. Comuna Țuglui	Satul Țuglui – sat adunat Satul Jiul – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Țuglui</u> 1864: 175 locuitori; 1921: 83 locuitori; 1945: 22 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962
23. Comuna Vârvoru de Jos	Satul Vârvoru, Vârvoru de Jos – sat adunat, sat aservit Satul Bujor – sat adunat Satul Ciutura – sat adunat, sat aservit Satul Criva – sat adunat Satul Dobromira – sat adunat Satul Drăgoaia – sat adunat Satul Gabru – sat adunat, sat aservit	Satul <u>Vârvoru de Jos</u> 1864: 102 locuitori; 1921: 85 locuitori; 1945: 52 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1962 Satul <u>Ciutura</u> 1864: 200 locuitori; 1921: 96 locuitori; 1945: 41 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1961 Satul <u>Gabru</u> 1864: 45 locuitori; 1921: 26 locuitori; 1945: 8 locuitori; Localitate colectivizată în întregime în 1960
24. Comuna Vela	Satul Vela – sat adunat, sat moșnenesc Satul Bucovicior – sat adunat, sat mixt Satul Cetățuia – sat adunat Satul Desnățui – sat adunat Satul Gubaucea – sat adunat Satul Seglet – sat adunat Satul Suhu – sat adunat, de moșneni Satul Știubei – sat adunat, sat mixt	Satul <u>Vela</u> 1864: 293 locuitori 1912: 139 răzeși împrăștiți Satul <u>Bucovicior</u> 1864: 65 locuitori; 1921: 32 locuitori; 1945: 19 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1960 Satul <u>Gubaucea</u> 1864: 164 țărani; 1921: 25 locuitori; 1945: 15 locuitori Localitate colectivizată în întregime în 1962

Situația Craiovei este diferită de cea a celorlalte localități din Zona Metropolitană, fiind motorul dezvoltării acestei zone. În epoca medievală dezvoltarea social-economică, creșterea demografică, înființarea unor instituții politico-administrative (bănia, divanul, prefectura ș.a.) începând cu secolul al XV-lea, au depins de o serie de factori, care au determinat importante și ample transformări în configurația așezării. La sfârșitul secolului al XV-lea, Craiova era un târg întins pe moșia puternicilor boieri Craiovești.

Târgul Craiovei s-a dezvoltat la început în zona Bucovățului (intersecție a unor importante drumuri comerciale), deplasându-se după mijlocul secolului al XVI-lea spre zona unde se află astăzi piața veche a orașului. Craiova, în calitate de centru economic, de sediu al Băniei, de loc de emisie a hrisoavelor de proprietate, începe să fie apreciată drept așezare preurbană care este numită frecvent oraș (document din 25 iulie 1582). În cel mai mare centru urban din Oltenia, mahalalele și așezările adiacente, apărute succesiv, în timp, s-au păstrat până în secolul al XIX-lea complet izolate una de alta, prin terenuri de cultură, vii sau locuri virane. Mahalalele cele mai vechi au apărut în teritoriul rural din jurul orașului, de unde acesta obținea produsele necesare alimentării pieței sale.¹⁶⁴

Vechiul centru al orașului a fost, până la sfârșitul secolului al XVII-lea, în jurul bisericii Sf. Dumitru (str. Matei Basarab de astăzi). Ulterior, orașul s-a extins către nord și est, de-a lungul a două artere de circulație: Strada Centrală (numită și Ulița Precestei sau strada Madona Dudu), care unea pe direcția vest-est, Drumul Mehedinților cu Drumul Bucureștilor, și Ulița Mare, care unea, pe direcția nord-sud, Drumul vechi al Muntelui cu Drumul Diului (Vidinului).¹⁶⁵

La sfârșitul secolului al XVII-lea s-au conturat străzile, piața, locul târgului și al bâlciului, centrul fiind în zona Caselor Băniei și a marelui han, construit de mănăstirea Hurezi.

În secolul al XVIII-lea, Craiova apare ca și în secolul precedent, cel mai mare oraș al Olteniei. În această perioadă orașul s-a extins pe întreg complexul de terase ale Jiului și s-a desfășurat tentacular, de-a lungul drumurilor, fapt ce a influențat conturarea și dezvoltarea tramei stradale, înmulțirea mahalalelor, piețelor, hanurilor, pivnițelor, hotelurilor, parcurilor etc. Craiova se prezenta la începutul acestui secol cu aproape 70 ha teritoriu locuibil, cu case din lemn acoperite cu paie, șindrilă sau olane, printre care se profilau casele boierești, reședința banului, câteva biserici și mănăstiri din cărămidă și piatră, hanul Hurezului, cu ulițe strâmte și întortochiate.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, datorită multiplicării activităților comerciale și productive, apar locuri cu săliști de casă, locuri de prăvălii, locuri cu vâd de cârciumă, sunt amenajate străzi, este extinsă rețeaua de fântâni. La începutul veacului al XIX-lea s-au pus bazele serviciului poștal, s-a înființat serviciul de asistență medicală.

Nu este de ignorant faptul că orașul se înfățișa ca o localitate urbană plină de contraste (case boierești, clădiri înghesuite, ulițe cu gropi și mlaștini), fapt determinat de distrugerea repetată a orașului (care a împiedicat amenajările edilitare sau le-a degradat), fie de către armatele celor trei imperii vecine românilor, care s-au confruntat în Problema Orientală pe teritoriul nostru între 1716-1855. Alte distrugereri au fost provocate de otomani cu ocazia intervențiilor împotriva revoluțiilor din 1821 și 1848, la care se adaugă și calamitățile naturale (cutremure, inundații).

¹⁶⁴ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul Istoric al Localităților din Județul Dolj, Craiova*, Editura Alma, Craiova, 2005, p. 41

¹⁶⁵ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul Istoric al Localităților din Județul Dolj, Craiova*, Editura Alma, Craiova, 2005, pp. 41-42

În anul 1845 orașul este împărțit în două sectoare: culoarea roșie (în est și sud) și culoarea galbenă (spre vest și nord). Tot în această perioadă, Craiova era mărginită de 8 bariere și avea ca principale mahalale: Brazda, Episcopia Belivacă, Belivacă, Bogdan, Craiovița, Popa Anghel sau Chițărănoaia, Brândușa, Dorobănița, Mântuleasa, Popa Hristea, Petre Boji, Postelnicu Fir, Hagi Enuși, Obedeanu, Sf, Troiță ot Dud, Potbanița, Ungureani.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea au fost realizate o serie de lucrări edilitare, cererile locuitorilor fiind tot mai mari. Dacă până la Unirea din 1859 Craiova era considerată un oraș al marii boierimi, din care se ridicaseră voievozi ai Țării Românești, dar cu aspectul unui târg, după anul 1866 acesta va începe modernizarea, fiind nu numai un centru comercial, ci și un centru edilitar și politic.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și întregul secol XX au existat permanente preocupări, din partea majorității edililor Craiovei, în găsirea unor soluții pentru modernizarea orașului și asigurarea unor condiții de viață civilizată locuitorilor săi. Au fost realizate: planuri de sistematizare (unul din cele mai importante este cel din anul 1914 – *Planul de aliniere și sistematizare a Craiovei* realizat de către arhitectul I. Berindei și inginerul M. Colleanu), s-a continuat desecarea bălților din jurul Craiovei, a fost inițiată lucrarea de alimentare cu apă a Craiovei (o problema permanentă a orașului pentru o lungă perioadă de timp), au fost realizate noi spații verzi și de agrement. În perioada interbelică Craiova a devenit un important centru bancar și comercial, iar după război au fost reluate activități edilitare care aveau menirea să ridice Craiova la nivelul altor orașe din țară și străinătate.

În timpul regimului comunist, Craiova a cunoscut o puternică dezvoltare edilitară, dar s-a confruntat și cu problema găsirii amplasamentelor obiectivelor și platformelor industriale. Creșterea inevitabilă a numărului de locuitori de peste șase ori, a impus elaborarea unei strategii edilitare care a constat în dezvoltarea orașului pe verticală, construirea a patru poli industriali amplasați la periferie și în înălțarea a 12 cartiere de blocuri. În această perioadă au fost definitive și o serie de obiective social-culturale (Teatrul, filarmonica, teatrul de vară, stadionul etc.).¹⁶⁶

¹⁶⁶ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, Craiova*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 41-73

1.4.2. Atestarea documentară a localităților din Zona Metropolitană

În tabelul de mai jos sunt prezentate atestările documentare ale localităților care compun astăzi Zona Metropolitană, dar și localitățile componente ale U.A.T. de-a lungul timpului, cu scopul de a arăta importanța cercetării individualizate în cadrul studiilor istorice de fundamentare a Planurilor Urbanistice Generale. Fiecare localitate a jucat un rol important în dezvoltarea regiunii și dovezile istorice atestă continuitatea unor tradiții și a unui mod de viață specific.

Tabel 5 - Atestarea documentară a localităților din Zona Metropolitană

Nr. crt	U.A.T componentă a Z.M.C.	Atestare documentară / Localități componente ¹⁶⁷
1.	Județul Dolj	Prima mențiune documentară a județului datează din 1444, sub denumirea de Județul de Baltă, așezat în Câmpia Dunării și se întindea de la balta Blahnița, din Mehedinți, până la cea de la Bistrețu ¹⁶⁸ . Terminologia geografică a județului este o dovadă a așezării slavilor în locurile acestea; <i>cuvântul Dolj este slavonesc din Dolny, de jos și Jiu: adică Jiul de jos</i> ¹⁶⁹ .
2.	Municipiul Craiova	Prima mențiune documentară a Craiovei datează din 1 Iunie 1475 ¹⁷⁰ . Cercetări mai recente au relevat însă că pentru prima oară așezarea medievală figurează sub denumirea latină <i>Ponsion</i> (pod peste Jiu), într-o hartă alcătuită în preajma bătăliei de la Nicopole (1396), inclusă într-un manuscris păstrat la Biblioteca Națională din Paris ¹⁷¹ . Numele Craiova este o formă a cuvântului <i>Craliova</i> , cuvânt de origine slavonă în care <i>li</i> s-a transformat în <i>i</i> . O formă cunoscută a denumirii orașului, des întâlnită în hrisoave, este cea slavă originală: <i>Cralieva</i> . Localități componente ¹⁷² : <u>Craiova, Cernele, Cernelele de Sus, Făcăi, Izvorul Rece, Mofleni, Popoveni, Rovine, Simnicu De Jos</u>
3.	Orașul Filiași	"Prima atestare documentară a comunei (în prezent oraș) Filiași o găsim într-un hrisov al lui Alexandru al II-lea Mircea din 7 ianuarie 1573, prin care întărește lui Oprea spătar și fratelui său Stanciu jumătate din moșia Filiași <i>de peste tot hotarul</i> , pe care o cumpărase <i>de la jupâna Caplea din Vulcănești, drept 35200, însă aspri turcești</i> " ¹⁷³ . Localități componente: <u>Almăjel, Bălta, Braniste, Fratostița, Răcarii de Sus, Uscăci</u>
4.	Orașul Segarcea	Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864. A fost declarată oraș în anul 1968. A fost reședință de plasă și de raion ¹⁷⁴ .

¹⁶⁷ În prezent.

¹⁶⁸ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 53

¹⁶⁹ Marele Dicționar Geografic al României, p. 179

¹⁷⁰ Constantin C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 104

¹⁷¹ Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981, p. 54

¹⁷² Se referă la localitățile componente în prezent. Alte localități componente, din trecut, sunt menționate, dacă este cazul, pe rândul anterior, unde este descrisă U.A.T.

¹⁷³ Arhivele Naționale, Serviciul Județean Dolj, Primăria Comunei Filiași, *Inventar 1917-1968*, 62 u.a., Fond nr. 212, Prefață, p. 2.

¹⁷⁴ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 202

A fost formată din satele: Segarcea (1864-1968), la care se adaugă Belcinu (1873-1887)¹⁷⁵.

Localități componente:

Șegarcea (Sergarcea) - "Prima mențiune documentară o întâlnim într-un hrisov din 28 martie 1415 (6923), prin care Mircea cel Bătrân voievod întărește boiernașilor săi *Vlad cu nepoții săi, Șișa și Buia și lui Stănilă cu frații săi...*, satul numit *Bela*, care este în județul Motrului ca sa la fie de ocină și de ohabă, satul *Bela și Preslop*, printre martori numărându-se și *jupan Dragomir de la Șegarcea*"¹⁷⁶.

5. Comuna Almăj¹⁷⁷

Comuna a fost înființată în anul 1864. S-a numit până în anul 1873 Almăju – Moșneni, iar între 1873-1887, Almăju Birnici.

A fost constituită din satele: Almăju Birnici, Almăju Moșneni și Șitoaia (1864-1875, 1887-1908), Almăju Birnici, Almăju Moșneni, Șitoaia, Madona Bisericii, Boge (1875-1887), Almăju, Almăju Moșneni și Șitoaia (1908-1926), Almăju, Boge, Moșneni și Șitoaia (1926-1943), Almăju și Șitoaia (1943-1950), Almăju, Boge, Moșneni, Șitoaia (1950-1968).

Localități componente:

Almăj - "Prima atestare documentară este dată de hrisovul din 9 ianuarie 1566 prin care Petru cel Tânăr voievod întărește lui Roșca, Focșa și satului Milești *ocina lor din Mileștii de Sus toată, cu tot hotarul pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină*, în urma unei judecăți ce implica satul Hălmăjani și cnezul lor, marele spătar Stan, aceștia fiind pârâți *că au ocină până în apa Hălmăriei*".

Denumiri anterioare: Deleni, Almăji, Hălmăjul, Hălmejul, Halmej, Almaju.

Boge, Moșneni

Șitoaia – "Satul este atestat într-un hrisov din 7 septembrie 1557 prin care Păstrașcu voievod întărește lui Ganea, fost Mare portar și feciorilor lui satul Vianu, stăpânit anterior de Velica *den Sătoaia*".

6. Comuna Brădești¹⁷⁸

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din anul 1887.

A fost formată din satele Brădeștii din Dos, Brădeștii de Jos, Brădeștii de Sus, Meteu (1887-1908), Brădeștii din Jos, Brădeștii de Sus, Brădeștii de Jos (1908-1932), Brădeștii Bătrâni, Brădeștii din Față (1932-1943), Brădești, Brădeștii Bătrâni (1943-1968).

Localități componente:

Brădești – "Satul este menționat documentar la 31 mai 1615, când este amintit Preda, postelnic din Brădești, care avusese o judecată în timpul lui Mihai Viteazul, *pentru ocină în Ivancoți*, cu Dragotă postelnic din Coțofeni".

Brădești Bătrâni

¹⁷⁵ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, N-V, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 202

¹⁷⁶ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, N-V, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 205

¹⁷⁷ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 22-27

¹⁷⁸ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 156-162

Meteu - "Este menționat într-un document din 1652 emis de mănăstirea Brâncoveni, (...) "

Pișcani – "Apare pentru prima dată în recensământul din 1912, cu numele Almăjelul-Piscani".

Răcarii de Jos - "Pentru prima oară, satul este atestat documentar într-un hrisov din 9 iunie 1582, prin care Mihnea Turcitul întărește lui Dumitru ban și lui Stănilă postelnic, mai multe sate, între care și *Răcarul tot*".

Tatomirești - "La 10 februarie 1700, într-un hrisov al lui Constantin Brâncoveanu este amintit, *un rumân...pre nume...Dragomir din Tatomirești*."

7. Comuna Breasta¹⁷⁹

Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A fost formată din satele Breasta, Cotu, Crochna (Crovna), Dosu Sandei și Obedin (1865-1887), Breasta, Crețești, Curuea, Obedin (1887-1908), Atârnați, Breasta, Constanța, Crovna, Obedinu (1908-1914), Breasta, Constanța, Crovna, Obedinu (1914-1826), Breasta, Constanța, Cotu Bibescu, Cotu Paliu, Crețești, Crovna, Mahalaua, Marioara, Moreni, Obedinu (1926-1943), Breasta, Constanța, Crețești, Crovna, Marioara, Obedinu (1943-1952), la care se adaugă satele Mahalaua (1952), Breasta, Cotu, Crețești, Crovna, Făgețelu, Obedinu, Roșieni și Valea Stanciului (1952-1965).

Comuna a fost reședință de plasă între anii 1943-1950.

Localități componente:

Breasta - "La 3 iulie 1517, într-un hrisov prin care Neagoe Basarab întărește lui Pătru Văcărescu ocină la Hlevna, dăruită de Barbu ban pentru credincioasă slujbă cu vărsare de sânge, este amintit *drumul Breste*".

Denumiri anterioare: Bresta, Brazba, Brasta, Basra

Cotu – satul este menționat în catagrafia anului 1831.

Denumiri anterioare: Cotu Lung, Cotu Paliu

Crovna - "La 8 martie 1525, într-un hrisov prin care Radu de la Afumați dăruiește lui Dragu spătar și fiilor săi *siliști în Jiul de Jos*, este menționată și Crovna".

Denumiri anterioare: Cromna

Făgeț - "Satul este menționat în recensământul din anul 1912".

Obedin - "Într-un hrisov din 25 ianuarie 1614, prin care Radu Mihnea întărește mai multor megiași din satul Mihăiță siliștea satului, printre hotarele acesteia fiind amintită și *culmea Obedinului*".

Roșieni – menționat de legea administrativă din anul 1950.

Valea Lungului

Denumiri anterioare: Marioara

8. Comuna Bucovăț¹⁸⁰

Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în 1930, reînființată în 1932.

A fost compusă din satele: Bucovăț, Leamna, Palilula (1864-

¹⁷⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 124-132.

¹⁸⁰ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 166-174

1887), Bucovățu, Cârlikei, Leamna de Jos, Palilula și Sărbătoarea (1887-1926, 1930-1932), la care se adaugă satul Leamna de Sus (1896) și Mofleni (1908-1912); Bucovăț, Cârlikei, Leamna de Jos, Mofleni, Palilula (1926-1930, 1932-1943, 1952-1968), Bucovăț, Cârlikei, Leamna de Jos, Palilula (1943-1952), la care se adaugă Lascăr Catargiu și Mofleni (1952), Bucovăț, Cârlikei, Italieni, Leamna de Jos, Leamna de Sus, Palilula și Sărbătoarea (1968).

Localități componente:

Bucovăț - "Prima atestare documentară se regăsește într-un document de la 4 ianuarie 1574, prin care mitropolitul Efthemie confirmă mănăstirii Coșuna *satul Cornățelul și Bucovățul și cu vad în Jâiu și cu toate hotarăle*."

Denumiri anterioare: Bucoveț, Bukawetz, Bucovețului, Bucova
Cârlikei – apare în nomenclatorul administrativ din 1861.

Denumiri anterioare: Cârligii, Cârligu

Italieni – sat forma la sfârșitul secolului XIX, din emigranți italieni (în jurul anului 1880). În prezent, sat dispărut.

Leamna de Jos - "Moșia Hlevna (Leamna) apare într-un hrisov de la Neagoe Basarab din 3 iunie 1517, care menționează că Stan, Pătru Văcărescu și Neagoe o aveau *a lor bătrână și dreaptă moșie din zilele Radului vodă celui Bun*, când au primit-o *Barbu banu cel bătrân*."

Denumiri anterioare: Hleamna, Hlemna, Hlevna, Hlevma, Hlevna, Leatna.

Leamna de Sus, Palilula

Sărbătoarea - "Satul este atestat într-un hrisov din 3 iunie 1517 unde *piscul Sărbătoarei* se află în hotar cu moșia Leamna."

9. Comuna Calopăr¹⁸¹

Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în anul 1930, reînființată în anul 1932.

A fost formată din satele Calopăr, Dâlga, Gura Dâlgei, Ivănești, Panaghia, Panaghia de Jos, Sălcuța, Știubeiu (1865-1875), Calopăru, Dâlga, Panaghia, Sălcuța, Bâzdâna (1875-1887), Bâzdâna, Calopăr, Dâlga, Panaghia (1887-1896), Bâzdâna, Calopăr, Dâlga, Panaghia, Sălcuța (1896-1926), Bâzdâna, Calopăr, Dâlga, Satul Nou (1926-1930, 1932-1943), Calopăr, Dâlga (1943-1952), Belcinu, Calopăr (1952-1965), Calopăr și Dâlga (1965-1968).

Localități componente:

Calopăr - "Prima mențiune documentară se regăsește într-un hrisov din 10 decembrie 1567, prin care voievodul Petru cel Tânăr întărește lui Oxotie mare agă și fiilor săi *satul Calaporii toți, cu tot hotarul și cu ce este venitul boieresc*."

Denumiri anterioare: Calopăr, Calapori, Calapor, Calopăriul, Calopiru, Calopiru, Caloparu.

Belcinu - "Prima atestare documentară asupra satului o aflăm într-un hrisov din 20 noiembrie 1611 al domnitorului Radu Mihnea, prin care întărește lui Voinea, feciorul preotului Stepca, *moșie în Belcin*."

¹⁸¹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 216-225

Denumiri anterioare: Belcinu, Bilciun, Belezin, Bolcin, Beltschin, Belzin.

Bâzdâna - "Satul este menționat pentru prima oară într-un hrisov din 1 iunie 1571, prin care voievodul Alexandru II Mircea întărește lui Florea postelnic, *satul Bezdina toată cu tot hotarul.*"

Denumiri anterioare: Bitzenul, Bezdinu, Bâzdana, Bâsdâna, Bezdina, Bizdina.

Panaghia - "Satul este menționat în conscripția Virmondiană (1722), în catagrafiile din anii 1831, 1840. "

Sălcuța - "Prima atestare documentară a satului o găsim într-un hrisov din 17 aprilie 1540, prin care voievodul Radu Paisie întărește lui Radu Zăm și fraților săi, lui Bojin cu fii săi și lui Ivan cu fii săi *ocină în Sălcuța, din jos până în gura Vlădășelului și din sus până la siliștea Seacă.*"

10. Comuna Cârcea¹⁸²

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în anul 1865, reînființată în anul 1908, desființată în anul 1930, reînființată în anul 1932, desființată în anul 1950, reînființată în anul 2004.

A fost constituită din satele Cârcea și Prisaca (1864-1865), Cârcea și Preajba (1908-1926), Cârcea (1932-1950, 2004).

Localități componente:

Cârcea - "Ca așezare medievală, sub denumirea de Crăcioaia, satul figurează în documentul din 9 iunie 1582, prin care Mihnea Turcitul întărește lui Dumitru ban și lui Stănilă postelnic o ocină în Crăcioaia *o funie întreagă pentru că a cumpărat-o de la Ivan, pentru 1000 de aspri turcești.*"

Denumiri anterioare: Cârcea, Cîrcioaia, Crăcioaia

11. Comuna Coșoveni¹⁸³

Comună înființată în anul 1950 sub această denumire.

A fost alcătuită din satele Cârcea, Coșovenii de Jos, Coșovenii de Sus (1950-1968), Coșoveni (2004). În secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX, au existat, din punct de vedere administrativ, trei comune distincte: Cârcea, Coșocenii de Sus și Coșovenii de Jos. Ulterior, cele două sate (Coșovenii de Sus și de Jos) s-au unificat, formând unul singur: Coșoveni.

Denumiri anterioare: Deleni.

Localități componente:

Coșoveni - "Documentar, satul este menționat în actul din 7 noiembrie 1587, prin care Mihnea Turcitul întărește dregătorului Armega banul dreptul de stăpânire asupra mai multor moșii, delimitându-le totodată hotarele."

Are la origine trei sate: Coșovenii de Jos, Coșovenii de Sus și Coșovenii de Mijloc, care au aparținut județului Romanați, cât timp acesta a existat (1950).

12. Comuna Coțofenii din Comuna a fost înființată în anul 1873, desființată în anul 1968, unitățile sale administrative fiind incluse în comuna Almăj;

¹⁸² Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 238-241

¹⁸³ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 340-347

Față¹⁸⁴

reînființată în anul 2004.

A fost formată din satele Beharca, Coțofenii de Jos, Coțofenii de Sus (1887-1926), Coțofenii de Sus, Coțofenii din Față (1926-1952), Beharca, Coțofenii din Față (1952-1968, 2004).

Localități componente:

Coțofenii din Față;

Beharca

Denumiri anterioare: Almăju Beharca.

13. Comuna Ghercești¹⁸⁵

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A fost formată din satele: Ghercești, Teișu (1864-1865), Ghercești, Gâleştii de Sus, Gâleştii de Jos, Teișu (1865-1908), Ghercești, Gârleştii de Jos, Gârleştii de Sus, Lânga, Teișani, Gherceștii Noi (1908-1950), Gârleşti, Ghercești, Teișani (1950-1968).

Localități componente:

Ghercești;

Gârleşti – "Prima atestare documentară o regăsim într-un hrisov de la 20 iunie 1574, prin care Alexandru Mircea Voievod întărește mai multor locuitori dreptul de stăpânire asupra unor sate, între martori fiind și *Șarban din Gârleşti*".

Luncșoru

Denumiri anterioare: Inușoru

Ungureni, Ungurenii Mici

14. Comuna Ișalnița¹⁸⁶

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în anul 1930, reînființată în anul 1932.

A făcut parte din plășile Ocolu (1864-1887), Amaradia-Ocol (1887-1908), Șimnicu (1908-1912), Filiași (1912-1930, 1932-1950), raionul Craiova (1950-1968).

A fost formată din satele Ișalnița și Românești (1864-1912), Ișalnița (1912-1930, 1932 - până în prezent).

Localități componente:

Ișalnița - "Prima atestare documentară sub numele de Salnița, apare la 8 mai 1577 (Dan vornicul de la Salnița)".

Denumiri anterioare: Eșalnița, Isălniț, Ischalny, Ișialnița.

15. Comuna Malu Mare¹⁸⁷

Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în anul 1930, reînființată în anul 1932.

A fost constituită din satele Malu Mare (1864-1865, 1873-1887), Malu Mare, Malu Mic (1865-1873, 1887-1930, 1932-1943), Malu Mare, Malu Mic, Preajba (1943-1968).

Localități componente: Malu Mare, Preajba

¹⁸⁴ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 362-363

¹⁸⁵ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, D-M, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 142-148

¹⁸⁶ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, D-M, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 244-247

¹⁸⁷ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, D-M, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 306-309

16. Comuna Mischii¹⁸⁸

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A avut în componența sa satele Mischii, Munteni, Mlecănești (1864-1952) la care se adaugă Motoci și Urechești (1952-1968), Călinești și Gogoșești (1965-1968).

Localități componente:

Mischii – "Este atestat documentar sub numele de Ciutura, într-un hrisov din 23 mai 1570 (7073), prin care Alexandru Mircea voievod întărește lui Stoican *a treia parte din ocina Ciutura, precum și din pădure, din apă și din vatra satului, ca sa-i fie moșie ohabnică lui și feciorilor lui, nepoților și strănepoților lui*, dăruită de Radu logofăt în urma unei judecăți, *pentru slujbă dreaptă.*"

Denumiri anterioare:

Ciutura, Ciuturești, Ciutureștii Mari, Mischia, Miski.

Călinești, Gogoșești

Mlecănești – "Satul este atestat în 24 februarie 1598, când Mihai Viteazul voievod întărește fraților Buzești mai multe sate, printre care și Mlecănești și pădurea Mlecănești, *cu vecinii*, ale căror biruri le-au plătit, *ce s-au vândut vecini.*"

Motoci – "Satul este atestat documentar sub numele de Motoci, într-un hrisov din 1735, care menționează că există de la 1433, din timpul lui Vlad voievod al II-lea. Marele dicționar geografic dă anul 1713 ca an de înființare a satului."

Urechești - "Satul este atestat în 18 ianuarie 1619 (7127) printr-un hrisov unde 4 boieri hotărăsc în pricina dintre nepoții lui Vodă banul și ai soției sale Velica, pentru împărțirea averii rămase de la aceștia, printre care și două sate: Urecheștii și Bucoviciorii."

17. Comuna Murgași¹⁸⁹

A fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864, desființată în 1930, reînființată în anul 1932.

A fost formată din satele Gaia de Jos, Murgași, Picăturile, Roșulești (1864-1887), Gaia de Jos, Murgași, Picăturile (1887-1930), Gaia, Murgași, Picăturile (1932-1968).

Localități componente:

Murgași - "Satul este amintit la 25 septembrie 1529, într-un act emis de jupan Barbu, mare ban al Craiovei, prin care dăruia stupăria din Murgași, *toată cu toți stupii* mănăstirii Bistrița."

Balota de Jos – "Satul este atestat la 7 august 1612 într-un document prin care Radu Voievod întărește stăpânirea lui Mihai și fratelui său Dumitru, fiul lui Preda clucer din țăntăreni asupra satului Balota *ca să fie satul Balota, tot satul și cu tot hotarul și cu tot venitul și cu toți vecinii, din hotar, iarăși până în hotar.*"

Balota de Sus - "Satul apare menționat pentru prima dată în harta lui Schwantz".

Bușteni:

Gaia – "Este menționat la 10 septembrie 1591 într-un zăpis prin care Stepan, fiul lui Tremândeian din Murgași, vinde partea sa de

¹⁸⁸ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, D-M*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 342-352

¹⁸⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, D-M*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 366-375

	moșie din Murgași lui Dan Nareș din Gaia." Denumiri anterioare: Gaiu, Gaia, Gaiia, Gani. <u>Picăturile; Rupturile; Velești</u>
18. Comuna Pielești ¹⁹⁰	Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864. A fost formată din satele Pielești, Lăcrița Mare (Lăcrița de Sus), Lăcrița Mică (Lăcrița de Jos), Langa, Nichitoaia, Pârșani (1864-1908), Pielești, Lăcrița mare, Lăcrița Mică, Nichitoaia, Pârșani, Pârșanii Noi (1908-1912), Pielești, Lăcrița Mare, Lăcrița Mică, Pârșani Noi, Pârșanii Vechi, Bordeiu, Plaiul Vulcănești (1912-1925), Pielești, Lăcrița Mare, Lăcrița Mică, Nichitoaia, Pârșani, Pârșanii Noi (1925-1952). Localități componente: <u>Pielești</u> - "Prima atestare documentară, sub forma Ciumești, datează de la 9 iunie 1582, atunci când Mihnea Turcitul dădea banului Dumitru mai multe sate, printre care și Ciumești. Sub numele de Ciomăgești este atestat la 3 august 1594, când Mihai Viteazul întărește lui Stănilă postelnic câteva sate, printre care și Ciomăgești. În secolul XVIII, satul apare cu numele Pelești." Denumiri anterioare: Ciumești, Pelești, Ciomăgești, Puțul Ciobanului. <u>Câmpeni</u> - "Satul este atestat documentar la 1632." <u>Lânga</u> - "Satul este atestat într-un document de hotărnicie din anul 1703."
19. Comuna Predești ¹⁹¹	Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864. A fost formată din satele: Predești, Dia, Sârșca, Beloțu, Pereni (1873-1925), Dia, Predești (1925-1950), Cârștovani, Dia, Predești (1950-1965), Predești, Predeștii Mici (1965-1968), Bucicani, Cârștovani, Frasin, Milovan, Pleșoi, Predești, Predeștii Mici (1968-2004), Predești, Predeștii Mici, Bucicani (2004-prezent). Localități componente: <u>Predești</u> - "Satul este menționat pentru prima dată într-un hrisov din 17 mai 1589 (7097) prin care Mihnea Voievod întărește lui Nica postelnic și jupâniței lui Maria mai multe părți de sate printre care și Predești." <u>Bucicani; Predeștii Mici;</u>
20. Comuna Simnicu de Sus ¹⁹²	Comună între anii 1864-1875, 1943-până în prezent. A fost formată din satele Șimnicu de Sus, Florești (1864-1875), Albești, Dudovicești, Florești, Robănești, Șimnicu de Sus (1943-1956), Albești, Dudovicești, Florești, Jieni, Românești, Șimnicu de Jos, Șimnicu de Sus (1956-1965).

¹⁹⁰ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 46-52

¹⁹¹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 106-109

¹⁹² Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 218-229

Localități componente:

Simnicu de Sus - "La 6 iunie 1593, într-un hrisov este menționat satul Șimnicului în hotar cu *ocina Halânga de la Craiovița*. Sub numele Șimnicului de Sus îl întâlnim în catagrafiile din anii 1828, 1831."

Albești:

Cornetu - "Satul este menționat într-un document din 27 mai 1603, când între boierii hotarnici care au jurat pentru satul Căpreni al lui Gheorghe comis a figurat și Neagoe din Cornet."

Deleni - "Satul este amintit la 30 aprilie 1567 într-un hrisov domnesc prin care este întărită stăpânirea lui Mihul și a mai multor oameni peste o moșie (2 funii) în Cioroi, cumpărată de aceștia cu 8000 de aspri, în zilele lui Mircea Vodă Ciobanul, de la Goi, Oancea și Stănimiru."

Dudovicești - "Este menționat prima oară în Catagrafia din anul 1831, apoi în Szathmary (1864)."

Denumiri anterioare: Dudovicești.

Florești – "Satul este amintit într-un document dat de Manta, mare ban al Craiovei la 5 septembrie 1596, unde, printre martorii care întăreau actul de vânzare-cumpărare, apare și Stanciul din Florești."

Izvor:

Jieni – A fost declarat sat la 10 ianuarie 1956. Până la această dată era cătun al Șimnicului de Sus (amintit la 1930).

Leșile; Milești; Românești

21. Comuna Teasc¹⁹³

Comună înființată în anul 1943.

A fost formată din satele Teasc (1943 – până în prezent) la care se mai adaugă Secui (1956 – până în prezent).

Localități componente:

Teasc - "Prima mențiune documentară despre sat o aflăm în catagrafia anului 1828."

Secui - "Satul este menționat documentar într-un hrisov din 16 martie 1494, prin care Vlad Călugărul voievod întărește mănăstirii Bistrița *vama de la Secui pe Jiu*."

22. Comuna Terpezița¹⁹⁴

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A fost constituită din satele: Terpezița (1864-1865), Terpezița, Gabru, Lazu (1865-1875), Terpezița, Lazu, Gabru, Brestuica (1875-1887), Gabru, Lazu, Terpezița (1887-1908), Terpezița, Curuia, Gabru, Lazu, Italieni (1908-1930), Căruia, Lazu, Terpezița (1930-1968), Terpezița, Căruia, Căciulatu, Floran, Lazu (1968-2004).

Localități componente:

Terpezița:

Căruia; Denumiri anterioare: Curuia

¹⁹³ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 256-259

¹⁹⁴ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 264-271

Căciulatu;

Floran; Denumiri anterioare: Floranu

Lazu;

23. Comuna Țuglui¹⁹⁵

Comună înființată în anul 1943.

A fost formată din satele Țuglui (1943-1952), Țuglui, Glodu și Vârâți (1943-1952).

Localități componente:

Țuglui - "Pe locul unde este astăzi satul Țuglui a existat Siliștea Bucuviciorul, amintită documentar începând cu anul 1588."

Jiul - "Este menționat într-un document de la 17 mai 1589, în care se enumerau fostele proprietăți ale boierilor Craiovești, în rândul cărora figura și satul Vârâți."

Denumiri anterioare: Vârâți

24. Comuna Vârvoru de Jos¹⁹⁶

Comuna a fost înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A fost compusă din satele: Vârvoru, Fântânele, Târnava (1864-1875), Fântânele, Târnava (1864-1875), Fântânele, Ruptura, Criva, Vârvorul, Ciutura (1875-1892), Criva, Fântânele, Ruptura, Târnava (1892-1912), Vârvorul, Criva, Dobromira, Fântânele, Rupturile, Târnava, Bujoru (1912-1939), Bujoru, Ruptura, Vârvoru (1943-1952), Bujoru, Criva, Dobromira, Ruptura, Vârvoru (1952-1965), Bujoru, Criva, Dobromira, Vârvoru, Vârvoru de Jos (1965-1968), Vârvoru de Jos, Bujoru, Ciutura, Criva, Dobromira, Drăgoaia, Gabru, Vârvor (1968-prezent).

Localități componente:

Vârvoru de Jos; Bujor;

Ciutura - "Prima mențiune documentară care ni s-a păstrat o gasim într-un hrisov al lui Alexandru II Mircea din 23 mai 1570, prin care se confirma lui Stoican, în urma unei judecăți, *ocină în Ciutura, a treia parte din câmpu, din pădure și din apă și din șăzutul satului și de peste tot*: satul era însă mai vechi, *din zilele răposatului Mircia voievod* (cel mai probabil, voievodul Mircea, tatăl lui Alexandru II Mircea)."

Criva - "O primă mențiune a toponimului Criva, ca hotar al satului Săcuiul, o găsim într-un hrisov al lui Mihnea Turcitul din 5 iunie 1588, prin care acesta întărea Mănăstirii Coșuna, satul mai sus menționat."

Dobromira - "Prima atestare documentară, sub forma unui toponim, o găsim într-un hrisov al lui Mihnea Turcitul de la 1 aprilie 1589, prin care întărește mănăstirii Coșuna satul Cornățelul. Printre hotarele acestei așezări este amintită și *valea Dobromirei*."

Drăgoaia - "Prima mențiune a satului se găsește într-un document din 14 august 1609 al mitropolitului Luca al Ungrovlahiei, prin care

¹⁹⁵ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 286-290

¹⁹⁶ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 330-337

acesta întărește mănăstirii Bucovăț, satul *anume Drăgoaia*. Șase zile mai târziu, domnul Radu Șerban reconfirmă și el același sat mănăstirii Bucovăț."

Gabru - "Satul este pentru prima dată atestat într-un document din 4 ianuarie 1574 al mitropolitului Evtemie al Ungrovlahiei, care întărește mai multe proprietăți Mănăstirii Coșuna; acum este amintit *Dobromir din Gabroveni*."

Vârvor - "Prima atestare documentară se găsește într-un hrisov al lui Radu Paisie din 12 iulie 1535, prin care acesta dăruiește lui Vlaicu mare logofăt și lui Detco postelnic mai multe seliști, printre care și *de pe Desnățui... Vârbovul și Călnovul, de la gură până la obârșie*."

25. Comuna Vela¹⁹⁷

Comună înființată prin legea administrativă din 31 martie 1864.

A fost formată din satele Bucovicioru (1864-1865), Vela, Bucovicioru, Suharu, Gubaucea (1865-1908), Vela, Bucovicioru, Suharu, Seglețu (1908-1939), Vela, Suharu, Seglețu (1939-1950), Bucovicioru, Cetățuia, Gubaucea, Seglețu, Suhari, Vela (1950-1956), Căciulată, Cetățuia, Floran, Seglețu, Suharu, Vela (1956-1965).

Localități componente:

Vela - "Satul apare în secolul al XVIII-lea (1778), fiind cunoscut ca sat cu păduri, livezi și izvoare."

Bucovicioru - "Satul este atestat documentar într-un hrisov din 12 iulie 1535, Radu voevod dădea prin hrisov boierilor Vlaicu mare logofăt și Detco postelnic mai multe siliști de pe Desnățui, printre care și Bucoviciorul."

Cetățuia:

Desnățui:

Denumire anterioară: Viorica

Gubaucea - "Pentru prima oară satul apare în documente începând cu 29 iunie-18 septembrie 1577 care era în hotarul Bucoviciorul."

Seglet:

Denumiri anterioare: Segletu, Dinicu, Suharu

Suharu - "Pentru meritele în luptele cu turcii, Radu de la Afumați a *dăruit*, la 8 martie 1525, satul Suharu *din Jiul de Jos* lui Dragu spătaru. Urmașii lui Dragu spătaru, Mircea armaș, a pierdut satul *pentru niște aspri* în vremea lui Păstrașcu cel Bun. L-a recâștigat în 3 mai 1572 de la Alexandru voevod, Pângul logofăt."

Denumiri anterioare: Sabaru

Știubei - "Satul sau toponimul este amintit între hotarele satului Cornățelul, la 1 aprilie 1589 și 8 aprilie 1590."

¹⁹⁷ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 342-349

1.5. Alte elemente care au influențat dezvoltarea teritoriului

Teritoriul studiat a fost influențat în evoluția sa de o serie de elemente care au fost prezentate atât în capitolele privitoare la evoluția istorică și administrativă (evenimente istorice: lupta pentru putere, conflictele dintre cele trei imperii vecine Țării Românești care și-au desfășurat luptele pe teritoriul oltenesc, răscoalele determinate de nemulțumirile țăranilor, războaiele mondiale), numeroasele schimbări administrative care au dus la modificarea componenței U.A.T., înființarea / desființarea comunelor, schimbarea limitelor județelor, desființarea acestora), cât și în capitolele următoare, cu privire la patrimoniul construit și imaterial (cule, biserici cu pictură exterioară, Brazda lui Novac, domenii și reședințe ale boierilor Craiovești, mănăstiri doljene, reședințele și domeniile boierești din Dolj, drumuri istorice), care se constituie în dovezi ale evenimentelor petrecute pe acest teritoriu.

Un element important în cunoașterea evoluției localităților din teritoriul studiat se referă la înțelegerea specificului băniei, ca una dintre cele mai vechi și originale instituții administrativ-politice ale evului mediu românesc; ea precede însăși întemeierea statului feudal independent Țara Românească.

Un moment important în evoluția băniei și în modul de organizare a vieții economice și sociale îl reprezintă sfârșitul secolului al XV-lea, când vechea instituție este reorganizată conform noilor realități ale statului feudal, iar la conducerea acesteia se instalează boierii Craiovești, reprezentanții uneia dintre cele mai puternice familii boierești din Oltenia.

Adaptându-se condițiilor istorice create de creșterea producției de mărfuri și de dezvoltarea relațiilor marfă-bani, boierii Craiovești s-au remarcat în cadrul Olteniei printr-o intensă activitate de creștere a averilor lor, folosind în acest sens toate mijloacele, inclusiv puterea banilor.¹⁹⁸ Domeniul central al familiei Craioveștilor se afla pe pământurile din jurul Craiovei și aceștia își dovedesc puterea încă din perioada domniei lui Mircea cel Bătrân, când reușesc să mute sediul Băniei de la Strehaia la Craiova.

Domnia lui Neagoe Basarab, el însuși un Craiovesc, marchează apogeul puterii lor, fiind perioada în care și-au sporit și consolidat stăpânirile (132 de sate și moșii, dintre care 13 se regăsesc în teritoriul Zonei Metropolitane: Craiova, Filiași, Segarcea, Almăj, Bucovăț, Calopăr, Malu Mare, Murgași, Predești, Teasc, Terpezița, Vela, Vârvoru de Jos). Cazurile de cotropire de sate, de acaparare de pământuri apar ca ceva frecvent în politica pe care Craioveștii o duceau pe plan intern pentru a-și rotunji averile. Ritmul de creștere a averilor se poate vedea și urmărind daniile pe care ei le fac diferitelor mănăstiri, întrucât Craioveștii au căutat să câștige de partea lor și biserica, principala armă a statului feudal, încercând, astfel, să îmbrace și în haină religioasă puterea lor.

Această forță a creat familiei Craioveștilor un statut de autonomie politică atât de larg, încât domnii aflați în scaunul Țării Românești nu se puteau menține fără alianța cu această dinastie boierească.

Vom vedea din informațiile din tabelul de mai jos că majoritatea localităților din teritoriul studiat au fost sate aservite, adică stăpânite fie de slujitori ai domniei, fie de familii boierești (inclusiv de cea a Craioveștilor) sau de mănăstiri, existând, totuși, și cazuri de sate libere (moșneni, megieși). Existența moșilor stăpânite de boieri sau de mănăstiri a condus la construirea unor clădiri deosebite (vezi în tabel, rândurile parcate cu gri), care se remarcă în mediul rural și în jurul cărora a gravitat, pentru o buna perioadă de timp, viața economică și socială a satului.

Dintre familiile de boieri care au stăpânit moșii în teritoriul studiat, cele mai reprezentative sunt: Familia boierilor Craiovești, Familia Filișanu, Constantin Argentoianu, Familia Otetelișanu, Familia Bibescu, Familia Poenaru, Familia Obedeianu, Familia Știrbei.

¹⁹⁸ Ștefan Ștefănescu, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București 1965, p. 88

Tabel 6 – Elemente care au influențat dezvoltarea teritoriului studiat

Nr. crt	U.A.T componentă a Z.M.C.	Moșii / Cule / Conace / Case boierești ¹⁹⁹
1.	Municipiul Craiova	Moșia Craiovei a aparținut domeniului boierilor Craiovești; moșie domnească 112 case boierești – monument istoric; conac, astăzi grădinița din Făcăi
2.	Orașul Filiași	1727 – satul este pe moșia fiscului 1819 – mișia Filiași este a clucerului Șerban Murgășanu 1831 – satul se află pe moșia stăpânită de cocoana Anița Murgășanca 1837 – moșia aparține serdarului Tache Filișan 1892 – moșia aparține Smarandei Filișanu Peste câțiva ani moșia trece în proprietatea județului Dolj
3.	Orașul Segarcea	Satul <u>Segarcea</u> Inițial satul a aparținut lui Radu voievod, apoi lui Pătrașcu cel Bun, apoi familiei ficei lui Radu Paisie, Maria Sf. sec. XV – moșia Segarcea se afla în stăpânirea boieroacei Sultânica 1500 – moșia este a domnitorului Radu cel Mare 1579 – moșia aparține lui Staico postelnic 1589 – moșia aparține lui Nica 1589 – moșia intră în stăpânirea mănăstirii Segarcea 1831 – satul este stăpânit de schitul Șegarcea 1884 – Domeniile Coroanei dețin moșia Segarcea (1921 – moșia este expropriată) 1947 – suprafața rămasă neexpropriată din moșia Domeniului Coroanei va trece în proprietatea statului
4.	Comuna Almăj	Satul <u>Almăj</u> 1786 – moșia boierului Dincă Almăjanu 1789 – moșia clucerului ²⁰⁰ Barbu Pasnare 1831 – moșia Almăju Birnici stăpânită de <i>păhărniceasca Sultana Almăjanca</i> 1892 – moșia Almăju Birnici, proprietatea Elenei Conduratu, fostă proprietate a lui Dincă Almăjanu Satul <u>Moșneni</u> 1831 – moșia Almăju moșneni, stăpânită de-a valma de doi moși, Matei Pașa și căpitanul Constantin Almăjanu Satul <u>Șitoaia</u> 1828 – moșia Șitoaia era stăpânită de medelnicerul Ghiță Socoteanu și biv vel clucerul za arie Grigore Murgășanu 1831 – moșia Șitoaia era stăpânită de clucer za Arie Grigorie Murgășanu și Iancu Socoteanu

¹⁹⁹ Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj*, A-C, Editura Alma, Craiova, 2004, p. 22-27

²⁰⁰ Dregător care se ocupa cu aprovizionarea Curții Domnești în Evul Mediu, în Țara Românească și Moldova

Cula Poenaru

5. Comuna Brădești

Satul Brădești

1627 – o parte din moșie este stăpânită de Barbul paharnic

1727 – moșia boierilor Brădești

1819 – satul aparținea *boiernașilor Brădești*

1831 – moșia era stăpânită de-a valma de Gr. Brădescu, Răducan Brădescu, Manolache Poenaru, Ioniță Moacă și Stanca Brădescu

1831 – moșia a fost arendată

1843 – moșia Brădești era divizată în trei părți: Brădeștii de jos (stăpânită de Găraia); Brădeștii de Mijloc (stăpânită de St. Gioroceanu, Radu Boangiu, A. Cozma, Toma Poale, Soare Brătianu, C. Brădescu); Brădeștii de Sus (stăpânită de Gr. Brădescu)

1864 – moșia era stăpânită de N. Greceanu, Cornelia Brădescu, Nae Săulescu, Costache Brădescu, N. Robănescu, Gh. Dim, Aman, casa A. Cozma, Costică I. Moscu, Ilie Albulescu, I. Iorgulescu și Radu Cristu

Satul Brădești

Casa familiei Brădești

Satul Brădeștii Bătrâni

Sec. XIX – moșia era stăpânită de N. Greceanu; moșia a fost moștenită de Maria C. Bălțeanu și Zoe N Voinescu

1901 – moșia a fost cumpărată de G. Săftoiu

Satul Meteu

1843 – moșia era stăpânită de clucereasa Marghioala Benaru

1891 – moșia era proprietatea Mariei G. Băicoianu din Craiova

Satul Răcari

1819 – moșia se afla în proprietatea fostului mare clucer Dincă Otetelișanu

1831 – moșia a fost moștenită de copiii Otetelișanu și arendată

1843 – moșia aparținea marelui clucer C. Glogoveanu

1892 – moșia aparținea lui G. Glogoveanu

1906 – o parte a moșiei era în stăpânirea lui D. Popescu, restul fiind a sătenilor

Satul Tatomirești

1831 – moșia era stăpânită de Anița Murgășeanu

1864 – moșia era în stăpânirea lui D. Filișanu

1893 – moșia rămasă după împrumutarea din 1864 apare în stăpânirea paharnicului Tache Filișanu

1906 – proprietar al moșiei era Maria G. Jurașcu

1911 – proprietarii moșiei erau căpitanul Băicoianu, Al. Filipescu, Dumitru I. Popescu

Satul Tatomirești

Culă – ridicată probabil înainte de 1700 de Dumitru Filișanu; s-a păstrat până în anul 1927 și era folosită pentru veghe, refugiu și apărare și avea un parter și două etaje

6. Comuna Breasta

Satul Breasta

1722 – moșia Breasta era a lui Constantin Argentoianu

1828 – satul se afla pe moșia Catincăi Otetelișanu
 1843 – moșia a fost arendată paharnicului D. Haralambie și lui D. Papazoglu.
 1845 – moșia era în stăpânirea fraților Constantin și Aleco Otetelișanu
 1864 – moșiile Breasta și Obedinu erau stăpânite de C. Otetelișanu, frații Haralambie, Lazăr Melencovici, Dimitrie Pața, Ștefan Paliu și Toma Strâmbeanu
 1906 – moșia rămasă după împrăștierea apartinea lui Ion Argentoianu, Societății Dacia, lui Iulian și Nae Vrăbescu, Gh. Duca, Dinu I. Anastasescu, ing. T. Chivulescu

Reședința familiei Argentoianu – construcții în ruină²⁰¹

Satul Cotu

1833 – moșia aparținea Elencăi Bibescu și lui Tache Bibescu

Satul Crovna

1831 – sat aflat pe moșia vel postelnicului Al. Arghiropol

1843 – moșia aparține Sevastiței Arghiropol, care o dă în arendă lui Fotache Zugravul

Satul Obedin

1722 – moșia aparținea lui Constantin Obedeanu

1828 – satul era așezat pe moșia lui Petrache Obedeanu și a Boțoilor

1845 – moșia era stăpânită de Ruscovschi, Blagoe Sânbov, Dimitrie Ralet, postelniceasa Arghiropolina și Dumitrache Boțoiu

7. Comuna Bucovăț

Satul Bucovăț

Satul a aparținut domeniului boieresc al **Craioveștilor**

1586 – satul Bucovăț aparține marelui clucer Pârnu

Satul intră în stăpânirea mănăstirii Coșuna.

1594 – Mihai Viteazul întărește mănăstirii Glavacioc (jud Argeș) o parte a satului.

1828, 1831 – satul se află pe moșia mănăstirii Bucovăț

Satul Cârligei – satul aparține mănăstirii Bucovăț până în 1863 (secularizare)

Satul Lemana de Jos

1517 – moșia aparține lui Pătru Văcărescu

1530 – a treia parte a moșiei este stăpânită de Spahiu

1580 – Maria, fata Stoicăi vinde parte din moșie și din siliștea satului Mănăstirii Bucovățul

1584, 1594 – stăpânesc moșia Pătru Văcărescu, Dan, Dragolea, Stan și Cosma

1828, 1831 moșia aparține mănăstirii Bucovățu

Satul Palilula

1831 – satul aparține mănăstirii Jitianu

8. Comuna Calopăr

Satul Belcinu

1611 – moșia a aparținut lui Hamza slonicul, apoi lui Manea și

²⁰¹ Monumente uitate, <http://monumenteuitate.org/en/monument/885/Breasta-Argentoianu>, consultat la 30.11.2015

ginerelui său Voinea

1626 – a șaptea parte a moșiei a aparținut lui Dumitru și Socol, care au vândut-o lui Dima

1636 – satul aparține lui Vădislav ot Belcin

1722 – înscrisa satul pe moșia Poenaru

1828 – moșia era stăpânită de lordache și Ruxandra Poenaru

1831 – moșia este stăpânită de lordache Poenaru și căpitanul lordache Fiștovliu

1845 – moșia este proprietatea pitarului Costache Poenaru și a lui Nae Belcineanu

1864 – moșia este proprietatea de zestre a colonelului C. Nicolescu

Satul Bâzdâna

1571 – satul a aparținut lui Stanciu al Bengăi, apoi postelnicului Florea

1619 – satul este dat lui Hamza, fiul lui Vladislav și feciorului său

1622 – satul aparține lui Dima și jupâniței sale Velica, fiica lui Hamza

Satul Calopăr

Satul a aparținut jupâniței Predoaia, apoi lui Oxotie mare agă;

1571 – satul aparține lui Pătru și Radu

1582 – satul aparține lui Neagoe și Moise

1594 – satul aparține lui Stănilă

1618 – satul aparține lui Șteful și soției lui Maria

1828, 1831 – satul este așezat pe moșia serdarului Panait Dâlgeanu

Satul Panaghia

1722 – satul este așezat pe moșia mănăstirii Șegarcea

1828, 1831 - satul este așezat pe moșia mănăstirii Șegarcea

1863 – în urma secularizării averilor mănăstirești, satul devine proprietatea statului

Satul Sălcuța

1566 – a treia parte din sat aparțien fetelor lui Pârvu logofăt

1581 – satul aparține lui Hamza ban și soției sale Marga

1602 – jumătate de sat este stăpânit de Hamza din Spineni

1605 – jumătate de sat este stăpânit de Dumitru fost mare ban

1828 – satul era așezat pe moșia clucerului lordache Vlădăianu și a mănăstirii Obedeauu

1845 – moșia era stăpânită de N. Brăiloiu

1876 – moșia rămasă era stăpânită de Maria N. Brăiloiu, R. Roseti, Lucia N. Negu, C.N. Brăilescu, Gr. N. Racoviță și I.P. Teodoru

9. Comuna Cârcea

Satul Cârcea

1828 – satul este așezat pe o moșie stăpânită de moșneni și de armașul Nicolae Chintescu

1831 – moșie megieșească stăpânită de-a valma de 5 moși

1845 – moșia este proprietatea lui Ilie Chintescu și a locuitorilor Gropșenești

1855 – moșia era deținută de 47 de moșneni

10.	Comuna Coșoveni	Cele trei sate care au compus actualul sat Coșoveni au fost sate de moșneni, aservite și mixte Satul <u>Coșoveni</u> Conacul Nicolau - ruine
11.	Comuna Coțofenii din Față	Satul <u>Coțofenii din Față</u> – legenda spune că satul a fost înființat de Mihail Coțofeanul care a trăit pe timpul lui Mihai Viteazul Satul <u>Coțofenii de la Față</u> Ansamblul Coțofenilor clasat ca monument istoric care cuprinde conacul neoromânesc Conac situat la nord de ansamblul Coțofenilor Satu <u>Beharca</u> Cula din Beharca – a fost construită în 1633-1634 de Mihail Coțofeanul, în timpul domniei lui Matei Basarab; a avut la început un caracter de refugiu și apărare, iar după 1802 a făcut parte din lanțul de semnalizare și alarmă al culelor de pe Valea Jiului (nu mai există).
12.	Comuna Ghercești	Satul <u>Ghercești</u> 1831 – moșia este stăpânită de-a valma de Ioan Ghercea, Pătru Ghercea, Stancu Oae, Alexandru Unuc Oae 1845 – moșia este proprietatea locuitorilor 1855 – moșia este stăpânită de 65 de moșneni A II-a jum. a sec. XIX – moșia este a lui Toma Cerapancea Sf. sec. XIX – moșia este a Elenei Pavlovici Satul <u>Gârlești</u> 1722 – o parte a satului era megieșească, fiind stăpânită de consilierul Vlasto; în alte documente figurează ca moșie boierească, stăpânită de Ioan Logofăt 1828 – satul era stăpânit de vornicul Bibescu și serdarul Hristodor Satul <u>Luncșorul</u> 1828 – satul Ungureni ot Piscu este așezat pe moșia mănăstirii Sadova 1831 – o parte din moșia satului era stăpânită de mănăstirea Dintr-un lemn (jud. Vâlcea)
13.	Comuna Ișalnița	Satul <u>Ișalnița</u> 1608 – părți de moșie erau stăpânite de Mircea armaș și soției sale Neacșa 1722 – satul este stăpânit de boierul Constantin Obedeanu 1828 – satul era așezat pe moșia vornicesii Zinca Samurcaș 1831 – moșia era stăpânită de Ghită Opreanu 1831, 1845 – moșia era în stăpânirea lui Ghișă Opran și apoi, prin moștenire, a devenit proprietatea Elizei Opran
14.	Comuna Malu Mare	Satul <u>Preajba</u> 1828 – Preajba Mare aparținea lofofetesei Smaranda Brăiloiu și căminarului Ștefan Hagi Mosu; Preajba Mică aparținea de-a valma logofetesei Smaranda Brăiloiu, stolnicului Costache Brăiloiu și părintelui Mihai Cliiriscu Conacul lui Stan Jianu

Satul Malu Mare

Conacul Bebe Popenaru²⁰² – conac de moșie

15. Comuna Mischii

Satul Mischii

1722 – satul este stăpânit de consilierul Știrbei

1828 – satul era moșie moșnenească

1831 – moșia era stăpânită de-a valma de 4 moși, cu alți cetași ai lor moșneni și armășoia Golfineanca

1837 – satul aparținea episcopiei Râmnicului, lui Nicolae Buță, Irimița Golfineanu și locuitorilor cu partea lui Polizu

1845 – satul era în proprietatea Episcopiei, a moșnenilor și a boierilor

1892 – satul era pe moșia lui Nicolaid Alexandru, iar 40 de moșneni stăpâneau restul de moșie

1936 – Clemen Dăescu vinde moșia din proprietatea sa sătenilor, iar Nae Ionescu vinde partea sa lui Stelian Firculescu

Satul Călinești

Satul Gogoșești

1831 – moșia Vulpeni (care includea și moșia Gogoșe) aparținea de mănăstirea Surpatele (jud. Vâlcea) și lui Scarlat Murgășanu

Satul Mlecănești

Satul a aparținut familiei Buzzești, apoi lui Știrbei Vodă

1722 – satul era boieresc și aparținea lui Șerban Stirbei

1828 – satul era așezat pe moșia bisericii Sfintei Triți ot Craiova

1831 – moșia era stăpânită de biserica Sf. Troiță din Craiova

1837, 1840, 1845 – moșia aparținea vornicesei Catinka Bibescu

1852 – moșia aparține Catincăi Bibescu și bisericii Sf. Treime din Craiova

1892 – moșia aparținea celor împrumătăriți și bisericii Sf. Treime

Satul Motoci

1828 – satul era așezat pe moșia lui GH. Băcanu sau Băleanu

1831 – moșia era stăpânită de-a valma de Albu căpitan Motocu, Ene Motocu, Constantin Călugărescu Belivacă

1837 – moșia aparținea lui Gh. Băcanu (Băleanu?)

1845, 1864 – moșia era proprietatea lui Pitarul Gh. Teodoru și a locuitorilor

Satul Urechești

1831 – moșia era stăpânită de-a valma de medelnicereasca Safta Greceanca și armășoia Uța Vlădăianca

1845 – satul era proprietatea paharnicului Nae Prisăceanu și parte a Serdarului Ștefan Bengescu

Satul Urechești

Un conac de moșie

16. Comuna Murgași

Satul Murgași

1529 – moșia era stăpânită de mănăstirea Bistrița

²⁰² Monumente pierdute, <http://monumenteuitate.org/en/monument/894/Malu-Mare-Bebe-Poenaru>, consultat la 29.11.2015

1739 – satul era stăpânit de mănăstirea Sadova, slugerul Băluța și megieși

1831 – moșia era stăpânită de mănăstirea Sadova

1863 – după secularizarea averilor mănăstirești, moșia din stăpânirea mănăstirii devine proprietatea statului

Satul Balota de Jos

1828 – satul era așezat pe moșia paharnicului Ghiță Coțofeanu

1831 – moșia este stăpânită de biv vel paharnic Ghiță Coțofeanu

Satul Balota de Sus

1828 – satul era așezat pe mășia mănăstirii Obedeauu

1831 – moșia era stăpânită de mănăstirea Obedeauu

Satul Gaia

1722 – satul era stăpânit de conilierul Monaco

1831 – moșia este stăpânită de-a valma de cocoana Lucsandra Filișanca și casa Bălăcioilor

Satul Velești

1828 – satul era așezat pe moșia *breslelor ot tam* (clăcași și alte orânduile)

1831 – moșie megieșească, stăpânită de-a valma de protopopul Ioan Velescu și Iane Motocu

17. Comuna Pielești

Satul Pielești

1582 – satul aparține unui boier Chira, banului Dumitru și a postelnicului Stănilă

1584 – satul trece în domeniul mănăstirii Stănești

1722 – moșie megieșească ocupată de consilierul Gligorașco Vlasto

1828 – satul era așezat pe moșia mănăstirii Brâncoveni și a vistierului Nicolae Rusinescu

1831 – moșia Pielești era stăpânită de-a valma de medelnicerul Scarlat Măinescu, Păun Chițu, Ene Bălea și Gh. Irimescu

1845 – moșia era stăpânită de paharnicul Scarlat Măinescu și de Nicolae Rusănescu împreună cu alți dintre locuitori

Satul Câmpeni

Satul a făcut parte din moșiile domnești ale lui Constantin Brâncoveanu

Satul Lânga

1703 – satul aparține Episcopiei Râmnicului

1845 – satul era proprietatea pitarului Dimitrie Geanovu

1892 – moșia era stăpânită de N Chiciu

18. Comuna Predești

Satul Predești

Înainte de 1589 – satul era stăpânit de strănepoții lui Basarab voievod și ai jupâniței Marga

La sf. sec. XVI satul intră în stăpânirea Mănăstirii Glavaciog (jud. Argeș)

1722 – satul era stăpânit de Staicu Bengescu

1819, 1830, 1832 – satul era stăpânit de fostul mare clucer Ion Vlădăianu

1892 – moșia aparținea lui I. G. Mateescu și Aurel Geblescu

19. Comuna Șimnicu de Sus

Satul Șimnicu de Sus

1722: sat mogieșesc, ocupat de Despina, soția comisarului Manta

1831: moșia acestui sat și a satului Dudovicești erau stăpânite de-a valma e Mitrică Pieptea, Hristea Belivacă, Matei al Sandii, Matei Mănescu, Matei fiul lui Nicolae Dudoveică

1837: moșia satului era stăpânită de megieși

1845: moșia este stăpânită de locuitori și de polcovnicul Ioan Solomon

Satul Albești

1828: moșia se afla în stăpânirea mănăstirii Obedeauu și a lui Mihai Goga

1831: moșia Albeștii de Sus era a mănăstirii Obedeauu

1837: moșia Albești era pe proprietatea mănăstirii Obedeauu

1845: satele Albești și Breaza erau, o parte, pe proprietatea mănăstirii Obedeauu și, o parte, a lui Anastasie Cozma.

Satul Cornetu

1616: satul era al jupânesei Maria, sora Vodei banul

1728: satul Cornetul din Deal era al Corneșanilor

1828: satul se află pe moșia medelnicerului Nicolae Caloianu și a slugerului Trandafir, a polcovnicei Maria Părăianca și a lui Crăciun Boltașu

1831: satul se afla pe moșiile Cornetu și Valea Popeștilor ale medelnicerului Nicolae Caloianu, slugereasa Catinca Crăsnăreasa, polcovnicul Ștefan Părăianu, Crăciun, frații Ivanovici, Dumitrache fiul lui Călugăru și Defta Mortu (moșneni)

1837, 1840: în sat proprietar era marele clucer Iordache Bibescu

1845: proprietari ai satului erau locuitorii și Ioan Crăciun

Satul Dudovicești

1831: moșia Șimnic, pe care se afla și satul Dudovicești, era stăpânită de-a valma de moșnenii Mitică Pieptea, Hristea Belivacă, Matei al Sandii, Matei Mănescu, Mihai fiul lui Nicolae Dudoveică

Satul Florești

1722: sat boieresc al Fărtășenilor

1828: satul era așezat pe moșia clucerului Barbu Știrbei

1831: moșia Florești era stăpânită de vornicul Barbu Știrbei

1845: satul era proprietatea lui Petre Apostolu

1852: satul era stăpânit de pitarul Petre Apostolu

1908, 1912: sunt menționați moșneni în sat

Satul Izvor

1831: satul este așezat pe moșia Izvoranu, stăpânită de clucereasa Zmaranda Otetelișanu

1845: satul era pe proprietatea lui Otetelișanu și Constantin Lazaru

Satul Milești

1828: satul se afla pe moșia medelnicerului Nicolae Diculescu și Dumitrache și Răducanu Mileștii

1837: satul apare ca fiind al lui Dumitrache Milesu

1840: satul se afla pe proprietatea Elencăi Broșteanca

1892: cei mai mari proprietari erau Lazăr Dumitru și biserica Sf. Treime din Craiova

Satul Românești

1831: moșia era stăpânită de biv-vel sluger Constantin Argetoianu

20. Comuna Teasc

Satul Teasc

1828, 1831 – sat așezat pe moșia Segarcea

1863 – prin secularizare satul a devenit proprietate de stat

Satul Secui

1828 – satul este așezat pe moșia mănăstirii Bucovățul

1863 – moșia a trecut în proprietatea statului

21. Comuna Terpezița

Satul Terpezița

1828 - satul era așezat pe moșia șerdăresei Elenca Bibescu;

1831 - moșia era stăpânită de șerdăreasa Elenca Bibescu

1905 - moșia era stăpânită de 6 mari proprietari, N.T. Popp, George Vrăbescu, Epitropia Bisericii Madona Dudu din Craiova, Elena D. Filipache, general I. Argetoianu, St. Lazu

Satul Căciulatu

1845 - moșia satului era în proprietatea vistiereșii Polihronoia, fraților Vârbiceni și a altor locuitori

1892 – proprietarul moșiei era Tache Guran

1905 – mare proprietar era locot. M. Chintescu

Satul Floran

1831: satul era stăpânit de vistișeasa Polihronie, a lui Nicolae, fiul șetrarului Izvoranu și al mănăstirii Jitianu

Satul Lazu

1831, 1845: moșia era stăpânită de mănăstirea Brâncoveni

1863: satul devine proprietatea statului

Satul Terpezița

Brazda lui Novac este cunoscută aici sub numele de *valul Traianului*

22. Comuna Țuglui

Satul Țuglui

1588: satul se află în stăpânirea mănăstirii Bucovăț (Coșuna)

Satul Jiul

1828 – moșia satului era stăpânită de Mănăstirea Bucovăț, Dumitru Căpitanu, șetrarul Ioniță Rioșanu și de stolnicul Dincă Zătreanu

1831, 1845 – moșia era stăpânită de praporgicul Ioniță Rioșanu

23. Comuna Vârvoru de Jos

Satul Vârvoru de Jos

1831 – satul se află în stăpânirea mănăstirii Bucovăț (Coșuna)

Satul Ciutura

1577 – o parte a satului intră în posesia lui Pârvu, fost mare logofăt, care a dăruit satul mănăstirii Coșuna

Înainte de 1594 – satul intră în posesia lui Mihai Viteazul, după care trece din nou în stăpânirea mănăstirii

1615 – părți ale satului se aflau în stăpânirea lui *Gheorma, feciorul Radului din Ghiia...și Gheoca*

Încep. sec. XVII – satul a ajuns în stăpânirea mănăstirii Jitianu

1828 – satul se afla pe moșia mănăstirii Jitianu și a bisericii Madona Dudu din Craiova

1831, 1845 – satul era pe moșia stăpânită de mănăstirea Ciutura

Conacul familiei Pavel Popescu

Satul Gabru

1609, 1615, 1623 – o parte din sat era stăpânită de mănăstirea Bucovăț

24. Comuna Vela

Satul Vela

Satul este vechi sat moșnenesc și toate izvoarele statistice confirmă evoluția socială a satului

Conacul familiei Mateescu

Satul Bucovicior

1557 – satul aparține lui Preda ban

1577 – satul aparține boierilor Radu postelnic, Bratu și Amza

Sec. XIX – satul se află pe moșia Sevastiței Roscovachina

1831 – satul se afla pe moșia boierească a serdarului Dumitrache Haralambie

1845 – satul era proprietatea doamnei Sevastița Ruscovschina

Satul Gubauceu

1579 – satul aparținea postelnicilor Radu și Preda și nepotei lor Paraschiva

1727 – satul era așezat pe moșia boierilor Păiani

1819 – satul era pe moșia Tudorache Păianul

1831 – satul era pe moșia boierească stăpânită de medelniccerul Fotache Păianu, Teodorache Păianu și vornicul Ion Știrbei

1845 – moșia era proprietatea lui Dincă Coțofeanu și a Stancăi Păianca

1888 – mare proprietar era G.A. Savopolu

Satul Suharu

Sat de moșneni

Satul Știubei

1621 – satul era stăpânit de Candea postelnicul; acesta îl dăruiește mănăstirii Jitianu

1633 – satul este deținut de Barbu paharnicu

A doua jum. a sec. XIX – moșia satului era proprietatea statului

O sinteză a tuturor elementelor studiate care au influențat dezvoltarea localităților din teritoriul studiat se regăsește în cap. 3. *Propuneri și recomandări privind patrimoniul cultural*: cule, biserici cu pictură exterioară, Brazda lui Novac, domenii și reședințe ale boierilor Craiovești, mănăstiri doljene, reședințele și domeniile boierești din Dolj, drumuri istorice.

1.6. Concluzii

Analiza istorică (evenimente istorice, căi de comunicație, evoluția urbanistică, atestarea documentară) scoate în evidență următoarele aspecte cu privire la teritoriul studiat:

- Județul Dolj este amplasat excentric, în teritoriul de astăzi al țării, în partea de sud-vest, făcând parte din regiunea istorică Oltenia, unde în sec. IV î. en. apar numeroase cetăți și așezări geto-dace nefortificate; ele sunt plasate pe valea Jiului și a afluenților săi, care reprezentau în antichitate tot atâtea drumuri comerciale ce făceau legătura cu restul Daciei.
- Până în anul 207, Doljul este locuit de romani; Oltenia a continuat să fie în legătură directă cu Imperiul Roman și după Retragera Aureliană, datorită ieșirii la Dunăre; în această perioadă s-a conturat și drumul roman care traversa actualul teritoriu al ZMC, de la nord la sud, trecând prin Craiova spre Bechet.
- Popoarele migratoare din sec. III-IV nu au influențat în mod decisiv etno-cultural și lingvistic mediul local.
- În sec. XIII, întemeierea Banatului de Severin (de către regatul maghiar) reprezintă începutul unei lungi istorii a regiunii Olteniei, care va avea un rol aparte în viața economică, socială și politică a Țării Românești; în secolul XIV apare funcția de ban domnesc, ca mare dregător, iar în secolul XV se pun bazele marii bănii a Olteniei, cea mai importantă instituție feudală, după cea a domniei, fiind condusă de influența familie boierească a Craioveștilor.
- În secolul XVII, Craiova este cel mai mare centru urban al Olteniei și al doilea al Țării Românești; din sec. al XVIII-lea, județul trece printr-o serie de transformări generate de procesul de destrămarea relațiilor feudale și de apariție a celor capitaliste.
- În epoca modernă, localitățile teritoriului studiat participă la toate evenimentele majore: Revoluția de la 1821, Revoluția de la 1848, Războiul de Independență, Răscoala țărănească de la 1907, războaiele mondiale.
- Teritoriul studiat dispune de o populație autohtonă cu un puternic caracter etnico-social (doljenii, populație autohtonă din perioadele dacă și romană).
- Construirea și întreținerea căilor de comunicație din teritoriul studiat se manifestă odată cu punerea în aplicare a Regulamentului organic din 1831, până la această dată, de starea drumurilor ocupându-se domnitorii, dar numai cu înștiințarea Porții Otomane (care nu avea niciun interes în accesibilizarea acestor teritorii; evitarea pătrunderii de trupe străine).
- Proiectul feroviar, încă de la inițierea lui (a doua jumătate a secolului al XIX-lea), a inclus în traseele propunerilor și proiectelor, Craiova, ca un important centru care făcea legătura cu granița de nord-vest a Țării Românești (Transilvania, Imperiul Habsburgic).
- Din punct de vedere urbanistic distingem două etape în conturarea și dezvoltarea așezărilor din teritoriul studiat:
 - Perioada evului mediu (perioada feudală), când satele pot fi clasificate morfostructural în două categorii: sate adunate (majoritatea localităților din ZMC) și sate răsfirate (situate în zona nordică a teritoriului studiat, în lungul drumurilor și văilor) sau pot fi clasificate în funcție de evoluția proprietății în: sate aservite (boierești sau mănăstirești – majoritatea satelor din ZMC), sate de moșneni sau megieși și sate mixte.
 - Regulamentul organic (1831) și reformele agrare (1864, 1879, 1921, 1945) au determinat împrăștierea ale țăranilor, micșorarea moșiilor boierești și mănăstirești până la dispariția acestora odată cu secularizarea averilor mănăstirești în 1863 sau cu colectivizarea dintre 1960-1962. Aceste acțiuni au condus la noi parcelări (mai puțin geometrice decât în alte regiuni ale țării), la apariția centrului social în structura internă a satului, compus din: biserică, școală, primărie, cămin cultural, dispensar.

- Existența familiilor de boieri (Boierii Craioveștii, Boierii Filișanu, Constantin Argentoianu, Familia Otetelișanu, Familia Bibescu, Familia Poenaru, Familia Obedeanu, Familia Știrbei) care au stăpânit satele din teritoriul studiat a condus la formarea unui patrimoniu construit deosebit, care se remarcă în mediul rural (conace, biserici, cule).

Analiza evoluției administrative ne aduce în prim plan următoarele:

- Teritoriul Zonei Metropolitane Craiova a cunoscut de-a lungul timpului o serie de modificări din punct de vedere administrativ, multe dintre acestea fiind consecințe directe ale schimbărilor de guvernare și ale reformelor administrative.
- Deși teritoriul studiat este supus unor numeroase schimbări, se păstrează constantă reședința de județ, regiune, ținut: Craiova
- Alte localități importante în evoluția organizării administrative, în teritoriul actual al ZMC sunt:
 - Filiași, Segarcea, Vela, Secui, Terpezița, Coțofenii din Față - Reședințe de plasă
 - Filiași, Segarcea – Reședințe de raion.
- Teritoriul ZMC se păstrează integral în județul Dolj / Ținutul Jiu / Raionul Craiova, cu excepția perioadei cuprinse între 1950-1956 când raionul Filiași aparținea de Regiunea Gorj
- Se observă că numărul U.A.T. cuprinse în acest teritoriu este destul de mare în perioada interbelică, fiind cuprins între 29-41, ca după al doilea război mondial, numărul lor să scadă la 16 comune. Tendința după 1990 este de creștere (2001-19, 2004-21) a numărului, multe dintre fostele comune desființate în 1968 dorind să revină la forma din perioada interbelică.
- Referitor la componența și configurația teritoriului actual al ZMC, putem constata că au mai existat câteva momente în care regăsim o formă de asociere apropiată de cea actuală, dar exclusiv administrativă: 1903 – plasa Ocolul, 1922 – plasele Filia, Ocolu, Segarcea.

Principalele elemente, rezultate din evoluția istorică și administrativă, care au influențat major dezvoltarea teritoriului și constituie principalele argumente pentru dezvoltare și valorificare (potențial), sunt: culele, reședințele boierilor Craiovești, reședințele și domeniile boierești, bisericile cu pictură exterioară, mănăstirile doljene, drumurile istorice, Brazda lui Novac, viile din Segarcea (Domeniul Coroanei), la care se adaugă patrimonial imaterial (ocupațiile tradiționale, tradiții, portul popular).

2. PATRIMONIUL CULTURAL

2.1. Patrimoniul construit

2.1.1. Valori de patrimoniu construit

Valorile de patrimoniu construit din România sunt clasificate în Lista Monumentelor Istorice (L.M.I.) aprobată prin OMCC nr. 2361/2010, (M.Of. Nr. 670bis/01.10.2010) și în Anexa 3 – Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională), a Legii Nr. 5/06.03.2000 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a III-a - zone protejate. În plus, siturile arheologice sunt inventariate în Repertoriul Arheologic Național, unele dintre ele fiind incluse și în Lista Monumentelor Istorice.

Sistemul de clasificare al monumentelor istorice înscrise în Lista Monumentelor Istorice este stabilit în Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2260/18.04.2008 pentru aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice (M. Of. Nr.540/17.07.2008).

Pentru acest studiu s-a optat pentru actualizarea L.M.I. 2010 pentru toată Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia, așadar toate analizele și sintezele următoare au fost raportate la această actualizare.

L.M.I. 2010, actualizare 2015 – Regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia

Lista Monumentelor Istorice este într-o permanentă schimbare. Anual, prin Ordin de Ministru al Culturii, intră în vigoare clasări și decasări de monumente istorice. De la publicarea L.M.I. 2010, au apărut următoarele modificări²⁰³ în teritoriul Regiunii de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia:

Județul Dolj²⁰⁴

- Clasarea în Lista monumentelor istorice, grupa valorică A, a imobilului Biserica "Adormirea Maicii Domnului" - Maica Precista de la Dud (Madona Dudu) din str. Madona Dudu nr. 3, Craiova, județul Dolj, prin Ordin nr.2.520/14.09.2010 (M.C.P.N.).
- Declasarea parțială din Lista monumentelor istorice a imobilului Fabrica de pâine "Traiul", str. Maramureș nr. 4, municipiul Craiova, județul Dolj, prin Ordin nr.2.657/16-11-2012 (M.C.P.N.).

Județul Gorj

- Declasarea din Lista monumentelor istorice a imobilului Biserica de lemn "Sf. Voievozi" din satul Pleșa, orașul Bumbesti-Jiu, județul Gorj, prin Ordin nr.2.499/30.08.2010 (M.C.P.N.).
- Clasarea în Lista monumentelor istorice, categoria ansamblu, grupa valorică B, a imobilului Conacul Ion C. Păunescu din str. Sf. Ilie nr. 40, orașul Turceni, județul Gorj, prin Ordin nr. 2.121/28.02.2013 (M.C.).

Județul Mehedinți

- Clasarea în Lista monumentelor istorice, categoria arheologie, grupa valorică A, a Amfiteatrului roman, Str. Independenței nr. 2, municipiul Drobeta - Turnu Severin, județul Mehedinți, prin Ordin nr. 2.562/14.07.2015 (M.C.).

Județul Olt

- Declasarea din Lista monumentelor istorice a imobilului "Casa" din str. Bicaș nr. 1, Caracal, județul Olt, prin Ordin nr. 2.347/26.05.2011 (M.C.P.N.).

²⁰³ Clasări/ Decasări ale monumentelor istorice cf. Ordinelor emise în anii 2010-2015 de către Ministerul Culturii, <http://www.cdep.ro>, ultima consultare 10.11.2015

²⁰⁴ Cele două modificări vizează teritoriul Z.M. Craiova, fiind localizate în Municipiul Craiova.

- Clasarea în Lista monumentelor istorice, grupa valorică "B", a imobilului "Casa Fântâneau" din str. Mihai Eminescu nr. 17, Slatina, județul Olt, prin Ordin nr. 2.433 din 20 august 2012

Județul Vâlcea

- Clasarea în Lista monumentelor istorice, grupa valorică B, a imobilului "Fosta bolniță", situat în ansamblul Mănăstirii Cozia din Căciulata, orașul Călimănești, județul Vâlcea, prin Ordin nr. 2.684/29.11.2012

În concluzie, în Regiunea SV Oltenia au fost clasate: 1 monument în cap. I – Arheologie, grupa valorică A, 4 monumente în cap. II – Arhitectură (dintre care 1 este în grupa valorică A) și au fost declarate: două monumente istorice din cap. II – Arhitectură (ambele de grupă valorică B). Declasarea parțială a imobilului Fabrica de pâine "Traiul", str. Maramureș nr. 4, municipiul Craiova, județul Dolj nu aduce schimbări în numărul total al monumentelor din L.M.I. actualizare 2015.

În L.M.I. 2010, actualizare 2015 sunt înregistrate pe teritoriul Zonei Metropolitane Craiova, 417 monumente istorice din totalul de 700 în județul Dolj și 3320 în Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia. În tabelul de mai jos este prezentată o repartizare a lor pe capitolele L.M.I. (I – arheologie, II – arhitectură, III – monumente de for public, IV – monumente memoriale/funerare) și pe grupe valorice (A – valoare națională, B – valoare locală):

Tabel 7 – Repartizarea monumentelor istorice din ZMC pe capitolele L.M.I. – total poziții înscrise în L.M.I.²⁰⁵

CAPITOL L.M.I.	GRUPA VALORICĂ		TOTAL MI	% DIN NR. TOTAL AL M.I. DIN ZMC
	A	B		
I – Arheologie - ZMC	9	18	27	6.5%
	33.3%	66,7%	100%	
	47.3%	22.8%	27.5%	
Judetul Dolj	19	79	98	
II – Arhitectură - ZMC	37	303	340	81.5%
	10.9%	89.1%	100%	
	80.0%	62.5%	63.9%	
Judetul Dolj	45	485	530	
III – Monumente de for public - ZMC	0	17	17	4.0%
	-	100%	100%	
	-	73.9%	73.9%	
Judetul Dolj	0	23	23	
IV – Monumente memoriale/ funerare - ZMC	0	33	33	8.0%
	-	100%	100%	
	-	47.9%	47.9%	
Judetul Dolj	0	48	48	
Total MI ZMC	46	371	417	
	11.0%	89.0%	100%	
	70.8%	58.4%	59.6%	
Total MI Jud. Dolj	65	635	700	

Sursa informatiilor: Lista Monumentelor Istorice 2010, actualizare 2015.

²⁰⁵ Notă: Procentele marcate cu roșu sunt raportate la numărul total de monumente din același capitol al L.M.I. la nivelul județului, număr marcat cu aceeași culoare.

În urma acestei analize remarcăm faptul că din totalul de monumente din ZMC, majoritatea sunt monumente de arhitectură (81.5%), 6.5% sunt situri arheologice, 4.0% sunt monumente de for public, iar restul de 8.0% sunt monumente memoriale/funerare.

Din punct de vedere al grupei valorice, 11.0% dintre monumentele aflate pe teritoriul ZMC sunt de valoare națională și ele reprezintă la nivelul județului 70.8% din totalul monumentelor istorice din grupa valorică A. Mai mult de jumătate dintre monumentele istorice de valoare locală din județ sunt distribuite pe teritoriul ZMC, o mare concentrare observându-se în municipiul Craiova (318 monumente).

Inventarierea monumentelor istorice din L.M.I., actualizare 2015 pe U.A.T. incluse în ZMC s-a realizat în urma corectării unor greșeli de atribuire a monumentelor pe comună, datorită adresei – vezi Anexa nr. 1 cu extrasul complet din L.M.I. 2010, actualizare 2015:

- Poziția 683 are adresa în L.M.I., în satul Cârcea²⁰⁶ și este inclusă greșit în comuna Coșoveni, ea fiind localizată în prezent în satul Cârcea, comuna Cârcea.
- Pozițiile 450, 451, 452 au adresa în L.M.I. în satul Coțofenii din Față, comuna Almăj. În prezent, ele fac parte din satul Coțofenii din Față, comuna Coțofenii din Față.

Tabel 8 – Repartizarea monumentelor istorice pe U.A.T. din ZMC²⁰⁷

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	NUMĂRUL MI DUPĂ CAPITOLELE L.M.I.								NR.TOTAL AL MI ÎN ZMC	
	Cap. I ARHEOLOGIE		Cap. II ARHITECTURĂ		Cap. III MONUMENTE DE FOR PUBLIC		CAP IV MONUMENTE MEMORIALE/ FUNERARE		NR. POZIȚII L.M.I. TOTAL*	NR. TOTAL. M.I. ÎN GRUPA VAL. A*
	NR. MI CAP.I	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A	NR. MI CAP.II*	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A*	NR. MI CAP.III	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A	NR. MI CAP.IV	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A		
1. Municipiul Craiova	1	0	272	20	17	0	28	0	318	20
	/1	/0	/253	/15	/17	/0	/28	/0	/299	/15
2. Oraș Filiași	0	0	6	4	0	0	0	0	6	4
	/0	/0	/3	/1	/0	/0	/0	/0	/3	/1
3. Oraș Segarcea	0	0	4	0	0	0	0	0	4	0
	/0	/0	/1	/0	/0	/0	/0	/0	/1	/0
4. Comuna Almaj	3	0	3	2	0	0	1	0	7	2
	/1	/0	/3	/2	/0	/0	/1	/0	/5	/2
5. Brădești	3	0	3	0	0	0	0	0	6	0
	/3	/0	/3	/0	/0	/0	/0	/0	/6	/0
6. Comuna Breasta	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
	/0	/0	/1	/0	/0	/0	/0	/0	/1	/0
7. Comuna Bucovăț	2	1	2	0	0	0	0	0	4	1
	/2	/1	/2	/0	/0	/0	/0	/0	/4	/1
8. Comuna Calopăr	4	4	2	0	0	0	0	0	6	4
	/2	/2	/2	/0	/0	/0	/0	/0	/4	/2

²⁰⁶ Vezi cap – 1.2. Evoluția administrativă a teritoriului

²⁰⁷ Notă: Numărul net de monumente istorice a fost marcat cu albastru.

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	NUMĂRUL MI DUPĂ CAPITOLELE L.M.I.								NR.TOTAL AL MI ÎN ZMC	
	Cap. I ARHEOLOGIE		Cap. II ARHITECTURĂ		Cap. III MONUMENTE DE FOR PUBLIC		CAP IV MONUMENTE MEMORIALE/ FUNERARE		NR. POZIȚII L.M.I. TOTAL*	NR. TOTAL. M.I. ÎN GRUPA VAL. A*
	NR. MI CAP.I	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A	NR. MI CAP.II*	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A*	NR. MI CAP.III	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A	NR. MI CAP.IV	NR. MI ÎN GRUPA VAL. A		
9. Comuna Cârcea	6 <i>/3</i>	3 <i>/1</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	8 <i>/5</i>	3 <i>/1</i>
10. Comuna Coșoveni	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>
11. Comuna Coțofenii din Față	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	7 <i>/1</i>	7 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	7 <i>/1</i>	7 <i>/1</i>
12. Comuna Ghercești	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>
13. Comuna Ișalnița	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>
14. Comuna Malu Mare	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/1</i>	3 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/1</i>	3 <i>/1</i>
15. Comuna Mischi	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	4 <i>/4</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	4 <i>/4</i>	0 <i>/0</i>
16. Comuna Murgași	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	6 <i>/6</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	6 <i>/6</i>	0 <i>/0</i>
17. Comuna Pielești	5 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	8 <i>/4</i>	0 <i>/0</i>
18. Comuna Predești	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>
19. Comuna Șimnicu de Sus	1 <i>/1</i>	1 <i>/1</i>	4 <i>/4</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	6 <i>/6</i>	1 <i>/1</i>
20. Comuna Teasc	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>
21. Comuna Terpezita	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	4 <i>/4</i>	0 <i>/0</i>
22. Comuna Țuglui	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	2 <i>/2</i>	0 <i>/0</i>
23. Comuna Vela	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	0 <i>/0</i>
24. Comuna Vârvoru de Jos	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	1 <i>/1</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	0 <i>/0</i>	3 <i>/3</i>	1 <i>/1</i>
TOTAL ZMC	27 <i>/16</i>	9 <i>/5</i>	340 <i>/307</i>	37 <i>/21</i>	17 <i>/17</i>	0 <i>/0</i>	33 <i>/33</i>	0 <i>/0</i>	417 <i>/373</i>	46 <i>/26</i>

Sursa informatiilor: Lista Monumentelor Istorice 2010, actualizare 2015.

Legendă: Valori de patrimoniu cultural de interes național (MI de valoare națională excepțională cf. L5/2000)

Se remarcă faptul că toate U.A.T. incluse în ZMC au pe teritoriul lor cel puțin un monument istoric inclus în L.M.I. 2010, actualizare 2015; de asemenea, nu există niciun U.A.T. în care să nu fie localizat un monument din categoria II. Arhitectură. În plus, pe teritoriul ZMC sunt amplasate 7 monumente istorice de importanță națională excepțională, distribuite în 3 U.A.T. diferite – vezi extrasul de mai jos din L5/2000.

Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională)²⁰⁸ - extras ZMC:

1. Monumente și ansambluri de arhitectură

d) Castele, conace, palate

d)9. *Conacul Coțofenilor, comuna Almăj, satul Coțofenii din Față, jud. Dolj*

f) Clădiri civile urbane

f)20. *Casa Glogovenilor, Municipiul Craiova, jud. Dolj*

f)21. *Casa Băniei, Municipiul Craiova, jud. Dolj*

f)22. *Prefectura, Municipiul Craiova, jud. Dolj*

f)23. *Palatul Mihail, Municipiul Craiova, jud. Dolj*

k) Biserici și ansambluri mănăstirești

k)61. *Mănăstirea Bucovăț, Municipiul Craiova, localitatea Mofleni, jud. Dolj*

2. Monumente și situri arheologice

e) Fortificații dacice

e)14. *Cetate dacică (în punctul "La Cucuioara"), comuna Calopăr, satul Bâzdana, jud. Dolj*

Unități administrativ-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național - Extras ZMC:

Municipii: Craiova,

Comune: Almăj, Calopăr, Șimnicu de Sus, Țuglui.

Observații:

- La data intrării în vigoare a Legii nr. 5/2000 privind aprobarea PATN, localitatea Coțofenii din Față era inclusă în comuna Almăj. De aceea, considerăm necesară înlocuirea în prezenta listă, a Comunei Almăj cu comuna Coțofenii din Față (pe teritoriul comunei Almăj de astăzi nu este localizat niciun monument de interes național înscris în L5/2000 sau în L.M.I. actualizare 2015).
- Deși comunele Șimnicu de Sus și Țuglui au fost incluse în lista de mai sus ca având "concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național", ele nu includ pe teritoriul lor niciun monument de interes național înscris în Legea Nr. 5/2000 sau în L.M.I. 2010, actualizare 2015.

Pentru analiza repartizării monumentelor istorice în teritoriu, am considerat necesar să se facă distincția între numărul de poziții în L.M.I. și numărul "net" de monumente istorice, excluzând pozițiile din listă atribuite subcomponentelor ansamblurilor și siturilor. Astfel, pentru stabilirea numărului net de monumente, în cazul ansamblurilor și siturilor cu mai multe componente, va fi numărată doar poziția ansamblului/sitului ca întreg. Considerăm că valorile nete sunt relevante deoarece analiza pur cantitativă a pozițiilor din L.M.I. poate conduce la erori în ceea ce privește concentrarea reală de monumente istorice într-un teritoriu.

Toate sintezele care urmează sunt raportate la numărul net de monumente istorice.

²⁰⁸ Cf. Legii Nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate, Anexa 3

Tabel 9– Sintează - Concentrarea MI în U.A.T. din ZMC

NUMĂRUL NET DE MI	NUMĂRUL MI DUPĂ CAPITOLELE L.M.I.				NR.TOTAL AL MI / U.A.T.	
	Cap. I ARHEOLOGIE	Cap. II ARHITECTURĂ	Cap. III MONUMENTE DE FOR PUBLIC	CAP IV MONUMENTE MEMORIALE/ FUNERARE	U.A.T. NR. TOTAL	PROCE NT DIN TOTALU L DE U.A.T.
U.A.T. cu 1-2 MI	7	12	-	5	8	33.3%
U.A.T. cu 3-4 MI	2	10	-	-	10	41.7%
U.A.T. cu 5-6 MI	-	1	-	-	5	20.8%
U.A.T. cu peste 6 MI	-	1	1	1	1	4.2%
NUMĂR TOTAL U.A.T.	9	24	1	6	24	100%

Sursa informatiilor: Lista Monumentelor Istorice 2010, actualizare 2015.

Din punct de vedere a concentrării monumentelor istorice pe teritoriul ZMC, se remarcă faptul că 8 U.A.T. (33.3% din total) au un total de 1-2 monumente istorice, iar 10 U.A.T. (41.7% din total) au un total de 3-4 monumente istorice. În afara acestora, 5 U.A.T. au o concentrare mai mare de monumente istorice (între 5-6 monumente istorice), iar municipiul Craiova are o concentrare foarte mare de monumente istorice (număr net total - 299). Astfel, cele mai importante concentrări de monumente cf. L.M.I., actualizare 2015, se află pe raza municipiului Craiova și în comunele Almăj, Brădești, Cârcea, Murgași, Șimnicu de Sus.

În afara siturilor arheologice - monument istoric de pe teritoriul ZMC, mai există o serie de situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național²⁰⁹, care nu sunt monument istoric. În continuare am analizat separat siturilor arheologice și monumentele înscrise în L.M.I. în capitolele II, III, IV. Astfel, s-a realizat o repartizare a tuturor siturilor arheologice de pe teritoriul ZMC după criteriul cronologic. Categoriile²¹⁰ principale în care se înscriu sunt următoarele: locuire civilă (așezări, necropole, cetăți), locuire militară (cetăți, castre), fortificații (valuri de pământ).

Tabel 10 – Repartizarea monumentelor istorice din L.M.I. Cap. I și RAN în funcție de criteriul cronologic

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	SITURI ARHEOLOGICE - PERIOADE ISTORICE							
	PALEOLITIC – PRIMA VÂRSTĂ A FIERULUI		CIVILIZAȚIA DACICĂ (SEC. IV Î.Hr.-II D.Hr.)		EPOCA DACO-ROMANĂ (SEC. II-IV)		PERIOADA MEDIEVALĂ (SEC V-VII)	
	a		b		c		d	
	L.M.I.	RAN ²¹¹	L.M.I.	RAN*	L.M.I.	RAN*	L.M.I.	RAN*
1. Municipiul Craiova	-	X	-	X	-	X	X	X
2. Oraș Filiași	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Oraș Segarcea	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Comuna Almaj	X	-	-	-	X	-	-	-

²⁰⁹ Cf. <http://ran.cimec.ro>, ultima consultare 09.11.2015

²¹⁰ Situri arheologice care sunt incluse în Repertoriul Arheologic Național (RAN) și care nu sunt monument istoric cf. L.M.I. 2010, actualizare 2015.

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	SITURI ARHEOLOGICE - PERIOADE ISTORICE							
	PALEOLITIC – PRIMA VÂRSTĂ A FIERULUI		CIVILIZAȚIA DACICĂ (SEC. IV Î.Hr.-II D.Hr.)		EPOCA DACO- ROMANĂ (SEC. II-IV)		PERIOADA MEDIEVALĂ (SEC V-VII)	
	a		b		c		d	
	L.M.I.	RAN ²¹¹	L.M.I.	RAN*	L.M.I.	RAN*	L.M.I.	RAN*
5. Brădești	-	-	-	X	X	-	-	-
6. Comuna Breasta	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Comuna Bucovăț	-	-	X	-	-	-	-	--
8. Comuna Calopăr	X	-	X	-	-	-	X	-
9. Comuna Cârcea	X	-	X	-	X	-	-	-
10. Comuna Coșoveni	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Comuna Coțofenii din Față	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Comuna Ghercești	-	-	-	X	-	X	-	-
13. Comuna Ișalnița	-	-	-	X	-	-	-	-
14. Comuna Malu Mare	-	-	-	-	-	-	-	-
15. Comuna Mischii	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Comuna Murgași	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Comuna Pielești	X	-	-	-	-	-	X	-
18. Comuna Predești	-	-	-	-	-	-	-	-
19. Comuna Șimnicu de Sus	-	-	X	-	-	-	-	-
20. Comuna Teasc	-	-	-	-	-	-	-	-
21. Comuna Terpezita	-	-	-	-	X	-	-	-
22. Comuna Țuglui	-	-	-	-	-	-	-	-
23. Comuna Vela	-	-	-	-	-	-	-	-
24. Comuna Vârvoru de Jos	-	-	-	-	-	-	-	-

Sursa informatiilor: Lista Monumentelor Istorice 2010, actualizare 2015, RAN

Tabel 11–Gruparea tipologică a monumentelor istorice din L.M.I. Cap. II, III, IV

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE DIN CAP. L.M.I. II, III, IV –GRUPARE TIPOLOGICĂ								
	BISERICI BISERICI DE LEMN MĂNĂȘ- TIRI	REȘEDINȚE BOIEREȘTI (CONACE, CULE, MAUSOLEU)	CASE BOIE- REȘTI ÎN ORAȘ	HA- NURI	INSTITUȚII PUBLICE	PATRI- MONIU INDUS- TRIAL FABRICI, COSURI DE FUM	ZONE URBANE CENTRU ISTORIC, ZONE PLANTATE	MONU- MENTE DE FOR PUBLIC	MONU- MENTE MEMO- RIALE/ FUNER ARE
1. Municipiul Craiova	31 Din care: 1 de lemn; 1 mănăs- tire		179	4	30	7	2	17	28
2. Oraș Filiași	2	1 Mausoleu (ansamblu cu casă anexă)							
3. Oraș Segarcea	1								
4. Comuna Almaj	2	1 Culă							1
5. Brădești	3								
6. Comuna Breasta	1								
7. Comuna Bucovăț	2								
8. Comuna Calopăr	2								
9. Comuna Cârcea	1								1
10. Comuna Coșoveni	2	1							
11. Comuna Coțofenii din Față		1 Ansamblu cu biserică, conac							
12. Comuna Ghercești	3								
13. Comuna Ișalnița	1								1
14. Comuna Malu Mare		1 Ansamblu cu biserică, conac							
15. Comuna Mischii	4								
16. Comuna	6								

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE DIN CAP. L.M.I. II, III, IV –GRUPARE TIPOLOGICĂ								
	BISERICI DE LEMN MĂNĂȘTIRI	REȘEDINȚE BOIEREȘTI (CONACE, CULE, MAUSOLEU)	CASE BOIEREȘTI ÎN ORAȘ	HA-NURI	INSTITUȚII PUBLICE	PATRI-MONIU INDUSTRIAL FABRICI, COSURI DE FUM	ZONE URBANE CENTRU ISTORIC, ZONE PLANTATE	MONU-MENTE DE FOR PUBLIC	MONU-MENTE MEMORIALE/FUNERARE
Murgași	Din care: 2 de lemn								
17. Comuna Pielești	3								
18. Comuna Predești	1								
19. Comuna Șimnicu de Sus	4								1
20. Comuna Teasc	2								
21. Comuna Terpezita	2								
22. Comuna Țuglui	1								1
23. Comuna Vela	3 Din care: 1 de lemn								
24. Comuna Vârvoru de Jos	3								
TOTAL 1 - ZMC	80	5	179	4	30	7	2	17	33
% DIN TOTAL CAP. L.M.I. II+III+IV (357 DE M.I.)	22.4%	1.4%	50,1 %	1.1 %	8.4%	2.0%	0.6%	4.8%	9.2%
TOTAL 2 – (ZMC FĂRĂ MUN. CRAIOVA)	49	5	-	-	-	-	-	-	5
% DIN TOTAL CAP. L.M.I. II+III+IV (ZMC FĂRĂ MUN. CRAIOVA) (59 de M.I.)	83.0%	8.5%	-	-	-	-	-	-	8.5%

Sursa informatiilor: Lista Monumentelor Istorice 2010, actualizare 2015.

Monumentele de arhitectură, de for public, memoriale și funerare au fost analizate separat în funcție de tipologie, pentru a avea o imagine cât mai reală a repartizării lor în teritoriu după acest criteriu. Constatăm că din totalul de monumente înscrise în L.M.I. 2010, actualizare 2015, în capitolele II, III și IV, aproximativ un sfert (22.4%) sunt biserici (4 de lemn, restul de zid, între care 1 mănăstire și 1 biserică-culă); 1.4% reședințe boierești - 2 conace, 1 culă și 1 mausoleu (toate aflate în afara municipiului Craiova) și 9.2% monumente memoriale/ funerare (majoritatea monumente funerare și cruci de piatră, 1 troiță de lemn, 1 monument al eroilor și o casă memorială). Celelalte procente se referă la tipologii care se regăsesc doar pe raza municipiului Craiova: 50.1% case boierești și alte case reprezentative, 8.4% instituții publice (clădiri administrative, muzee, școli, licee, săli de sport – în construcții aparținând patrimoniului industrial, hoteluri), 4.8% monumente de for public (opere de artă, fântâni și 1 monument al eroilor), 2.0% patrimoniu industrial (fabrici, ateliere, coșuri de fum), 1.1% hanuri și 0.6% zone urbane (1 centru istoric și 1 parc).

EXEMPLE DE BISERICI DE LEMN DIN ZMC INCLUSE ÎN L.M.I.

Biserica "Sf. Voievozi", sat Balota de Sus, com. Murgași²¹²

Biserica de lemn "Sf. Nicolae Cămpoeni", sat Balota de Jos, com. Murgași²¹³

Municipiul Craiova are o concentrare foarte mare de monumente. Din acest motiv, a fost analizată și repartitia monumentelor în teritoriul ZMC din care a fost exclus U.A.T. Craiova. Astfel, în teritoriul ZMC exterior municipiului Craiova, 83% dintre monumentele istorice sunt biserici, 8.5% reprezintă monumente memoriale/funerare, iar restul sunt conace, 1 culă și un mausoleu.

Majoritatea bisericilor monument istoric din ZMC sunt de zid. Între ele o particularitate aparte o au cele cu picturi exterioare, specifice unei zone mai mari din Oltenia. Pridvorul acestora *pare privilegiat din punct de vedere decorativ, [...], unde i se acordă o atenție specială în ornamentarea sa exterioară, stilizările vegetale, mai bine zis decorul floral de sorginte postbrâncovenească devine luxuriant.* Trăsătura esențială a acestor picturi exterioare a bisericilor oltenești este expresivitatea imaginii.²¹⁴

²¹² Sursă fotografie: autorii studiului, 29 octombrie 2015

²¹³ Sursă fotografie: autorii studiului, 29 octombrie 2015

²¹⁴ Răzvan Theodorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern*, vol. II, cap. Popular și țăranesc în arta de la 1800, Editura Meridiane, București, 1987.

EXEMPLE DE BISERICI CU PICTURI EXTERIOARE DIN ZMC INCLUSE ÎN L.M.I.

Biserica "Sf. Nicolae" sat PALILULA, comuna BUCOVĂȚI²¹⁵

Biserica "Adormirea Maicii Domnului" sat MURGAȘI; comuna MURGAȘI²¹⁶

Biserica "Sf. Nicolae" "Sf. Paraschiva – Brândușa", municipiul CRAIOVA²¹⁷

Biserica "Adormirea Maicii Domnului" at PREDEȘTI; comuna PREDEȘTI²¹⁸

Un alt program de arhitectură care se distinge între monumentele istorice de pe teritoriul ZMC datorită specificului zonei este cel al conacelor boierești și culelor. În teritoriul studiat au fost inventariate 3 conace boierești, între care două ansambluri care au și o biserică în componență - Ansamblul Curții Coțofenilor (comuna Almăj), Conacul lui Stan Jianu (comuna Malu Mare) și un conac în stare de ruină - Conacul Nicolau (comuna Coșoveni).

²¹⁵ Sursă fotografie: <http://www.panoramio.com/photo/32224365>, ultima consultare: 14.11.2015

²¹⁶ Sursă fotografie: <http://www.cimec.ro/Monumente/LacaseCult/RO/Documente/BazaDate.htm>, ultima consultare: 09.11.2015

²¹⁷ Sursă fotografie: <http://www.monumenteoltenia.ro/biserici-monument-cu-hramul-sf-nicolae-in-dolj/>

²¹⁸ Sursă fotografie: <http://www.mitropoliaolteniei.ro/?p=565>

La jumătatea secolului XX au fost făcute exproprieri de conace, moșii și ferme în baza decretului 83/1949²¹⁹. De aici aflăm că numărul conacelor din județul Dolj era la aceea dată foarte mare (308 de conace, din totalul de 780 din toate cele cinci județe ale Olteniei). Astfel, conservarea și restaurarea conacelor care s-au păstrat în teritoriul studiat devine o prioritate. De aceea, considerăm necesară evaluarea și încadrarea valorică în conformitate cu Ordinul MCC nr. 2260/18.04.2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, a tuturor conacelor de pe teritoriul ZMC care în prezent nu sunt clasate în L.M.I. – Vezi Cap. 3, Tabelul 25. Conace, cule și case boierești

Cula Poenaru, singura culă din ZMC înscrisă în L.M.I. a fost construită de către boierul Barbu Poenaru pe moșia sa din satul Almăj, comuna Almăj, în anul 1764. Tot el construiește (1787) și biserica din vecinătate care poartă hramul Sfinților Voievozi. Cula avea inițial două niveluri, însă etajul cu cerdac și stâlpi de lemn este incendiat, iar în secolul al XIX-lea este modificată, devenind școală elementară în 1949. Ulterior, clădirea școlii este extinsă în repetate rânduri, iar în prezent cula este înglobată pe trei laturi în noua clădire. Cula este acoperită de o calotă cu lunete, decorată cu medalioane pictate. La început, această încăpere era folosită pe post de sală de clasă; în prezent este folosită, uneori, ca sală de festivități și nu este vizitabilă decât cu acordul special al directorului școlii, deși monumentul este semnalizat din drumul principal Craiova-Filiași.

ANSAMBLUL CURȚII COȚOFENILOR, SAT COȚOFENII DIN FAȚĂ, COMUNA COȚOFENII DIN FAȚĂ

Biserica "Adormirii Maicii Domnului"

Casa Coțofenilor

Conacul Coțofenilor²²⁰

Școala veche

²¹⁹ <http://olteanul.net/monumente-pierdute-monumentele-pierdute-din-oltenia/>, ultima consultare 19.11.2015. Datele au fost preluate din Revista Memoria Oltului, ultima consultare: 12.11.2015

²²⁰ Sursă fotografii: autorii studiului, 29.10.2015

ANSAMBLUL CURȚII BOIERILOR JIENI, SAT PREAJBA, COMUNA MALU MARE

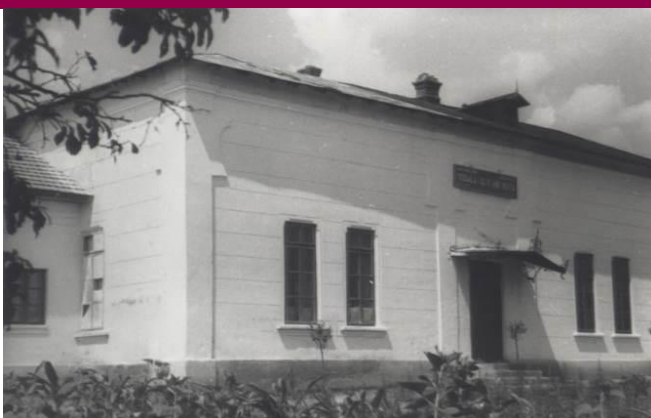

Conacul lui Stan Jianu²²¹

Biserica - culă "Sf. Ștefan și Sf. Gheorghe"²²²

CULA POENARU

2013²²³

2015²²⁴

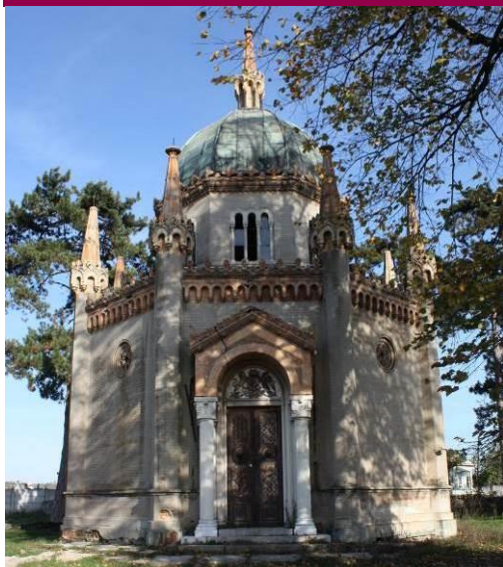
²²¹ Sursă fotografie: <http://mythologica.ro/cule-oltenesti-si-conace-boieresti/>, ultima consultare: 14.11.2015

²²² Sursă fotografie: <http://www.biserici.org/index.php?menu=BIDJ&code=12979&criteria=&quick=&order=R.NAME>

²²³ <http://www.kule.ro/cule/dolj/item/cula-poenaru>, ultima consultare: 14.11.2015

²²⁴ Sursă fotografie: autorii studiului, 29.10.2015.

MAUSOLEUL FAMILIEI FILIȘANU, ORAȘUL FILIAȘI²²⁵

Mausoleu Filișanu; Zid incintă cu poartă

Casă – anexă; detalii interior mausoleu

Tabel 12 – Monumentele istorice înscrise în L.M.I. 2010 aflate în stare avansată de degradare

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN L.M.I. 2010 AFLATE ÎN STARE AVANSATĂ DE DEGRADARE			
	COD L.M.I. 2010	DENUMIRE	ADRESĂ	STAREA DE CONSERVARE/ LUCRĂRI NECESARE
1. Municipiul Craiova	DJ-II-m-B- 07925	Casa Geblescu	municipiul CRAIOVA Str. 13 Septembrie 2	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere la ext, reparații curente int. și ext; sunt necesare expertizare structura, eventual consolidare, restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B- 07927	Blocul "Casa Albă"	municipiul CRAIOVA Str. Aman Theodor 1	avarii specifice seismelor; sunt necesare expertizare structura, eventual consolidare
	DJ-II-m-B- 07935	Casa Cănciulescu	municipiul CRAIOVA Str. Bărnuțiu Simion 2 colț cu str. 24 Ianuarie nr. 10	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere la ext, reparații curente la ext; sunt necesare lucrări intervenții ornamente ext, tencuieli exterioare
	DJ-II-m-B- 07956	Casa Cernătescu-	municipiul CRAIOVA Calea București 15	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere, reparații curente; este necesară expertizare,

²²⁵ Sursă fotografie: autorii studiului, 29.10.2015.

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN L.M.I. 2010 AFLATE ÎN STARE AVANSATĂ DE DEGRADARE			
	COD L.M.I. 2010	DENUMIRE	ADRESĂ	STAREA DE CONSERVARE/ LUCRĂRI NECESARE
	DJ-II-m-B-07964	Cârlogani Casa Poenaru	municipiul CRAIOVA Str. Carada Eugeniu 10	eventual consolidare, restaurare arhitecturală tencuieli ext, ornamente ext; expertizare structura, eventual lucrări de consolidare, restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B-07968	Casa Pașcu	municipiul CRAIOVA Bd. Carol I 5	(avarii specifice lipsei oricăror lucrări de întreținere și reparații la tencuieli ext, ornamente ext din ultimii 25-30 ani).
	DJ-II-m-B-07977	Fostul Hotel Pallace, azi pavilionul administrativ al Primăriei Craiova	municipiul CRAIOVA Str. Cuza Alexandru Ioan 1	există proiect de consolidare restaurare
	DJ-II-m-B-07976	Cinematograful "Jean Negulescu"	municipiul CRAIOVA Str. Cuza Alexandru Ioan 7	există proiect de schimbare destinație, consolidare
	DJ-II-m-B-07983	Casa Ștefan Popescu	municipiul CRAIOVA Str. Dragalina Ioan, General 1	avarii specifice seismului, este necesară consolidare, restaurare arhit. si conservare ornamente exterioare și interioare
	DJ-II-m-B-07987	Capela "Sf. Maria"	municipiul CRAIOVA Str. Enescu George În cimitirul Sineasca	umiditate excesivă masiva la cripta de la subsol; este necesara expertizare și executare lucrări de eradicare umiditate excesivă
	DJ-II-m-B-07994	Casa Demetrescu	municipiul CRAIOVA Str. Fortunescu C.D. 7	avarii specifice seismului, este necesara consolidare
	DJ-II-m-B-08013	Ruinele hanului Hurez	municipiul CRAIOVA Str. Hurezului 15	ruine din 1863-1865, parțial conservate în 1964- 1966, sunt necesare lucrări de conservare in situ
	DJ-II-m-B-08029	Casa Ionel Pleșia, azi Biblioteca Națională - filiala Omnia	municipiul CRAIOVA Str. Kogălniceanu Mihail 21	(există proiect de consolidare si restaurare)
	DJ-II-m-B-08033	Casa Averescu	municipiul CRAIOVA Str. Lecca Constantin 28	(sunt necesare: expertizare structura, lucrări de consolidare, restaurare arhitecturală)
	DJ-II-m-B-08045	Casa Căncea- Belizarie	municipiul CRAIOVA Str. Macedonski Alexandru 19	(demolată din 1977) declasare
	DJ-II-m-A-08056	Liceul "Carol I"	municipiul CRAIOVA Str. Maiorescu Ioan 2	(parțial consolidare si restaurare executată, există proiect pt consolidare si restaurare pt. restul de lucrări necesare).
	DJ-II-m-B-08064	Hanul Puțoreanu	municipiul CRAIOVA Str. Matei Basarab 9	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere, reparații curente din ultimii 40-50 de ani, sunt necesare expertizare structura, consolidare structurală, restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B-08071	Băile comunale	municipiul CRAIOVA Str. Mihai Viteazul 20	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere, reparații curente din ultimii 30 de ani; sunt necesare expertiza structura, eventual consolidare, restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B-08086.01	Biserica "Buna Vestire" și "Sf. Împărați	municipiul CRAIOVA Str. Obedeanu Oscar, pictor 1 colț cu Brestei nr. 40	există proiect de consolidare si restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B-08096	Fabrica "Florica"	municipiul CRAIOVA Str. Păltiniș 33 colț cu str. Partizanilor	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere, reparații curente din ultimii 30 de ani; sunt necesare expertizare structura si lucrări consolidare, restaurare arhitecturală

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN L.M.I. 2010 AFLATE ÎN STARE AVANSATĂ DE DEGRADARE			
	COD L.M.I. 2010	DENUMIRE	ADRESĂ	STAREA DE CONSERVARE/ LUCRĂRI NECESARE
2. Oraș Filiași	DJ-II-m-B-08102	Hanul Chintescu	municipiul CRAIOVA Str. Romanescu Nicolae Incinta I.A.S. Craiova	avarii specifice lipsei lucrărilor de întreținere, reparații curente din ultimii 40 de ani; sunt necesare expertizare structură, executare lucrări consolidare, restaurare arhitecturală
	DJ-II-m-B-08133	Casa Cernătescu – Negrea	municipiul CRAIOVA Bd. Titulescu Nicolae 24	lucrări de intervenții începute și abandonate în urmă cu cca 10 ani
	DJ-II-m-B-08137	Banca Națională a României- Filiala Dolj	municipiul CRAIOVA Calea Unirii 6	lucrări de intervenții, de consolidare și restaurare în curs de execuție
	DJ-II-m-B-08145	Casa Boicescu	municipiul CRAIOVA Calea Unirii 44	există proiect de consolidare, restaurare arhit, conservare restaurare componente artistice
	DJ-II-m-B-08147	Casa Chintescu	municipiul CRAIOVA Calea Unirii 56	există proiect de consolidare, restaurare arhit., conservare restaurare componente artistice
	DJ-II-m-A-08321.01	Biserica "Sf. Nicolae"	localitatea MOFLENI; municipiul CRAIOVA	sunt necesare expertizare structură, lucrări de consolidare, conservare componente artistice
	DJ-II-m-A-08267.01	Mausoleul familiei Filișanu	oraș FILIAȘI Str. Brazda lui Novac 9	sunt necesare expertizare structură, lucrări de consolidare, conservare componente artistice
	DJ-II-m-A-08267.02	Casa-anexă	oraș FILIAȘI Str. Brazda lui Novac 9	sunt necesare expertizare structură, lucrări de consolidare, conservare componente artistice
	DJ-II-m-A-08174	Cula Poenaru	sat ALMĂJ; comuna ALMĂJ	(sunt necesare lucrări de conservare a componentelor artistice interioare
	DJ-IV-m-B-08475	Cruce de piatră	sat ȘITOAI; comuna ALMĂJ Pe Șoseaua Craiova - Filiași	sunt necesare lucrări de restaurare, conservare urgente
4. Comuna Almaj	DJ-II-m-B-08208	Biserica "Sf. Arhanghel Mihail.	sat BRĂDEȘTI BĂTRÂNI; comuna BRĂDEȘTI	expertizare structură, eventual consolidare
5. Brădești	DJ-II-m-B-08251	Conacul Nicolau	sat COȘOVENI; comuna COȘOVENI	ruine din anii 1950-1960 conservare ruine in situ
10. Comuna Coșoveni	DJ-II-m-A-08252.01	Casa Coțofenilor	sat COȚOFENII din FAȚĂ; comuna ALMĂJ	expertizare structurală, consolidare, restaurare, revitalizare
11. Comuna Coțofenii din Față	DJ-II-m-A-08252.04	Casa neoclasică	sat COȚOFENII din FAȚĂ; comuna COȚOFENII din FAȚĂ	ruine
	DJ-II-m-A-08252.05	Parcul	sat COȚOFENII DIN FAȚĂ; comuna COȚOFENII DIN FAȚĂ	destructurat
	DJ-II-m-A-08252.06	Școala veche	sat COȚOFENII din FAȚĂ; com. COȚOFENII din FAȚĂ în curtea bisericii	ruine
14. Comuna Malu Mare	DJ-II-m-A-08348.02	Biserica "Sf. Ștefan și Sf. Gheorghe. Ansamblul curții boierilor Jieni	sat PREAJBA; comuna MALU MARE	există proiect de consolidare, restaurare
16. Comuna	DJ-II-m-B-	Ruinele bisericii	sat BALOTA de	ruine

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN L.M.I. 2010 AFLATE ÎN STARE AVANSATĂ DE DEGRADARE			
	COD L.M.I. 2010	DENUMIRE	ADRESĂ	STAREA DE CONSERVARE/ LUCRĂRI NECESARE
Murgași	08183	"Sf. Voievozi"	JOS; comuna MURGAȘI	conservare ruine in situ
19. Comuna Șimnicu de Sus	DJ-IV-a-B-08474	Două cruci de piatră	sat ȘIMNICU de SUS; comuna ȘIMNICU de SUS. În curtea bisericii Adormirea Maicii Domnului"	lucrări de conservare piatră
22. Comuna Țuglui	DJ-IV-m-B-08476	Troiță de lemn	sat ȚUGLUI; comuna ȚUGLUI În curtea bisericii	lucrări de conservare lemn in situ
24. Comuna Vârvoru de Jos	DJ-II-m-A-08242	Biserica "Sf. Voievozi" a fostului schit Ciutura	sat CIUTURA; comuna VÂRVORU DE JOS	umiditate excesivă; sunt necesare lucrări de hidroizolație, consolidare structurală

Sursa informațiilor: Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dolj, arh. Marcel Berendei²²⁶.

Tabel 13—Monumentele istorice înscrise în L.M.I. 2010 care au fost desființate

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN L.M.I. 2010 CARE AU FOST DESFIINȚATE			
	COD L.M.I. 2010	DENUMIRE	ADRESĂ	INFOMAȚII REFERITOARE LA DESFIINȚARE
1. Municipiul Craiova	DJ-II-m-B-07967	Casă	municipiul CRAIOVA Str. Carol I 3	demolată înainte de 1990
	DJ-II-m-B-20121	Casa Coțofeanu	municipiul CRAIOVA Str. Iancu Jianu 12	demolată din 1992
	DJ-II-m-B-08060	Fabrica "Traiul"	municipiul CRAIOVA Str. Maramureș 4	Fabrica s-a declassat și s-a desființat, a rămas mon. ist. numai cosul de fum al fabricii
2. Oraș Filiași	DJ-II-m-B-08271	Biserica "Sf. Nicolae.	sat FRATOȘTIȚA; comuna FILIAȘI	construcția originală s-a desființat în 1975 și s-a înlocuit cu o construcție nouă

Sursa informațiilor: Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dolj, arh. Marcel Berendei.

²²⁶ Informații extrase din "Situația clădirilor înregistrate ca monumente istorice de interes național din județul Dolj care necesită lucrări de consolidare și restaurare" (întocmită de arh. Marcel Berendei) cu mențiunile autorului:

1. Lista nu cuprinde toate monumentele istorice (clădiri publice, clădiri de cult, clădiri private) încadrate în grupa valorică A din județul Dolj.
2. Lista este o selecție pe criteriile care privesc importanța din punct de vedere arhitectural și importanța din punct de vedere istoric, deși toate monumentele istorice incluse în grupa valorică A au aceeași importanță (toate sunt monumente istorice de valoare națională și universală, în conformitate cu prevederile art. 8, alin. 1 din legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată în noiembrie 2006).

și din informațiile referitoare la starea de conservare a monumentelor istorice de importanță locală, care ne-au fost furnizate de aceeași persoană.

Tabel 14 - Așezăminte monahale pe teritoriul Zonei Metropolitane Craiova²²⁷

NR. CRT.	AMPLASAMENT	DENUMIRE	HRAM	FEL	CTITORI
1.	Municipiul Craiova, localitatea Mofleni	Mănăstirea Coșuna – Bucovățul Vechi	Sf. Ierarh Nicolae	de călugări	Mare ban Stefan si fiul sau, Pârnu 1483. Pictura datează din anul 1574.
2.	Municipiul Craiova	Schitul Sf. Mare Mucenic Gheorghe	Sf. Mare Mucenic Acoperământul Maicii Domnului	de călugări	Fostul mitropolit al Olteniei, Firmilian, 1952.
3.	Comuna Cârcea, localitatea Cârcea	Mănăstirea Cârcea	Sf. Antonie cel Mare (17 ianuarie), Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie); Sfânta Treime - paraclisul	de maici	Lucrări începute de Ioachim Cristofir și soția sa în anii la jumătatea sec. XX; înființată în 1992

Sursa informațiilor: Baza de date www.crestinortodox.ro, ultima consultare: 14.11.2015

Pe teritoriul Zonei Metropolitane Craiova sunt trei așezăminte monahale, 2 mănăstiri și un schit. Schitul Sf. Mare Mucenic Gheorghe și mănăstirea Cârcea au fost înființate în a doua jumătate a sec. XX, în timp ce Mănăstirea Coșuna este una dintre cele mai vechi din Craiova și făcea parte din sistemul de apărare al orașului, împreună cu altă biserică din Craiova - Biserica Sfântul Mare Mucenic Dimitrie²²⁸ (actuala Catedrală Mitropolitană a Olteniei). Din acest lanț de biserici fortificate mai făcea parte și Mănăstirea Jitianu (comuna Podari, sat Braniște), care nu se află în teritoriul ZMC.

Amplasarea acestor biserici cu rol de apărare în partea sudică a orașului nu este întâmplătoare, deoarece orașul era întotdeauna atacat dinspre sud, sud-vest. Între ele, Biserica Sfântul Mare Mucenic Dimitrie era foarte importantă deoarece în vecinătatea ei erau construite casele banilor cetății, motiv pentru care era denumită și Biserica Băneasa.

Mănăstirea Coșuna și Biserica Domnească - Sfântul Mare Mucenic Dimitrie sunt înscrise în L.M.I. 2010, prima cu valoare națională, iar cea de-a doua cu valoare locală. Mănăstirea Coșuna este unul dintre cele 7 monumete istorice de pe teritoriul Z.M Craiova inclus în lista cu valori de patrimoniu cultural de interes național, în categoria *Biserici și ansambluri mănăstirești*²²⁹.

Monumente ale eroilor pe teritoriul ZMC

Pe teritoriul ZMC se regăsește un singur monument al eroilor înscris în L.M.I., respectiv:

- Monumentul Eroilor Regimentului I Dolj (în municipiul Craiova), Înscris la poziția 630 în LMI 2010.

Alte monumente ale eroilor în ZMC:

- monument comemorativ pe locul unde au fost executați capii răsculaților de la 1907 (în

²²⁷ <http://www.manastiriortodoxe.ro/index.php?a=m&f=Toate&s=Toate&ap=Toate&j=Dolj>,
<http://www.crestinortodox.ro/manastiri> ultima consultare 23.11.2015.

²²⁸ Ctitorită de Barbu Craiovescu, Boierii Craiovești – menționată prima oară în 1645, rezidită de mai multe ori.

²²⁹ Cf. Anexei 3 – Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională), Legea Nr. 5/06.03.2000 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a III-a - zone protejate

comuna Terpezița)

- obelisc de piatră în cinstea eroilor căzuți în primul război mondial (în comuna Coșoveni)
- monument închinat eroilor căzuți în primul război mondial (în comuna Calopăr)
- monument închinat eroilor căzuți în primul război mondial (în comuna Ișalnița)

Se constată existența unui număr mic de monumente ale eroilor, în ciuda participării în număr mare al localnicilor la bătălii importante.

Patrimoniul construit – Resurse turistice cf. PATN

În PATN Secțiunea VI – sunt stabilite resursele turistice antropice ale județului Dolj în urma unei evaluări a monumentelor istorice cu valoare națională și universală și a evaluării patrimoniului cultural, realizate de Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii. Vă prezentăm mai jos datele referitoare la U.A.T. din ZMC:

PATN - SECȚIUNEA a VI-a - ZONE TURISTICE

JUDEȚUL D O L J RESURSE TURISTICE ANTROPICE

MONUMENTE ISTORICE DE IMPORTANȚA NAȚIONALĂ ȘI UNIVERSALĂ (Grupa A, conform Legii nr. 422/2001 și Ordinului nr. 2314/2004)

- ① NUMĂR DE MONUMENTE, ANSAMBLURI ȘI SITURI ARHEOLOGICE
- ③ NUMĂR DE MONUMENTE, ANSAMBLURI ȘI SITURI DE ARHITECTURĂ

MUZEE ȘI COLECȚII PUBLICE

- ✕ MUZEE
- ✶ COLECȚII PUBLICE

ARTĂ ȘI TRADIȚIE POPULARĂ

- ▼ FESTIVALURI, TARGURI, OBICEIURI, SĂRBĂTORI
- ⊕ MESTESUGURI POPULARE

INSTITUTII DE SPECTACOLE

- ✶ FILARMONICI, ORCHESTRE, FORMAȚIUNI INSTRUMENTALE/CORALE

LIMITE ADMINISTRATIV-TERITORIALE

- LIMITA TERITORIULUI NAȚIONAL
- LIMITA TERITORIULUI JUDEȚEAN
- LIMITA UNITĂȚII ADMINISTRATIV-TERITORIALE DE BAZĂ (MUNICIPII, ORĂSE, COMUNE)

CAI DE COMUNICAȚIE

- DRUM NAȚIONAL
- DRUM JUDEȚEAN
- APE

LOCALITĂȚI

- MUNICIPIU RESEDINȚĂ DE JUDEȚ
- MUNICIPII
- ORĂSE

SURSA DATELOR:

- CENTRUL DE STUDII ȘI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL CULTURII
- INSTITUTUL NAȚIONAL AL MONUMENTELOR ISTORICE
- CENTRUL NAȚIONAL PENTRU PĂSTRAREA ȘI CONSERVAREA CULTURII TRADIȚIONALE
- INSTITUTUL DE MEMORIE CULTURALĂ
- LEGEA Nr. 422/2001
- ORDINUL Nr. 2314/2004
- ORDINUL Nr. 2684/2003
- LEGEA Nr. 50/2000

Tabel nr. 15 - Extras U.A.T. incluse în ZMC – Evaluare monumente istorice de valoare națională și universală, PATN Secțiunea VI – ZONE TURISTICE²³⁰:

NR. CRT.	UAT	LOCALITATE	I - arheologie			II - arhitectura		Punctaj
			m ¹	a	s	m	a	
1	MUNICIPIUL CRAIOVA	CRAIOVA		1. Centrul istoric al municipiului Craiova, sec XV; sec XVIII-XIX		1.Casa Glogoveanu, 1802; pe temelii de sec. XVIII 2.Palatul Banca Comertului, Primaria municipiului Craiova, 1916 3.Palatul de Justitie, azi Universitate, 1880 4.Biserica de lemn "Toti Sfintii - Talpasesti, 1780 5.Casa Vorvoreanu (Palatul mitropolitan), 1905 6.Hotel si casino "Minerva", 1900-1903 7.Casa scriitoarei Elena Farago, azi Biblioteca Alexandru si Aristia Aman, 1898 8.Liceul "Carol I", 1894-1895 9.Casele Baniei, sf. sec. XVII - inc. sec. XVIII 10.Palatul Constantin Mihail, (azi Muzeul de Arta), 1898-1907 11.Palat Administrativ, azi Prefectura, 1912-1913 12.Casa Nicolae Romanescu, 1833; extindere 1872 si 1903	1.Parcul Poporului (fostul Parc Bibescu, fostul Parc Romanescu), sec. XIX - XX, Fostul Conac Bibescu, sec. XIX; Chioscul de fier, 1905; Podul suspendat, 1901-1902; Castelul femeecat; Hipodromul; Cladirea Debarcaderului; casa - Restaurantul "Ciobanasul"; Casa administratorului; Grota ursului, 1905 1897-1905 2.Ansamblul Arhiepiscopiei Craiovei si Mitropoliei Olteniei, 1780	8
		MOFLENI				1.Biserica "Sf.Nicolae", 1506-1512; ref. 1572 2.Stăreție, 1930-1942, pe ruinele vechii staretii si ale castrului Pelendava 3.Turn clopotniță, 1930-1942	1.Manastirea Bucovat (Cosuna), 1483, 1506 - 1512	7
2	ORAS FILIASI	FILIASI				1.Mausoleul familiei Filisanu, 1865-1868 2.Casa-anexa, 1865-1868 3.Zid incinta cu poarta, 1865-1868	1.Mausoleul familiei Filisanu, 1865-1868	7
		FRATOSTITA				1.Biserica "Sf. Nicolae", 1750-1755		6
3	ALMAJ	ALMAJ				1.Biserica "Sf.Voievozi", 1787-1789 2.Cula Poenaru, 1764; modif. 1896		6

²³⁰ Au fost excluse cap. III, IV din motive de paginare, lipsind orice informație referitoare al aceste capitole pentru UAT componente ale ZMC

NR. CRT.	JUAȚ	LOCALITĂȚI	I - arheologie			II - arhitectura		Punctaj
			<i>m¹</i>	<i>a</i>	<i>s</i>	<i>m</i>	<i>a</i>	
5	BUCOVAT	BUCOVAT			1.Cetatea dacica Pelendava, Latene			5
6	CALOPAR	BAZDANA	1. Fortificație, sec. XIV Epoca medievala 2.Cetate, sec. IV - II a. Chr. Latene		1.Așezare, Perioada de tranziție la epoca bronzului 2.Situl arheologic de la Bazdana-Calopar, punct "La Cucuioara", sec. IV - II a. Chr.			6
12	MALU MARE	PREAJBA				1.Conacul lui Stan Janu, sec. XVIII 2.Biserica "Sf. Stefan si Sf. Gheorghe", sec.XVII ref. 1778 - 1779	1.Ansamblul curții boierilor Jieni, sec XVII - XVIII	6
15	SIMNICU DE SUS	IZVOR			1.Cetatea dacica de la Izvor, sec. I Latene târziu			5
16	VARVORU DE JOS	CIUTURA				1.Biserica "Sf. Voievozi" a fostului schit Ciutura, 1651; modif. 1851		6
18	CARCEA	CARCEA	1.Așezare, sec. I - II Epoca dacoromana 2.Așezare fortificata Epoca bronzului		1.Situl arheologic de la Carcea, punct "La Elesteu", Epoca dacoromana			6
19	COTOFENII DIN FATA	COTOFENII DIN FATA				1.Ansamblul curții Cotofenilor, mijl. sec. XVIII 2.Biserica "Adormirea Maicii Domnului", 1827 3.Conac neoromâesc înc. sec. XX 4.Casa neoclasică, sec. XIX 5.Parc, 1906 6.Scoala veche, mijl. sec.XX		6

**Tabel nr. 16 - Extras U.A.T. incluse în pentru ZMC – Evaluare patrimoniu cultural,
PATN Secțiunea VI – ZONE TURISTICE**

Municipiul Craiova – Muzee și colecții publice

NR. CRT.	UAT	LOCALITATI	Muzee si colectii publice		Punctaj
			<i>I. Muzee</i>	<i>II. Colectii publice</i>	
1	MUNICIPIUL CRAIOVA	CRAIOVA	11 muzee	1.Colecția Mănăstirii Jitianu	7

Municipiul Craiova – Arta și tradiția populară

NR. CRT.	UAT	LOCALITATI	Arta si traditie populară		Punctaj
			<i>I. Festivaluri, târguri obiceiuri, sărbători etc</i>	<i>II. Mestesuguri populare</i>	
1	MUNICIPIUL CRAIOVA	CRAIOVA			

Orașul Segarcea – Arta și tradiția populară

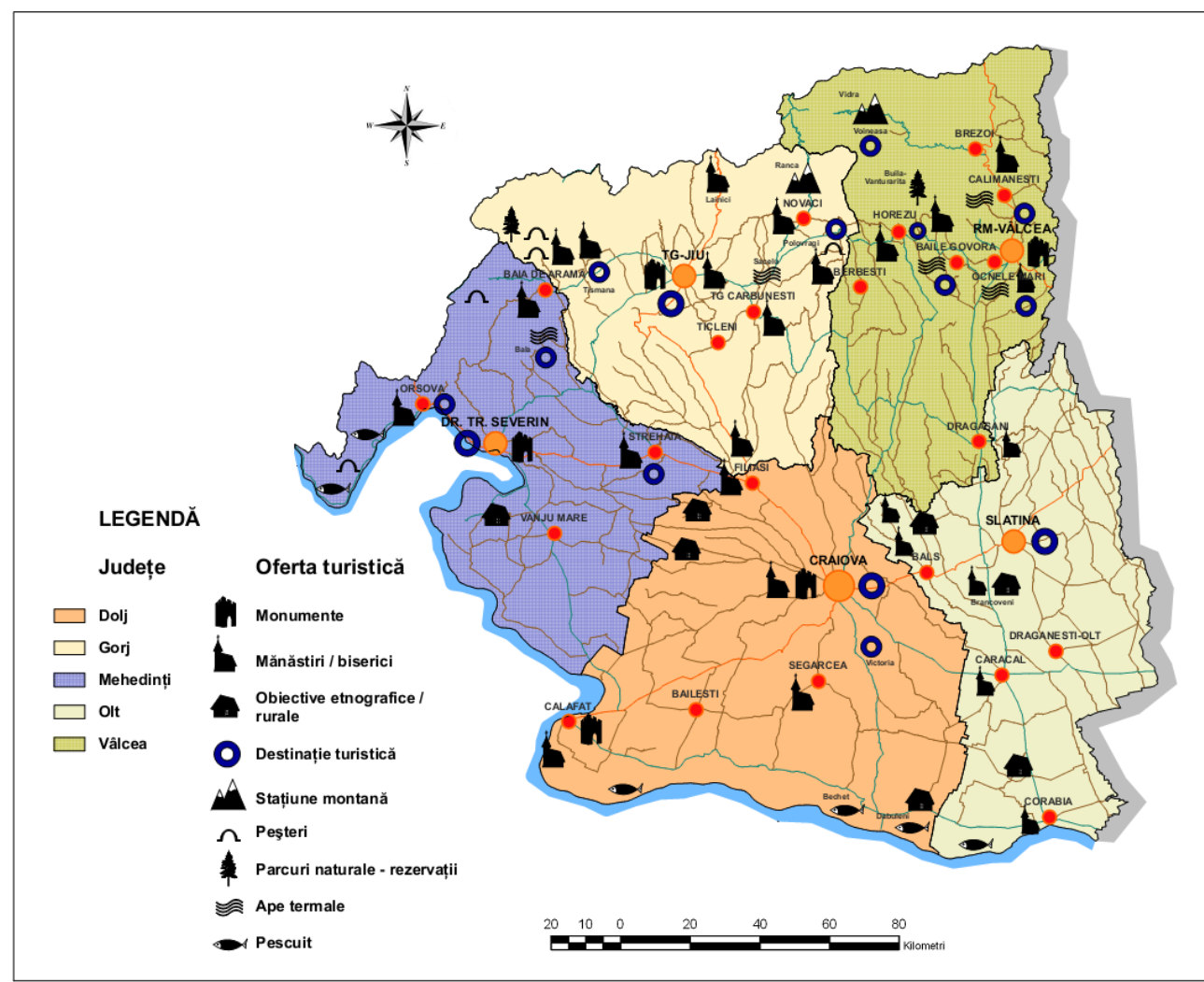
NR. CRT.	UAT	LOCALITATI	Arta si traditie populară		Punctaj
4	ORAS SEGARCEA	SEGARCEA	1. <i>Trifonul</i> – obicei popular specic zonei viticole - Plaiul Viilor		7

Comuna Țuglui – Arta și tradiția populară

NR. CRT.	UAT	LOCALITATI	Arta si traditie populară		Punctaj
10	TUGLUI	TUGLUI	1. <i>Proorul</i> - obicei popular laic ce se practică în ziua Sfântului Gheorghe		8

Municipiul Craiova – Instituții de spectacole și concerte

NR. CRT.	UAT	LOCALITATI	Instituții de spectacole și concerte	Punctaj
			<i>filarmnici, orchestre, formatiuni instrumentale, corale ori vocal- instrumentale, care dețin un ansamblu... etc</i>	
1	MUNICIPIUL CRAIOVA	CRAIOVA	1.Filarmonica "Oltenia" 2.Teatrul de operă și operetă Craiova 3.Ansamblul folcloric "Maria Tănase"	8

Sursa: anuarul statistic 2012²³¹

2.2. Patrimoniul imaterial și etnografic

2.2.1. Zona etnografică Dolj

Deși unele elemente specifice zonei etnografice Dolj se regăsesc și în alte zone învecinate, unitatea ei a făcut posibilă o delimitare, cu mențiunea că există și *spații de interferență, de tranziție, inegale ca întindere datorită complexității genurilor creației populare și diversității factorilor (geografici, istorici, social-economici etc.) care au concurat la delimitarea oricărei zone etnografice*²³². Pentru a descrie teritoriul ocupat de zona etnografică Dolj, este suficient să descriem traseul limitei ei sud-estice, deoarece ea mărginește singura porțiune din județul Dolj care aparține unei alte zone etnografice (respectiv cea de sud-est, inclusă în zona etnografică Romanați). Această limită urmărește traseul cursului inferior al Jiului din punctul de vărsare în Dunăre până la vestul localității Leu, pentru ca apoi să urmeze către nord-est un traseu oarecum paralel cu limita ZMC (în exteriorul acesteia), până se întâlnește cu limita administrativ-teritorială dintre județele Dolj și Olt.

Rețeaua hidrografică, structura solurilor, căile de comunicație, târgurile, orașele (inclusiv schimburile comerciale care se dezvoltă în acest cadru, facilitând răspândirea aceluiași valori

²³¹ Extras din Planul de Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia 2014-2020, Figura nr. 8.3 - Destinația turistică Oltenia, p. 342.

²³² Ștefan Enache, Teodor Pleșa, *Zona etnografică Dolj*, Editura Sport-Turism, București, 1982, pp. 19-43, p.9.

culturale) au avut un rol important în conturarea subzonelor etnografice, fiind și în strânsă legătură cu relieful.

Se observă că întregul teritoriu ocupat de Zona Metropolitană Craiova este inclus în întregime în zona etnografică Dolj – Vezi Planșa *Patrimoniu cultural – dezvoltare și cooperare* și este împărțit în două subzone determinate atât de relief, cât și de evoluția istorică a teritoriului: subzona de sud (Câmpia Băileștilor) și subzona de nord (Câmpia înaltă a Bălăciței)²³³. Diferențele dintre cele două subzone sunt foarte vizibile. De exemplu, în nord, cioplirea lemnului și decorarea locuinței sunt diferite chiar și față de cele similare din nordul Olteniei, în timp ce la sud se remarcă un inventar decorativ cu influențe orientale. Prin reinterpretarea acestor motive au luat naștere în subzona de sud originarele motivele antropomorfe, care nu se regăsesc în alte zone etnografice.

Ocupații tradiționale

Agricultura este ocupația de bază a locuitorilor din județul Dolj și are un rol important în configurarea specificului etnografic al zonei. La sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, teritoriul județului este defrișat masiv pentru obținerea de fânețe, pășuni, terenuri agricole și practicarea agriculturii. Diferențele de teren și condițiile climatice au impus dezvoltarea mai multor tipuri de unelte și tehnici și existau în fiecare sat meșteri specializați care confecționau uneltele necesare muncii la câmp: par pentru pus porumbul, greblă care se atașa la coasă, toc din corn de vită. Pe teritoriul ZMC, ele pot fi studiate la Secția de Etnografie a Muzeului Olteniei (Casa Băniei).

Cultura viței de vie este o altă ocupație cu o veche tradiție în zonă. La sfârșitul sec. al XVIII-lea, teritoriul ZMC era ocupat de mari plantații de viță de vie, grupate în două zone²³⁴ cu centre în Segarcea și Craiova. Unelte tradiționale: cosoarele (de tradiție dacică - fără topor sau cu topor) realizate de meșteri fierari și ornamentate, linul, teascu, stirca. Plantațiile de viță de vie au fost afectate masiv de filoxeră și a urmat o perioadă de replantare pe locul vechilor podgorii. Între vechile soiuri de viță românească se numără braghina și crâmpoșia, care erau și cele mai răspândite și supraviețuiesc parțial în podgoriile de la Segarcea (moșie a Domeniilor Coroanei în sec. XIX și XX). Alte ocupații tradiționale: creșterea animalelor, grădinăritul, albinăritul (în secolul al XVI-lea era o stupărie mare la Murgași), vânătoarea, pescuitul.

Arhitectura și gospodăria tradițională

Arhitectura cu specific de apărare (cule, conace boierești, case întărite) este originală și se *integrează sferei arhitecturii populare, dar ca un capitol distinct al acesteia*²³⁵, deoarece a fost impusă de condițiile istorice.

În gospodăria țărănească specifică zonei etnografice Dolj, locuința ocupă un rol central. De la bordeiele specifice zonei din sec. XIX s-a trecut la locuința de suprafață și la utilizarea altor materiale: lemn, paie, pământ bătut, cărămidă arsă.

În subzona de nord se distinge o arhitectură tradițională a lemnului, cu tehnici specifice de prelucrare și asamblare a lui. La sud, se utilizează tehnica pământului bătut în cofraje. Locuințele cele mai răspândite au un nivel și sunt de mai multe feluri: cu prispă (sau tindă), cu tindă și balcon (mai frecventă în nord), cu platformă supraînălțată, cu balcon pe fațada principală și tindă pe cea secundară. Elemente de decor specifice: cioplirea și crestarea stâlpilor tindei și a consolelor, traforuri, stucaturi, borduri decorate ale acoperișelor.

²³³ *Ibidem*, p.10

²³⁴ *Ibidem*, pp. 19-43.

²³⁵ *Ibidem*, p. 72.

2.2.2. Patrimoniul imaterial

Meșteșuguri și tradiții

Meșteșuguri

Meșteșuguri întâlnite în zona etnografică Dolj: torsul și țesutul, olăritul (cu mari contribuții în individualizarea etnografică a zonei), prelucrarea lemnului, împletitul papurei, confecționarea instrumentelor muzicale.

Pe teritoriul ZMC se remarcă puține sate care aveau o specializare într-o meserie sau alta, ca de altfel în tot județul Dolj. Astfel, la Segarcea se remarcă tehnica arhaică a împletitului papurei, (din care se confecționau rogojini, coșuri), la Cârcea rotăritul, dulgheritul, tâmplăria, iar la Terpezița confecționarea instrumentelor muzicale (ocarine și drâmbes).

Portul specific județului Dolj

Specificații importante cu privire la portul locuitorilor din județ sunt oferite de Marele Dicționar Geografic al României, care amintește: *portul locuitorilor este național; dar el se deosebește foarte mult de la localitate la localitate. În unele părți portul este așa de fix, în cât se poate spune numai după exterior din ce parte a Doljiului este un locuitor. Dar ca tip general putem da următoarele notițe: În timpul ernei bărbății poartă căciuli negre de oaie, cojoace, mînecare (un fel de mintene vătuite), haine (șubă lungă cu guler înflorit cu ibrișin) și cioreci (ițari) din dimie albă, epin, gea, (un fel de manta lungă tot din dimie de lînă însă negrită, fără mîneci, cu glugă desfăcută și lăsată pe spate, numită chepeneag - glugă); această epingea este întrebuințată numai cînd ninge și plouă; în picioare poartă ciorapi sau obiele de lînă, cizme sau pantofi și opinci. În timpul verii: pălării de paie, de pîslă și căciuli (cei mai bătrîni poartă căciula oltenească, largă la fund și strîmtă la gură), cămăși lungi și izmene de pînză de bumbac sau de tort țesut cu bumbac, flanele de lînă lucrată în casă.*

Femeile poartă pe cap broboadă sau maramă, fruntare și cîrpe (învelitori) de bumbac subțire sau borangic, cămăși de bumbac, fuste de arnicu și zăvelci de lînă (alese ori vărgate); acesta este portul în timp de vară, cînd mai toate femeile umblă cu picioarele goale. În timp de iarnă portul este același, cu deosebire că îmbrăcămintea este mai groasă și cu adăogire de: flanele lucrate în casă, mînecare, scurteici, ciorapi, ghețe ori pantofi.

Atît vara cît și iarna, ca cingătoare, bărbății poartă o curea lată de care atîrnă cuțitul și punga, iar femeile, bete, ori brîu lat de lînă.

Obiceiuri calendaristice

Se remarcă o prezență a obiceiurilor păgâne în structura obiceiurilor populare, care au în centrul atenției strânsa legătură a omului cu natura.

Obiceiuri calendaristice - obiceiuri de iarnă (plugușorul, urarea cu buhaiul, sorcova, "păzitul fântânilor" urmat de "Gogorița" – obicei dispărut), datul la grindă în ziua de Anul Nou – obicei precristian care s-a păstrat ș.a. Obiceiuri de primăvară-vară: "proorul", "paparudele" diverse urări și superstiții. Printre obiceiurile de primăvară se numără și Ritualul Călușului, practicat de Rusalii, un joc foarte original, care reunește elemente etnografice și coregrafice mai bine decât orice alt obicei; de-a lungul dansului sunt evocate și activități tradiționale. Călușul presupune un rit cu puteri de vindecare și fertilitate, care se face și prin dans mimic, un element nemaîntîlnit în cazul altor incantații. Călușul este dansat de o ceata de bărbăți:

Ceata de Călușari este o ceată bărbătească legată printrun jurămint de credință, cu o ierarhie care include personaje și funcții bine stabilite – mutul, vâtaful, ajutorul de vâtaf, călușari, stegar. Numărul

cetei este, de obicei, impar – 5, 7, 9, 11, 13 călușări – și variază de la regiune la regiune, uneori, chiar în satele învecinate.

Costumul călușăresc poartă ca mărci distinctive: panglici colorate la pălărie sau fes (mai rar, căciulă), bete petrecute cruciș peste cămașă, clopoței și batiste cusute la brâu, ciucuri colorați la ciorapi, zurgălăi și piteni la opinci.

Însemnele totemice ale cetei sunt Ciocul călușului, numit și lepurele (purtat de Mut), Steagul legat cu un ștergar alb sau roșu, sub a cărui legătură se prind usturoiul, pelinul, un spic de grâu, mai rar, leuștean, frunze de nuc (plante cu rol profilactic), Bețele (ciomagele) călușarilor, Sabia și Phalusul Mutului, Clopoțeii purtați la brâu și picioare.

Jocul Călușarilor cuprinde un repertoriu coregrafic ritual, cu melodii de joc interpretate de lăutari la vioară, fluier, mai nou, acordeon și, mai rar, dar spectaculos, la țambal de gât, altădată la cobză ori cimpoi. În timpul dansului, călușarii execută mișcări complexe – bat din picioare, sar și ridică picioarele, bat din călcâie, în pas și mers liniștit ori în goană și tropot rapid.

Conducătorul cetei este vâtaful, respectat și temut atât de ceată, cât și de privitori, bun cunoscător al comenzilor și al mișcărilor, cel care are și rolul de a-i iniția pe cei tineri la intrarea în ceată.

Temut și respectat pentru spiritul său divin este Mutul, un personaj ce dovedește calități de excepție – bun dansator, acrobat, artist înăscut care are propria-i lege dar și atribute divine: vindecă bolnavii luați din Căluș/lele (Rusalii), mijlocește căsătoria fetelor, fertilizează femeile care nu au copii, păstrează ordinea în ceată, îi pedepsește pe cei neatenți.

Pe teritoriul județului Dolj tradiția călușului era foarte puternică. El a dispărut însă ca rit, transformându-se în obicei și dans, datorită desacralizării²³⁶. Ritualul călușului a fost înscris în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial al Umanității UNESCO în anul 2005.

Perpetuarea tradiției călușului în teritoriul ZMC și al întregului județ reprezintă un mod de păstrare a identității locale pentru locuitorii acestei zone etnografice.

Festivaluri

În ZMC au loc numeroase festivaluri și concursuri de folclor, multe dintre ele desfășurându-se la Craiova. Remarcăm însă prezența unor ansambluri folclorice și a rapsozilor populari și în alte U.A.T. incluse în ZMC. Atât în municipiul Craiova cât și în alte U.A.T. componente ale Zonei Metropolitane Craiova sunt organizate periodic și alte tipuri de evenimente: festivaluri de datini și obiceiuri (inclusiv Ritualul Călușului), festivaluri antice, spectacole în aer liber, concursuri cu diferite teme, degustări de mâncăruri tradiționale doljene ș.a. – vezi Tabelul nr. 17. Multe dintre aceste evenimente sunt organizate cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, care are o activitate intensă în promovarea și conservarea tradițiilor și obiceiurilor zonei etnografice Dolj.

²³⁶ Ștefan Enache, Teodor Pleșa, *Zona etnografică Dolj*, Editura Sport-Turism, București, 1982, p.126.

TABEL 17 – Obiceiuri, tradiții și sărbători în ZMC

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SĂRBĂTORI ²³⁷ FESTIVALURI, TRADIȚII	TÂRGURI	BÂLCIURI
1. Municipiul Craiova	Festivalul Primăverii (Expoziții de caricatură, de carte, fotografie, ceramică, olărit și tapiserie, spectacole de muzică populară și clasică, piese de teatru, filme) – aprilie – anual Festivalului Național "Ioana Radu" (spectacol) - octombrie-noiembrie / o dată la doi ani Festivalul Internațional Shakespeare (spectacol) - aprilie - mai/ anual Festivalul-concurs Național al Interpreților Cântecului Popular Românesc „Maria Tănase” (spectacol-concurs) - octombrie-noiembrie/ o dată la 2 ani Festivalul "Puppets occupy street" - spectacol de stradă, cu participare națională și internațională - august-septembrie / anual Festivalul Internațional "Elena Teodorini" - spectacol, octombrie-noiembrie / o dată la doi ani Festivalul Internațional de Sound & Slam Poetry (spectacol), octombrie / anual Zilele „Adrian Păunescu” (spectacol în memoriam), iulie / anual Festivalul Antic Pelendava (spectacol în aer liber) septembrie-octombrie / anual Festivalul de Muzică Electronică „În poiană la Palilula” (spectacol în aer liber), iunie / anual; satul Palilula, comuna Bucovăț, județul Dolj Sărbătoarea Zaibărului și a Prazului (spectacol), octombrie / anual; Locul desfășurării: municipiul Băilești, județul Dolj Festivalul Internațional de Epigramă „Traian Demetrescu” (spectacol / concurs de creație), noiembrie / anual Festivalul de datini și obiceiuri „Tradițiile verii” (spectacol în aer liber), iulie, în preajma Sf. Ilie / anual Festivalul de Teatru „Mereu Tânăr” (spectacol-concurs), octombrie-noiembrie / anual Dolju-n bucate – primăvara/anual Alte evenimente: Zilele Municipiului Craiova (program de evenimente cultural-artistice, științifice, sportive), luna iunie / anual – inclusiv Festivalul Național al Tradițiilor la Muzeul Olteniei Alaiul Căluțului Oltenesc (spectacol în aer liber), în Duminica	zilnic	27 mai - 02 iunie Zilele Craiovei

²³⁷ Surse: Informații furnizate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, Craiova director Amelia Etegan.

<http://www.cjdolj.ro/documente%202013/Targuri2013.pdf>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.craiovaculturala.ro/ro/evenimente-culturale/festivaluri>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.cvlpress.ro/25.04.2012/30-aprilie-si-1-mai-zilele-comunei-bradesti/>, ultima consultare: 6.11.2015.

http://delicom.mpe.ro/?page_id=448, ultima consultare: 6.11.2015.

http://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/PRIM%C4%82RIA_V%C3%82RVORU_DE_JOS/91373#prettyPhoto, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/93624>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.jurnalulolteniei.ro/vizualizare/festivalul-national-al-traditiilor-la-muzeul-olteniei-114781>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primaria.murgasi.ro/>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.metropolacraiova.ro/ro/category/proiecte/>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primariasegarcea.ro/oras/cultura-invatamanant.php>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primariacraiova.ro/ro/proiecte-in-curs-de-implementare/reabilitare-si-dotare-camin-cultural-mischii-1.html>, ultima consultare: 6.11.2015.

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SĂRBĂTORI ²³⁷ FESTIVALURI, TRADIȚII	TÂRGURI	BÂLCIURI
	Rusaliilor (sărbătoare populară cu dată mobilă, la 50 de zile după Sfintele Pasti – Învierea Domnului) / anual „Face Act Summer” (spectacol în aer liber), iulie-august / anual Noaptea Muzeelor (vizite gratuite la muzeu), 18 mai / anual Alaiul datinilor „Din bătrâni, din oameni buni” (spectacol în aer liber), decembrie, înainte de Crăciun / anual Noaptea Bibliotecilor / „O noapte în bibliotecă” (vizite la bibliotecă / programe culturale), anual Concursuri: Competiția Tinereții (concurs), octombrie-iunie (pe parcursul unui an școlar) / anual Concursul de Interpretare „Pe aripile poeziei” (spectacol-concurs de interpretare) - 1 Iunie / anual Competiția Internațională de Șah Open „Vara șahistă craioveană” (concurs), iunie-august / anual Concursul Național de Poezie „Traian Demetrescu” – TRADEM (concurs de creație), octombrie-noiembrie / anual OlteniaStar (concurs regional de creație și interpretare), septembrie-noiembrie / anual Concursul de eseuri dedicat Zilei Naționale a României (concurs de creație), noiembrie-decembrie / anual Festivalul-concurs internațional de interpretare muzicală „Vreau să cânt” (spectacol-concurs), octombrie / anual Craiova SportFest (concursuri sportive în aer liber / spectacol sportiv), septembrie / anual Festivalul-concurs de colinde și obiceiuri de Crăciun „Dor de sărbători” (spectacol-concurs), noiembrie-decembrie / anual. Concursul de design digital „Sărbători de iarnă cu brațele deschise” (concurs de creație), noiembrie-decembrie / anual. Festivalul-concurs de creație „Mediul de azi pentru ziua de mâine” (concurs de creație), iunie / anual		
2. Oraș Filiași	Zille orașului: 10, 11 mai	Joi, duminică	Filiași: 9 -12 mai Zilele Filiașului Sat Bâlta: 26 octombrie Sat Fratoștița: ”Înălțarea Domnului”
3. Oraș Segarcea	Culesul viilor și Sărbătoarea Sfântului Trifon (patronul viilor) - serbare folclorică/ toamna Sărbătoarea Trifonului: 1 februarie, sărbătoare tradițională a localității Segarcea Zilele cărții pentru femei: 1 - 8 mai Ziua cărții și a bibliotecarului: 23 aprilie Zilele cărții pentru copii: 23 mai - 1 iunie Zilele porților deschise pentru copii: 1 octombrie - 15 octombrie Școala de vară "Mircea Radina": 1 iulie - 1 septembrie Festivalul datinilor și obiceiurilor de iarnă Ziua localității Segarcea - 15 august		15 august

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SĂRBĂTORI ²³⁷ FESTIVALURI, TRADIȚII	TÂRGURI	BÂLCIURI
4. Comuna Almaj	Tradiții: sarbatoarea comunei este în ziua de Rusalii cand toti locuitorii satelor se intalnesc intr-o zona a comunei unde alaturi de Calusarii satului Mosneni, se prind in hore si sarbe traditionale. În prealabil sunt vizitati acasa de catre echipa de Călușari		
5. Brădești	Formații artistice: -Ceață de călușari - Sărbătoarea Călușului Căminul Cultural e funcțional. Ziua comunei: 1-2 mai		Duminica Rusaliilor
6. Comuna Breasta			
7. Comuna Bucovăț	Locuri atractive: -Mănăstirea Coșuna -Punct Fosilier Căminul Cultural nereabilitat, este în curs de reabilitare.		
8. Comuna Calopăr	Sărbătoarea viilor - în luna februarie Ziua comunei: 15 august.		15 august
9. Comuna Cârcea	Casa de cultură – în construcție. Ziua comunei: 15 august		
10. Comuna Coșoveni	Ziua comunei: 29 iunie		
11. Comuna Coțofenii din Față	Căminul Cultural e în stare de funcționare. Ceață de călușari		
12. Comuna Ghercești			
13. Comuna Ișalnița	Evenimente semnificative: -Iordănitul (7 ianuarie de Sf. Ion) Formații artistice: -Ansamblul folcloric “Ion Șerban” al Căminului Cultural “Ion Șerban” Ziua comunei: 8 septembrie		
14. Comuna Malu Mare			
15. Comuna Mischi	Formații artistice: -Ansamblul folcloric “Doina Mischiului” al Căminului Cultural Cămin Cultural în curs de reabilitare. Ziua comunei - 6 mai		
16. Comuna Murgași			Sat Picăturile: 20 iulie
17. Comuna Pielești	Evenimente specifice: -Strigarea peste sat (la Lăsatul Postului Mare de Paști) -Festivalul Floriilor (în Duminica Floriilor) -Festivalul Vară Pieleșteană (în preajma Rusaliilor) -Festivalul de Sf. Ilie (de la Pîrșani) -Adormirea Maicii Domnului (15 august) -Festivalul Înfrățirii prin Cântec și Joc (la Cîmpeni) Formații artistice:		“Rusalii”, 8 septembrie Sărbătoarea Sf Maria Mică

DENUMIREA U.A.T. – ZMC	OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SĂRBĂTORI ²³⁷ FESTIVALURI, TRADIȚII	TÂRGURI	BÂLCIURI
	-Ansamblul folcloric “Alunelul” al Căminului Cultural (Casa de Cultură fiind în construcție) Rapsozi populari: Viorica Valentina Simion și Viorel Rădoi Căluș – jucat de fete.		
18. Comuna Predești	Ziua comunei: 22 iunie		“Rusalii”
19. Comuna Șimnicu de Sus	Formații artistice: -Ansamblul folcloric “Mugurașul” din Leșile -Ceată de călușari la Leșile		29 iunie, 15 august
20. Comuna Teasc	Ziua comunei: 14 august		
21. Comuna Terpezita	Meșteșuguri: ocarine (singurul loc din Dolj unde se construiesc – Ion Popescu Băraianu) Ziua comunei: a treia zi de Paști	sâmbătă	a treia zi de Paști
22. Comuna Țuglui	Ziua comunei: 23 aprilie (sf. Gheorghe)		23 aprilie “Sărbătoarea Proorului”
23. Comuna Vela	Ziua comunei: 15 august		
24. Comuna Vârvoru de Jos	Căminele culturale sunt nereabilitate.		“Florii”, “Rusalii”

Infrastructuri culturale - Muzee, colecții, biblioteci istorice

Infrastructurile culturale în teritoriul ZMC sunt foarte bine reprezentate în municipiul Craiova, care are o multitudine de muzee, colecții, biblioteci, multe dintre ele desfășurându-și activitatea în clădiri de patrimoniu – vezi Anexa nr. 1 (LMI detaliat) și TABELUL NR. 16 - Extras U.A.T. incluse în ZMC – Evaluarea patrimoniului cultural, PATN Secțiunea VI – Zone Turistice

Cu toate acestea, și la Craiova se constată lipsa unui muzeu etnografic în aer liber, care să completeze Secția de Etnografie a Muzeului Olteniei.

În unele comune, componente ZMC, se remarcă demersurile administrației locale pentru reabilitarea căminelor culturale, atât pentru a obține spații de spectacol cât și pentru posibilitatea găzduirii unor biblioteci, expoziții permanente ș.a.

2.3. Elemente de patrimoniu natural

2.3.1. Zone naturale și monumente ale naturii declarate protejate

Pe teritoriul ZMC au fost identificate următoarele zone naturale protejate:

Zone naturale protejate cf. Legii 5/2000²³⁸

Pe teritoriul ZMC se regăsesc incluse parțial sau total trei zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, în categoria *Rezervații și monumente ale naturii*.

Tabel 18 - Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii

NR. CRT.	DENUMIREA	LOCALIZAREA	SUPRAFAȚA (HA)
2.385.	Valea Rea – Radovan	Orașul Segarcea și comuna Radovan	20,00
2.390.	Locul fosilier Bucovăț	Comuna Bucovăț	4,00
2.394.	Complexul lacustru Preajba-Făcăi	Municipiul Craiova, localitatea Făcăi și comuna Malu Mare, satul Preajba	28,00

Arii de Protecție Specială Avifaunistică Natura 2000 (ROSPA)

Pe teritoriul ZMC a fost identificată o singură arie ROSPA, cf. H.G. nr. 284/2007, care se suprapune parțial peste 4 UAT:

Tabel 19 – Arii de protecție ROSPA

COD	DENUMIREA	SUPRAFAȚA OCUPATĂ DIN UAT
ROSPA0023	Confluența Jiu-Dunăre	Segarcea (<1%), Calopăr (16%), Teasc (15%), Țuglui (9%)

Arii naturale protejate ale Siturilor de Importanță Comunitară Natura 2000 (ROSCI)

Pe teritoriul ZMC au fost identificate două arii naturale protejate ROSCI, cf. Ordinului Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1964/2007, care se suprapun parțial peste 15 UAT:

Tabel 20– Arii naturale protejate ROSCI

ARII NATURALE PROTEJATE ROSCI		
COD	DENUMIREA	SUPRAFAȚA OCUPATĂ DIN UAT
ROSCI0202	Silvostepa Olteniei	Vela (3.4%)
ROSCI0045	Coridorul Jiului	Craiova (3%), Filiași (7%), Segarcea (<1%), Almăj (4%), Brădești (6%), Breasta (5%), Bucovăț (41%), Calopăr (21%), Coțofenii din Față (13%), Ișalnița (<1%), Malu Mare (5%), Teasc (18%), Țuglui (76%), Vârvoru de Jos (14%)

²³⁸ Cf. Legii Nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate, Anexa 1

2.3.2. Tipuri de peisaje

Teritoriul ZMC are un peisaj diversificat, încadrat în cinci categorii de peisaje aflate sub influența climatului submediteranean²³⁹:

- a. Dealuri și podișuri joase:
 - Podiș piemontan cu păduri de cer și gârniță, de stejar brumăriu cu arțar tătăresc, de stejar pufos, tufărișuri de păliur, pajiști stepizate cu elemente sudice și terenuri agricole.
- b. Câmpii cu depozite loessoide
 - Cu terenuri agricole, petice de pajiști stepizate cu elemente sudice puternic modificate și păduri de stejar brumăriu, stejar pufos, cer și gârniță
- c. Câmpii de terase
 - Cu terenuri agricole, pâlcuri de păduri de stejar pufos, stejar brumăriu și pajiști stepizate cu elemente sudice puternic modificate.
- d. Câmpii de terase
 - Acoperite cu dune fixate, cu terenuri agricole, plantații de salcâm și vegetație arenicolă.
- e. Lunci largi cu zăvoaie de salcie și plop, pe alocuri cu stejar pedunculat alternând cu pajiști și terenuri agricole.

Tabel 21 – Tipuri de peisaj pe UAT

NR. CRT.	DENUMIREA U.A.T.	TIPURI DE PEISAJ				
		a	b	c	d	e
1.	Municipiul Craiova	x				x
2.	Orașul Filiași	x				x
3.	Orașul Segarcea		x	x		x
4.	Comuna Almaj	x				x
5.	Comuna Brădești	x				x
6.	Comuna Breasta	x				x
7.	Comuna Bucovăț	x				x
8.	Comuna Calopăr	x	x			x
9.	Comuna Cârcea	x				
10.	Comuna Coșoveni	x	x			
11.	Comuna Coțofenii din Față	x				x
12.	Comuna Ghercești	x				
13.	Comuna Ișalnița	x				x
14.	Comuna Malu Mare	x	x		x	x
15.	Comuna Mischii	x				
16.	Comuna Murgași	x				
17.	Comuna Pielești	x	x			
18.	Comuna Predești	x				x
19.	Comuna Șimnicu de Sus	x				
20.	Comuna Teasc		x		x	x
21.	Comuna Terpezita	x				
22.	Comuna Țuglui	x	x			x
23.	Comuna Vela	x				
24.	Comuna Vârvoru de Jos	x				

²³⁹ Atlasul RSR România, Planșa VI-6, Peisajele, Institutul de Geografie al R.S. România, București, Editura Academiei R.S. România, 1973.

Pentru mai multe detalii referitoare la patrimoniului natural al ZMC, alte zone naturale protejate în proximitatea ZMC și localizarea lor în teritoriu – vezi STUDIU AMENAJARE PEISAGISTICĂ ȘI SPAȚII VERZI

2.4. Peisaje culturale

Peisajele culturale au fost definite de Comisia UNESCO ca reprezentând *"lucrări combinate ale naturii și ale omului", ilustrative pentru evoluția societății umane și a așezărilor de-a lungul timpului, sub influența constrângerilor fizice și/sau oportunităților oferite de mediul înconjurător natural și ale forțelor sociale, economice și culturale succesive, atât interne cât și externe*²⁴⁰. La Convenția pentru Patrimoniul Mondial (World Heritage Convention) din anul 1992 s-au pus bazele legale de recunoaștere și protejare a peisajelor culturale la nivel internațional.

Peisajele culturale reflectă interacțiunea dintre om și mediul înconjurător, marcată atât de constrângerile cadrului natural cât și de relația spirituală specifică a diferitelor comunități cu natura.

UNESCO a stabilit împărțirea peisajelor culturale în trei categorii:

- A. Peisaj conceput și creat intenționat de om, realizate în scopuri estetice, uneori asociat cu clădiri sau ansambluri monumentale (de tipul grădinilor și parcurilor)
- B. Peisaj dezvoltat organic / peisaj vernacular, rezultat în urma influențelor de ordin socio-economic, administrativ și/sau religios asupra mediului înconjurător, fiind influențat puternic de acesta. Este peisajul care reflectă procese specifice de evoluție într-un teritoriu.

Peisajele vernaculare sunt împărțite în două subcategorii:

- B.1. Peisaj relicvă/fosil, reprezentând un tip de peisaj în care procesul evolutiv s-a încheiat în trecut, dar care este încă vizibil.
- B.2. Peisaj continuu, vizibil, care este în proces de evoluție și care reflectă modul tradițional de viață într-un teritoriu.
- C. Peisaj cultural asociativ, rezultat prin asocierea elementelor naturale cu valori religioase, artistice sau culturale, fără a ține cont de evidența culturii materiale.

În plus, datorită amplificării fenomenului de urbanizare din ultimul secol, Comisia UNESCO pentru Cultură a adoptat pe 10 noiembrie 2011, *Recomandarea UNESCO pentru Peisajul Istoric Urban*, cu scopul de a crea un instrument de protejare a patrimoniului natural și cultural urban²⁴¹:

- D. Peisaj istoric urban. Se urmărește identificarea, conservarea și gestionarea zonelor istorice prin analize multicriteriale și protejarea tuturor acestor zone valoroase, nu numai a centrelor istorice.

²⁴⁰ Extras din proiectul Peisaje arheologice. Perspective, istorie, evoluții – Peisaj cultural în oglinda UNESCO, proiect conceput și redactat în Direcția CIMEC a Institutului Național al Patrimoniului, 2013-2014 – Peisaj cultural în oglinda UNESCO, <http://peisaje-arheologice.ro/index.php/concept/concept/peisajul-cultural-in-oglindele-u-n-e-s-c-o>, ultima accesare 25.11.2015.

²⁴¹ <http://peisaje-arheologice.ro/index.php/concept/concept/peisajul-cultural-in-oglindele-u-n-e-s-c-o>, ultima accesare 25.11.2015

În urma analizei multicriteriale a teritoriului ZMC, am identificat următoarele elemente care se înscriu în tipurile de peisaje culturale definite mai sus:

A. Peisaj conceput și creat intenționat de om -

B. Peisaj dezvoltat organic / peisaj vernacular:

B.1. Peisaj relict/fosil: Siturile arheologice care au componente vizibile.

B.2. Peisaj continuu:

B.2.1. unele așezări alungite din subzona etnografică de nord (Câmpia înaltă a Bălăciței) cu o dezvoltare specifică (prin tehnici de prelucrare a lemnului, meșteșuguri, ocupații), dezvoltate pe dealuri și podișuri joase;

B.2.2. unele așezări dezvoltate în lunca râului Jiu, cu o evoluție specifică într-un peisaj de luncă largă;

B.2.3. unele sate de câmpie localizate în zona etnografică de sud (Câmpia Băileștilor) cu terenuri agricole, cu structură ordonată (un element specific îl constituie unicitatea motivelor decorative antropomorfe);

B.2.4. Domeniile Coroanei Segarcea și împrejurimile, care sunt expresia unui alt tip de dezvoltare în strânsă legătură cu plantații masive de viță de vie, într-un peisaj de câmpie cu depozite loessoide și parțial în câmpie cu terase.

C. Peisaj cultural asociativ: ritualul călușului, meșteșuguri, obiceiuri de iarnă, folclor

D. Peisaj istoric urban: municipiul Craiova, fostă reședință a banilor Olteniei

Se constată existența în teritoriul studiat a unei multitudini de elemente care se înscriu în categoria de peisaj cultural, ceea ce a condus la stabilirea celor patru zone cu elemente de peisaj cultural enumerate mai jos. În paranteză sunt marcate tipurile de peisaj cultural specific fiecărei zone, dintre cele identificate mai sus:

1. Peisajul cultural Dealurile Amaradiei (B1, D.2.1,C)
2. Peisajul cultural Bănia Craiovei (B1, B.2.2., C, D)
3. Peisajul cultural Domeniile Coroanei Segarcea (B1, B.2.4.)
4. Peisaj cultural Câmpia Desnățuiului (B1, B.2.3., C)

Aceste zone au rezultat în urma suprapunerilor elementelor legate de modul de dezvoltare al așezărilor, specificul etnografic, patrimoniului construit, natural și imaterial identificate în arealul ZMC – Vezi Plansa Patrimoniu cultural – dezvoltare și cooperare.

2.5. Concluzii

Elemente valoroase identificate:

- Craiova are un valoros patrimoniu construit, în care se remarcă numeroase clădiri cu funcțiuni publice, vile de secol XIX - început de sec. XX, numeroase biserici și o infrastructură culturală dezvoltată.
- Localizarea ZMC de-a lungul unor drumuri istorice importante, care au avut o mare influență asupra dezvoltării în timp a teritoriului
- Pe teritoriul ZMC a fost identificat un număr foarte mare de monumente istorice, aprox. 60% din totalul de monumente de pe întreg județul Dolj. Ele se grupează în mai multe categorii:
 - Situri arheologice clasificate în: locuire civilă (așezări, necropole, cetăți) locuire militară (cetăți, castre), fortificații (valuri de pământ), care au fost clasificate și după criteriul cronologic. Se remarcă o grupare mare a lor în zona de sud-est a municipiului Craiova, de-a lungul drumului istoric care face legătura între Muntenia și Oltenia (pe traseul Craiova-Filiași).
 - Biserici de zid, între care unele au picturi exterioare, biserici de lemn, 1 mausoleu, monumente funerare, case și conace boierești, 1 culă
 - Case boierești și alte case reprezentative în oraș, instituții publice (clădiri administrative, școli, muzee ș.a.). clădiri industriale (fabrici, ateliere, coșuri de fum), hanuri, un centru istoric și un parc istoric – toate acestea se regăsesc doar pe raza municipiului Craiova.
- Importanța crescută a unor monumente istorice dată de numărul tot mai redus al unor tipologii specifice de clădiri pe cale de dispariție, care câștigă din ce în ce mai mult punctaj la criteriul unicitate²⁴² (conacele boierești specifice Olteniei, culele, bisericile-culă, bisericile de lemn specifice județului Dolj). În plus, bisericile cu picturi exterioare fac parte din categoria celor specifice zonelor etnografice Dolj, Vâlcea, Gorj.
- Semnalizarea monumentelor de pe teritoriul Municipiului Craiova, multitudinea de monumente reabilite de aici, existența unui centru istoric și organizarea unui număr foarte mare de evenimente culturale fac din Craiova o atracție din punct de vedere cultural
- Semnalizarea monumentelor cu valoare națională pe tot teritoriul ZMC.
- Păstrarea multor obiceiuri populare, inclusiv a ritualului Călușului, care se joacă în mai multe U.A.T. din ZMC
- Organizarea unui număr mare de evenimente care promovează tradițiile și în alte U.A.T. din ZMC, în afara Craiovei
- Identificarea peisajelor culturale valoroase, rezultate în urma suprapunerii valorilor de patrimoniu natural, tradițiilor și obiceiurilor, zonelor etnografice și intervențiilor antropice valoroase.
- În urma suprapunerilor tuturor valorilor de patrimoniu cultural identificat pentru fiecare UAT în parte, au rezultat zone cu o concentrare mare de peisaj cultural – Vezi planșa Patrimoniu cultural – dezvoltare și cooperare.

²⁴² Vezi: Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2260/18.04.2008 pentru aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice (M. Of. Nr.540/17.07.2008)

- Din numărul total net de monumente istorice din ZMC, peste 80% sunt pe raza municipiului Craiova. Astfel, avem o concentrare foarte mare în municipiul Craiova, în timp ce în celelalte UAT numărul net maxim este de 6 monumente istorice/UAT. De aceea a fost necesară și o analiză calitativă a lor, pentru a se determina UAT cu o concentrare reală a patrimoniului cultural (au fost vizate mai multe aspecte – existența patrimoniului construit, de interes local sau național)

Disfuncționalități majore identificate

- Degradarea fondului construit din cauza proceselor naturale și antropice
- Accesibilitatea redusă către multe monumente din ZMC
- Proasta semnalizare sau lipsa ei în cazul monumentelor de interes local în exteriorul Craiovei
- Lipsa posibilității de vizitare a multora dintre monumentele istorice
- Starea de degradare avansată a unor monumente, între care unul cu valoare națională excepțională
- Lipsa posibilității de vizitare a unor monumente de importanță națională sau locală (bisericele sunt de cele mai multe ori închise în timpul săptămânii, unele monumente sunt abandonate, iar altele – de exemplu Cula Poenari – nu pot fi vizitate decât în condiții excepționale, cu acordul directorului școlii în care este înglobată clădirea culei)
- Lipsa unor muzee etnografice în teritoriul ZMC (cu excepția secției de Etnografie a Muzeului Olteniei)
- Lipsa unor muzee de tip memorial ale boierilor Craiovești (de exemplu muzeul Craioveștilor, muzeul familiei Filișanu)

Priorități identificate:

- Priorități de restaurare – se recomandă restaurarea cu prioritate a monumentelor istorice aflate în stare de pericol, dintre acestea cele mai importante fiind: 9 clădiri și un parc monument istoric de interes național și 30 de monumente istorice de interes local (vezi tabelul 23 și 24) și a bisericilor cu pictură exterioară (Bucovăț, Craiova, Coșoveni, Murgași, Predești, Terpezița).
- Între monumentele istorice cu valoare națională care se află într-o stare avansată de degradare și care au fost analizate în Cap. 2.1. considerăm că restaurarea următoarelor două este prioritară:
- Clasarea în L.M.I. a mai multor clădiri valoroase de pe teritoriul ZMC, identificate în cadrul Proiectului Monumente Uitate – Vezi cap. 3.1.
- Conservarea tradițiilor specifice fiecărei subzone etnografice, prioritară pentru transmiterea acestora din generație în generație. Se constată un număr din ce în ce mai mic de meșteșuguri păstrate, însă folclorul este bine reprezentat.
- Încurajarea comercializării produselor locale, în cadrul târgurilor, bâlciurilor și a unor festivaluri tematice.

3. PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI PRIVIND PATRIMONIUL CULTURAL

Pentru o abordare integrată a problemelor patrimoniului construit s-a considerat oportună studierea, adaptarea și detalierea obiectivelor și a măsurilor formulate de strategiile culturale de nivel național, regional și județean.

Astfel, în raport cu *Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020*, prezentul studiu a stabilit ca necesare preluarea și dezvoltarea următoarelor Obiective generale privind protejarea și promovarea identității culturale a Z.M.C.:

- 3.1. Protejarea și promovarea patrimoniului construit
- 3.2. Protejarea și promovarea patrimoniului mobil
- 3.3. Salvagardarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial
- 3.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale

Prin prezentul studiu Obiectivele generale sunt detaliate de obiective specifice și măsuri necesare pentru îndeplinirea acestora, adaptate situației specifice a ZMC.

3.1. Protejarea și promovarea patrimoniului construit a ZMC

3.1.1. Măsuri de protecție a patrimoniului construit din ZMC

Inventariere, reglementare, gestiune

- identificarea și delimitarea monumentelor istorice și a zonelor de protecție ale acestora precum și a zonelor construite în Studiile istorice generale de fundamentare a Planurilor Urbanistice Generale (APL cu implicarea DJC Dolj);
- reglementarea detaliată a condițiilor și a tipurilor de intervenție posibile asupra imobilelor monument istoric și a imobilelor aflate în zona de protecție prin documentații de urbanism destinate zonelor protejate.
- identificarea și delimitarea siturilor arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național (RAN) și a zonelor de protecție ale acestora în Studiile istorice generale de fundamentare a Planurilor Urbanistice Generale (APL cu implicarea DJC Dolj);
- identificarea monumentelor istorice dispărute, existente încă în LMI, în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a Planurilor Urbanistice Generale și realizarea demersurilor pentru actualizarea LMI.
- identificarea monumentelor istorice cu localizare eronată în LMI, în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a Planurilor Urbanistice Generale și realizarea demersurilor pentru actualizarea LMI.
- inițierea și perfecționarea unui program de cartare GIS a monumentelor istorice din ZMC, de tipul programului național eGISPAT și transmiterea datelor către MC pentru completarea bazei de date eGISPAT (DJC Dolj, ADR și APL).
- inventarierea și verificarea permanentă a evidenței patrimoniului imobil (DJC Dolj și ADR);
- realizarea și reactualizarea permanentă a listei monumentelor aflate în stare de degradare avansată sau ruină (vezi Tabelul 12 - Monumente istorice înscrise în LMI 2010 aflate în stare avansată de degradare) aflate în UAT din cadrul ZMC (DJC Dolj cu colaborarea APL);
- documentarea stării de conservare a monumentelor istorice și includerea celor aflate în stare proastă pe lista de priorități în distribuția fondurilor guvernamentale (vezi Tabelul 12 - Monumente istorice înscrise în LMI 2010 aflate în stare avansată de degradare) sau provenite din proiecte (DJC Dolj, ADR cu colaborarea APL).

- colaborarea cu OCPI Județul Dolj pentru actualizarea și corelarea bazei de date privitoare la monumentele istorice. (DJC Dolj, ADR cu colaborarea APL)
- informarea proprietarilor și a publicului cu privire la statutul și delimitarea monumentelor istorice și a zonelor lor de protecție precum și a zonelor construite protejate (DJC Dolj și APL);
- elaborarea obligațiilor de folosință pentru totalitatea monumentelor istorice din ZMC (DJC Dolj, cu sprijinul ADR)
- realizarea unor statistici anuale privind activitatea de protejare și valorificare a monumentelor istorice, precum și a fondurilor utilizate (ADR și DJC);
- identificarea, delimitarea și reglementarea zonelor construite protejate din mediul urban și rural în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a PUG.
- identificarea și reglementarea altor elemente cu valoare culturală locală care necesită clasarea în LMI, în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a PUG. În cadrul studiului au fost identificate câteva astfel de obiective.

Tabel 22 - Imobile pasibile de înscrierea în LMI

Denumire imobile	Adresa
Conac, astăzi Grădinița din Făcăi	municipiul Craiova, localitatea Făcăi
Stația de pompare	municipiul Craiova, localitatea Făcăi
Conacul familiei Argentoianu	comuna Breasta, localitatea Breasta
Conac	comuna Coțofenii din Față, localitatea Coțofenii din Față
Conacul familiei Bebe Poenaru	cmuna malu Mare, localitatea Malu Mare
Conacul familiei Pavel Popescu	comuna Vârvoru de Jos, localitatea Ciutura
Conacul familiei Mateescu	comuna Vela, localitatea Vela

Sursa: www.monumenteuitate.org

- identificarea în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a PUG a localităților care păstrează o configurație tradițională specifică unei anumite unități geografice, etnografice și istorice, (com. Murgași, Brădești, Coțofeni, Almăj etc.)
- reglementarea detaliată a condițiilor de construire cu privire la conservarea modului specific de configurație a localității și a modului specific de construire caracteristic acestor UAT în cadrul Studiilor istorice de fundamentare a PUG.
- identificarea zonelor cu peisaje valoroase și stabilirea reglementărilor necesare pentru protecția acestora, în cadrul Studiilor de peisaj de fundamentare a PUG.
- identificarea, cartarea și listarea monumentelor de for public existente pe teritoriul ZMC (monumente ale eroilor, cruci de piatră – de hotar, de lemn, opere de artă în spațiul public).
- cercetarea patrimoniului industrial în cadrul Studiilor istorice de fundamentare și stabilirea măsurilor de protecție pentru conservarea și punerea în valoare (Craiova, Ișalnița, Segarcea, Filiași, ș.a.)

Conservare, restaurare și reabilitare

- stoparea degradării monumentelor istorice, restaurarea, reabilitarea lor (prioritar a celor aflate în stare de pericol (vezi Tabel 12 - Monumente istorice înscrise în LMI 2010 aflate în stare avansată de degradare). Dintre acestea menționăm 9 clădiri și un parc monument istoric de interes național și 30 de monumente istorice de interes local:

Tabel 23 - Monumente istorice de interes național în stare avansată de degradare - extras

Cod LMI	Denumire	Adresă
DJ-II-m-A-08056	Liceul "Carol I"	municipiul Craiova str. Maiorescu Ioan 2
DJ-II-m-A-08267.01	Mausoleul familiei Filișanu	oraș Filiași str. Brazda lui Novac 9
DJ-II-m-A-08267.02	Casa-anexă	oraș Filiași str. Brazda lui Novac 9
DJ-II-m-A-08174	Cula Poenaru	sat Almăj; comuna Almăj
DJ-II-m-A-08252.01	Casa Coțofenilor	sat Coțofenii din Față; comuna Coțofenii din Față
DJ-II-m-A-08252.04	Casa neoclasică	sat Coțofenii din Față; comuna Coțofenii din Față
DJ-II-m-A-08252.05	Parcul	sat Coțofenii din Față; comuna coțofenii din față
DJ-II-m-A-08252.06	Școala veche	sat coțofenii din față; comuna Coțofenii din Față
DJ-II-m-A-08348.02	Biserica "Sf. Ștefan și Sf. Gheorghe	sat Preajba; comuna Malu Mare Ansamblul curții boierilor Jieni
DJ-II-m-A-08242	Biserica "Sf. Voievozi" a fostului schit Ciutura	sat Ciutura; comuna Vârvoru de Jos

Sursa: Direcția pentru Cultură Dolj, arh. Marcel Berendei

Tabel 24 - Monumente istorice de interes local în stare avansată de degradare- extras

Cod LMI	Denumire	Adresă
DJ-II-m-B-07925	Casa Geblescu	municipiul Craiova, Str. 13 Septembrie 2
DJ-II-m-B-07927	Blocul "Casa Albă"	municipiul Craiova, Str. Aman Theodor 1
DJ-II-m-B-07935	Casa Cănciulescu	municipiul Craiova, Str. Bărnăuțiu Simion 2 colț cu str. 24 Ianuarie nr. 10
DJ-II-m-B-07956	Casa Cernătescu-Cârlogani	municipiul Craiova Calea București 15
DJ-II-m-B-07964	Casa Poenaru	municipiul Craiova Str. Carada Eugeniu 10
DJ-II-m-B-07968	Casa Pașcu	municipiul Craiova Bd. Carol I 5
DJ-II-m-B-07977	Fostul Hotel Pallace, azi pavilionul administrativ al Primăriei Craiova	municipiul Craiova, Str. Cuza Alexandru Ioan 1
DJ-II-m-B-07976	Cinematograful "Jean Negulescu"	municipiul Craiova, Str. Cuza Alexandru Ioan 7
DJ-II-m-B-07983	Casa Ștefan Popescu	municipiul Craiova, Str. Dragalina Ioan, General 1
DJ-II-m-B-07987	Capela "Sf. Maria"	municipiul Craiova Str. Enescu George În cimitirul Sineasca
DJ-II-m-B-07994	Casa Demetrescu	municipiul Craiova Str. Fortunescu C.D. 7
DJ-II-m-B-08013	Ruinele hanului Hurez	municipiul Craiova Str. Hurezului 15

DJ-II-m-B-08029	Casa Ionel Pleșia, azi Biblioteca Națională - filiala Omnia	municipiul Craiova Str. Kogălniceanu Mihail 21
DJ-II-m-B-08033	Casa Averescu	municipiul Craiova Str. Lecca Constantin 28
DJ-II-m-B-08045	Casa Căncea-Belizarie	municipiul Craiova Str. Macedonski Alexandru 19
DJ-II-m-B-08064	Hanul Puțureanu	municipiul Craiova Str. Matei Basarab 9
DJ-II-m-B-08071	Băile comunale	municipiul Craiova Str. Mihai Viteazul 20
DJ-II-m-B-08086.01	Biserica "Buna Vestire" și "Sf. Împărați	municipiul Craiova Str. Obedeanu Oscar, pictor 1 colț cu Brestei nr. 40
DJ-II-m-B-08096	Fabrica "Florică"	municipiul Craiova Str. Păltiniș 33 colț cu str. Partizanilor
DJ-II-m-B-08102	Hanul Chintescu	municipiul Craiova Str. Romanescu Nicolae Incinta I.A.S. Craiova
DJ-II-m-B-08133	Casa Cernătescu – Negrea	municipiul Craiova Bd. Titulescu Nicolae 24
DJ-II-m-B-08137	Banca Națională a României-Filiala Dolj	municipiul Craiova Calea Unirii 6
DJ-II-m-B-08145	Casa Boicescu	municipiul Craiova Calea Unirii 44
DJ-II-m-B-08147	Casa Chintescu	municipiul Craiova Calea Unirii 56
DJ-IV-m-B-08475	Cruce de piatră	sat Șitoaia; comuna Almăj pe Șoseaua Craiova - Filași
DJ-II-m-B-08208	Biserica "Sf. Arhanghel Mihail.	sat Brădești Bătrâni; comuna Brădești
DJ-II-m-B-08251	Conacul Nicolau - ruine	sat Coșoveni; comuna Coșoveni
DJ-II-m-B-08183	Ruinele bisericii "Sf. Voievozi"	sat Balota de Jos; comuna Murgași
DJ-IV-a-B-08474	Două cruci de piatră	sat Șimnicu de Sus; comuna Șimnicu de Sus , în curtea bisericii Adormirea Maicii Domnului"
DJ-IV-m-B-08476	Troiță de lemn	sat Țuglui; comuna Țuglui În curtea bisericii

Sursa: Direcția pentru Cultură Dolj, arh. Marcel Berendei

- restaurarea cu prioritate a bisericilor cu pictură exterioară din Bucovăț, Craiova, Coșoveni, Murgași, Predești, Terpezița
- restaurarea tuturor bisericilor de zid – monument istoric, din Zona Metropolitană Craiova – ca parte a programului inițiat de Mitropolia Oltenie
- restaurarea bisericilor de lemn din satele Balota de Jos și Balota de Sus, comuna Murgași
- restaurarea caselor memoriale existente (vezi tabelul de mai sus) și amenajarea de noi case memoriale, a conacelor și culelor (Conacul familiei Argentoianu, Conacul familiei Bărbulescu, Conacul familiei Bebe Poenaru, Conacul familiei Pavel Popescu, Conacul familiei Mateescu)
- stoparea degradării și alterării estetice a monumentelor memoriale, cu precădere a celor aflate în stare avansată de degradare: două cruci de piatră (Șimnicu de Jos), Cruce de piatră (Șitoaia),
- reconstituirea conacului Nicolau, comuna Coșoveni, sat Coșoveni.
- revitalizarea funcțională a monumentelor istorice care se află în stare de nefuncționare: Ansamblul Coțofenilor, Mausoleul familiei Filișanu, Cula Poenaru, Stația de pompare a apei Făcăi, conacul din Făcăi.
- restaurarea pietrelor de hotar existente în ZMC (ex: Almăj, Cârcea, ș.a.)

- punerea în valoare a monumentelor istorice prin amenajarea zonelor din vecinătatea acestora (spații publice, incinte, parcuri, ș.a.) și a căilor de acces auto și pietonale și semnalizarea corespunzătoare a amplasării monumentelor. (Ansamblul Coțofenilor, Cula Poenaru și școala generală, Mausoleul Filișanu, bisericile de lemn din Murgași, ș.a.)
- amenajarea în vederea punerii în valoare a siturilor arheologice de la: Bucovăț, Brădești, Cârcea, Craiova, Șimnicu de Sus, ș.a.
- studierea amenajării unui traseu de vizitare a Brazdei lui Novac, pe teritoriul UAT: Pielești, Ghercești, Craiova, Bucovăț, Terpezița ș.a.

3.1.2. Măsuri de promovare a patrimoniului construit din ZMC

Dezvoltarea și promovarea identității locale a ZMC

Dezvoltarea identității culturale presupune în primul rând stimularea sentimentului de apropiere a patrimoniului construit, ca și a celui mobil și imaterial, de către comunitatea locală. Pentru conștientizarea publicului larg asupra importanței patrimoniului construit sunt necesare măsuri de promovare și informare.

- promovarea valorilor de patrimoniu prin intermediul noilor tehnologii:
 - promovarea monumentelor istorice pe site-urile U.A.T. componente ale ZMC, precum și pe pagini ale ZMC, Consiliului Județean ș.a.
 - promovarea monumentelor istorice pe pagini web destinate promovării evenimentelor și turismului cultural.
- organizarea unor evenimente culturale locale pentru promovarea monumentelor istorice în cadrul comunității locale, urmărind:
 - cunoașterea istoriei și culturii locale
 - înțelegerea importanței conservării monumentelor
 - conștientizarea potențialului economic al monumentelor istorice
- organizarea de promenade și itinerarii culturale ghidate pentru redescoperirea patrimoniului construit.
- facilitarea accesului unor categorii extinse de public prin organizarea unor evenimente cu acces liber (tipul „ziua porților deschise”, noaptea muzeelor, galeriilor de artă etc.) pentru diverse obiective.
- organizarea de școli de vară pentru elevi și studenți arhitecți pentru relevarea monumentelor istorice din ZMC
- organizarea de concursuri urbane privind identificarea unor elementelor reprezentative în harta mentală a comunității.
- stimularea dimensiunii participative și interactive a publicului în protejarea valorilor de patrimoniu.
- promovarea efectelor de creștere economică ce pot fi generate de patrimoniul construit.

Valorificarea patrimoniului construit a ZMC

Valorificarea patrimoniului cultural presupune utilizarea monumentelor istorice ca factor de dezvoltare educațional, cultural, social și economic în folosul comunității. Turismul cultural reprezintă una dintre principalele moduri de exploatare a potențialului patrimoniului construit.

Conform Planului de Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia 2014-2020, județul Dolj are un potențial turistic divers care oferă posibilitatea dezvoltării unei largi forme de turism.

Tipurile principale de turism pentru județul Dolj sunt următoarele:

- 1. *Turismul cultural și istoric*
- 2. *Turismul monahal*
- 3. *Turism sportiv și de vânatoare*
- 4. *Turism balnear, medical și de wellness*
- 5. *Turism de croazieră*
- 6. *Agro- și ecoturism*
- 8. *Turism de tip "City-break"*
- 9. *Turism științific*
- 10. *Turism de afaceri, congrese și reuniuni*

În ceea ce privește Zona Metropolitană Craiova principalele forme de turism posibil de practicat sunt:

- **Turismul cultural și istoric** – pe întreg teritoriul ZMC cu posibilitatea stabilirii unor trasee tematice
- **Turismul monahal** – pe întreg teritoriul ZMC regăsim numeroase clădiri de cult, numărul bisericilor monument istoric fiind de 76 din care 6 sunt monumente istorice de interes național.
- **Turism sportiv și de vânatoare** – pe teritoriul ZMC poate fi practicat în pădurile de stejar de la Balota de Sus, Murgași, Bucovăț, fondul de vânatoare fiind populat cu fazani, cerbi lopătari, cerbi carpatini, mistreți, dropii, egrete mici, rațe și gâște sălbatice.²⁴³
- **Agro - și ecoturism**
 - agroturismul se poate practica în majoritatea teritoriului ZMC, însă există câteva UAT cu potențial etnografic (tradiții, obiceiuri, festivaluri și târguri, arhitectura populară) și peisagistic mare: Murgași, Pielești, Coțofeni, Almăj, Brădești, Șimnicu de Sus, Terpezița, Cârcea.
 - ecoturismul – se poate practica cu precădere în acele UAT arii naturale protejate: Rezervația paleontologică – Bucovăț, Parcul Romanescu – Craiova, Grădina Botanică – Craiova, Parcul Sfântul Dumitru – Craiova, Grădina Unirii - Craiova, Parcul Teatrului Național - Craiova, ș.a.
- **Turism de tip "City-break"** - există evenimente cultural-artistice de anvergură națională și internațională - „Craiova Shakespeare Festival” (al doilea festival din Europa dedicat exclusiv creațiilor marelui dramaturg englez), Festivalul Național de Folclor „Maria Tănase”, Festivalul „Zilele Craiovei”, Festivalul Craiova Muzicală, Festivalul „Rock, Jazz, Folk”, toate acestea fiind organizate la Craiova.
- **Turism științific** – în Craiova există o serie de evenimente cu caracter științific și de cercetare, atât în domenii tehnice, cât și culturale. Existența aeroportului în proximitatea Craiovei, constituie un atu important în crearea cadrului necesar pentru desfășurarea unor evenimente cu caracter internațional.

²⁴³ Strategia de dezvoltare a Regiunii SV Oltenia - Studiu privind dezvoltarea turismului la nivel regional, p.54

- **Turism de afaceri, congrese și reuniuni** - existența manifestărilor cu caracter economic, organizate anual, care posedă o notorietate națională și internațională: Electroul, Agrotex, Agraliment.²⁴⁴

Potrivit *Strategiei de Dezvoltare Economico-Socială a județului Dolj*, următoarele UAT au o concentrare relevantă de monumente istorice:

- *Municipiile Craiova și Calafat*
- *Comunele: Almăj, Brabova, Calopăr, Cernătești, Coțofenii din Dos, Podari, Șimnicu de Sus, Sopot, Țuglui.*

Mai detaliat, următoarele obiective sunt înscrise în patrimoniul cultural național:

- *Castele și palate: Conacul Coțofenilor Comuna Almăj, satul Coțofenii din Față;*
- *Cule (case boierești, caracterizate prin forma de turn și tipice Olteniei): Cula Izvoranu, Comuna Brabova, Satul Brabova; Cula Cernat, Comuna Cernătești, Satul Cernătești;*
- *Clădiri urbane civile: Casa Glogovenilor, Municipiul Craiova; Casa Băniei, Municipiul Craiova; Clădirea Prefecturii, Municipiul Craiova; Palatul Mihail, Municipiul Craiova;*
- *Biserici și mănăstiri : biserica Mănăstiri Jitianu, Comuna Podari, Satul Balta Verde; Mănăstirea Coșuna; Biserica „Sf Nicolae” Bistreț; Mănăstirea Sadova.*
- *Fortificații dacice: Comuna Coțofenii din Dos, Satul Coțofenii din Dos; Comuna Calopăr, Satul Bâzdâna.*

Integrarea lor în circuitul turistic regional ar permite o promovare mai eficientă a patrimoniului rural, în cadrul unui sistem județean și regional al turismului rural, cultural și religios.

În aceste condiții am considerat necesară ierarhizarea propunerilor privind promovarea și punerea în valoare a elementelor de patrimoniu prin constituirea unor trasee culturale tematice corelate cu importanța acestora la nivel regional, interjudețean și intrajudețean / local.

I. Trasee de importanță regională, pentru regiunea Sud-Vest Oltenia:

a. Culele din Oltenia (j. Gorj, Dolj, Olt, Mehedinți, Vâlcea)

Culele au apărut la sf. sec. al XVII-lea și înp. sec. al XVIII-lea, din nevoia de apărare a micii boierimii din mediul rural, în contextul stării de nesiguranță dată de presiunea pașalelor de la sud de Dunăre.

Amplasate în puncte strategice, culele formau, în vechime, lanțuri de semnalizare a pericolelor. Aria de răspândire a lor se întindea în zonele de deal și în zonele de câmpie, însă, culele din regiunea de șes, mai puțin numeroase, au dispărut. În prezent se mai păstrează cule în județele: Gorj, Mehedinți, Vâlcea, Dolj, Olt, Argeș și Teleorman. În județul Dolj se mai păstrează 3 cule: Cula Cernești (Cernești), Cula Izvoranu-Geblescu (Brabova), Cula Poenaru (Almăj).

În teritoriul ZMC nu s-a păstrat decât o parte a Culei Poenaru (o încăpere înglobată în școala generală), și biserica Culă de la Malu Mare, ce făceau parte din lanțul de fortărețe ce s-a constituit în lungul Jiului.²⁴⁵ Însă există informații și despre existența altor cule, acum dispărute, printre care cea de la Beharca.

Din punct de vedere al posibilității de vizitare a Culei Poenaru (comuna Almăj), este necesară stabilirea unui program de vizitare care să nu afecteze desfășurarea activității școlii generale.

Se recomandă dezvoltarea cercetării arheologice a vechilor amplasamente ale culelor din lunca Jiului și punerea în valoare a descoperirilor precum și marcarea amplasamentelor acestora. Un astfel de proiect ar putea să extindă numărul și aria obiectivelor aflate pe teritoriul ZMC. UAT cu

²⁴⁴ Strategia de dezvoltare a Regiunii SV Oltenia - Studiu privind dezvoltarea turismului la nivel regional, p.54

²⁴⁵ Dicționarul istoric al localităților din județul Dolj, A-C, p. 25.

potențial de cercetare: Filiași, Brădești, Coțofenii din Față, Almăj, Ișalnița, Craiova, Malu Mare, Teasc.

Se recomandă promovarea și valorificarea celor două obiective și eventual a celor descoperite ulterior prin integrarea acestora într-un circuit mai amplu, care să cuprindă și obiective din județele Gorj, Dolj, Olt, Mehedinți, Vâlcea.

b. Biserici cu pictură exterioară din Oltenia (j. Gorj, Dolj, Olt)

Pictura murală exterioară a bisericilor din Oltenia reprezintă un fenomen artistic unic în arta bizantină, o capodoperă a genului. De o excepțională valoare estetică, pictura acoperă în întregime fațadele bisericilor, realizând în același timp o simbioză perfectă între culoare și stil arhitectonic prin folosirea ingenioasă a spațiilor arhitecturale. În arta europeană a epocii, pictura murală exterioară a bisericilor din Țările Române reprezintă un fenomen unic.

În teritoriul ZMC există 6 UAT cu biserici cu pictură exterioară: Bucovăț, Craiova, Coșoveni, Murgași, Predești, Terpezița. Cercetarea realizată în prezentul studiu a evidențiat doar câteva astfel de monumente însă considerăm că Studiile istorice de fundamentare a PUG vor evidenția și alte obiective.

Din punct de vedere al vizitării monumentelor istorice sunt necesare: stabilirea unui program de vizitare pentru a nu afecta desfășurarea activității bisericilor și accesibilizarea lor prin reabilitarea căilor de acces către acestea.

Se recomandă promovarea și valorificarea obiectivelor mai sus menționate prin integrarea acestora într-un circuit mai amplu care să cuprindă și obiective din județele Gorj și Olt.

c. Brazda lui Novac (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, Ilfov)

Brazda lui Novac este un limes, întărit cu un valum de pământ, construit în secolul IV, în vremea împăratului Constantin cel Mare. Brazda lui Novac pornea de la gura Topolnicei (j. Mehedinți), traversa Oltenia și Muntenia pe sub dealuri până la Mizil, urmele sale văzându-se și astăzi.

La data construcției, valul avea înălțimea de 3 m iar șanțul adâncimea de 2 m. Lungimea sa era de aproximativ 700 km.

Este un monument arheologic care poate fi valorificat din punct de vedere turistic, având în vedere că se află lângă șoseaua intens circulată; brazda a reprezentat granița imperiului Roman și de aici începea barbaritul, ținutul populațiilor migratoare.

În teritoriul ZMC există 5 UAT pe teritoriul cărora a fost identificată cartografic Brazda lui Novac: Pielești, Ghercești, Craiova, Bucovăț, Terpezița.

Cercetarea realizată în prezentul studiu a evidențiat traseul brazdei pe teritoriul ZMC, identificând UAT traversate de fortificație, însă considerăm necesar ca Studiile istorice de fundamentare a PUG să urmărească identificarea exactă a valului și punerea sa în valoare prin semnalizarea corectă și amenajarea unui traseu de vizitare.

d. Domenii și reședințe ale boierilor Craiovești (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, Ilfov/București)

Familia Craioveștilor este una din cele mai vechi și renumite familii boierești din Oltenia. Domeniul originar al familiei se afla pe pământurile din jurul Craiovei. Moșia Craiovei a aparținut boierilor Craiovești încă din perioada domniei lui Mircea cel Bătrân. La sfârșitul sec. al XVI-lea Craiova era

moșie domneasă. Odată decăderea familiei, împărțirea moșiilor din împrejurimile târgului Craiovei a avut loc o extindere a orașului. Domeniul Craioveștilor în secolul al XV-lea cuprindea peste 132 de sate și moșii (182 bunuri funciare).²⁴⁶ Puterea economică a acestora a creat un statut de autonomie politică, încât domnii aflați în scaun nu se puteau menține fără alianța cu această adevărată dinastie boierească.²⁴⁷ Domeniile lor funciare cuprindeau sate și moșii atât în Dolj și Olt, cât și în Argeș și București.

În aceste condiții, am considerat necesară identificarea cât mai multor domenii ale Craioveștilor și evidențierea unor elemente cu valoare cultural-simbolică, care să pună în valoare importanța acestei familii pentru ZMC.

În teritoriul ZMC au fost identificate 13 UAT²⁴⁸ care au făcut parte din domeniile Craioveștilor: Craiova, Filiași, Segarcea, Almăj, Bucovăț, Calopăr, Malu Mare, Murgași, Predești, Teasc, Terpezița, Vela, Vârvoru de Jos. Dintre acestea doar Craiova păstrează Casa Băniei, însă considerăm că cercetările arheologice din Studiile istorice de fundamentare a PUG ale UAT, mai sus menționate, vor evidenția și alte astfel de obiective.

Se recomandă promovarea și valorificarea obiectivelor mai sus menționate prin integrarea acestora într-un circuit mai amplu care să cuprindă și obiective din județele Gorj, Dolj, Olt, Argeș, Ilfov.

e. Traseul istoric Tudor Vladimirescu (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, București)

Revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu a fost unul dintre evenimentele care au marcat începutul procesului de renaștere națională a României. Revoluția a avut cauze naționale, economice și sociale și, deși a fost în cele din urmă înfrântă, a adus în atenția cancelariilor marilor puteri europene situația din Principatele Dunărene și a determinat Imperiul Otoman să pună capăt domniilor fanariote.

Oastea revoluției de la 1821 a fost una de factură țărănească, recrutată din rândurile țăranilor liberi, implicați nu doar în agricultură dar și în negustorie, iar mulți dintre ei și în activitățile militare, care reveneau în alte țări grănicerilor. Zona din nordul Olteniei a asigurat cele mai multe efective ale pandurilor și a jucat rolul de nucleu al armatei. În armata pandurilor au mai fost recrutați și mici boiernași, de origine rurală și proaspăt intrați în rândul privilegiaților. Istoricii apreciază azi că aproximativ 75% dintre oștenii „Adunării norodului” au fost panduri, aceștia fiind recrutați nu numai dintre moșneni (țăranii liberi) ci și din rândul clăcașilor.

În teritoriul ZMC au fost identificate 5 UAT ai căror locuitori au participat la mișcarea condusă de Tudor Vladimirescu: Craiova, Cârcea, Coțofenii din Față, Murgași, Pielești.

Considerăm necesară ridicarea unor monumente de for public care să comemoreze evenimente din aceste localități și înscrierea lor într-un circuit turistic mai amplu care să cuprindă și obiective din județele Gorj, Dolj, Olt, Argeș, București.

²⁴⁶ Domeniul Funciar al Craioveștilor, mss.

²⁴⁷ Idem.

²⁴⁸ Idem..

II. Trasee de importanță interjudețeană, pentru județul Dolj și județele vecine:

a. Traseul cultural „Constantin Brâncuși” (j. Gorj, Dolj)

Hobița – Târgu Jiu – Craiova (Muzeul Național de Artă Craiova) – București (Muzeul Național de Artă București) – Veneția (Colecția Peggy Guggenheim) – Paris (Musée d'Art Moderne) – New York (Solomon R. Guggenheim Museum) – Washington D.C. (Smithsonian Institution) – Philadelphia (Museum of Art)

Traseul a fost preluat din propunerile formulate în PATJ Gorj. Considerăm că prin dezvoltarea acestui traseu sunt puse în valoare și operele lui Brâncuși din colecția existentă la Muzeul de Artă Craiova.

b. Traseul turistic lunca Jiului (j. Gorj, Dolj)

Lunca Jiului are un potențial turistic natural, dar și cultural prin elementele de patrimoniu construit existente atât în județul Gorj, cât și în județul Dolj.

În teritoriul ZMC au fost identificate 11 UAT cu teritorii în lunca Jiului: Craiova, Filiași, Segarcea, Almăj, Brădești, Calopăr, Coțofenii din Față, Ișalnița, Malu Mare, Teasc, Țuglui.

Dintre monumentele istorice păstrate menționăm : siturile arheologice de la Brădești, Almăj, Craiova, Bucovăț, Bârdâna; monumentele istorice de la Coțofenii din Față, Almăj, Bucovăț, Craiova, Malu Mare, Țuglui, Teasc, majoritatea în lunca râului Jiu.

Se recomandă promovarea și valorificarea monumentelor istorice și naturale prin integrarea acestora într-un circuit care să cuprindă și obiective asemănătoare din județul Gorj.

III. Trasee de importanță intrajudețeană / locală:

a. Peisaje arheologice

Răcari – Brădești – Beharca – Izvor - Craiova – Bucovăț – Cârcea – Teasc – Terpezița.

În teritoriul ZMC au fost identificate 9 UAT cu potențial arheologic deosebit: Așezarea romană și Castrul Roman – Răcarii de Jos, Cetate sec. II-IV – Brădești Bătrâni, Cetatea dacică Pelendava – Cârlichei, Așezare / Cetate / Fortificație – Bâzdâna, așezare fortificată / fortificație / sit arheolog – Cârcea, Cetatea dacică - Izvor, Brazda lui Novac – Lazu.

Se recomandă promovarea și valorificarea acestor situri prin integrarea lor într-un circuit de vizitare care să cuprindă și obiective asemănătoare din județ.

b. Mănăstiri doljene

Craiova – Bucovăț – Braniște – Cârcea – Popânzălești – Maglavit - Sadova

Deși Craiova nu era un oraș înțărît cu ziduri, mănăstirile și bisericile înțăritele din jur asigurau protecția drumurilor de acces către oraș. În teritoriul întregului județ, astăzi există următoarele mănăstiri:

- Mănăstirea Bucovăț (Coșuna)
- Mănăstirea Cârcea
- Mănăstirea Jitianu
- Mănăstirea Maglavit
- Mănăstirea Popânzălești
- Mănăstirea Sadova

○ Mănăstirea “Sfântul Gheorghe” Prisaca (Craiova)

Dintre acestea în teritoriul ZMC sunt amplasate 3 mănăstiri: Mănăstirea Bucovăț (Coșuna), Mănăstirea Cârcea și o mănăstire cu biserică de lemn - Mănăstirea “Toți Sfinții”. De asemenea, foarte aproape de Craiova se află și mănăstirea Jitianu, care însă nu se află în ZMC.

Se recomandă promovarea și valorificarea acestor mănăstiri prin integrarea lor într-un circuit de vizitare care să cuprindă toate obiectivele menționate mai sus.

c. Reședințe și domenii boierești din Dolj

Realitatea istorică din Oltenia, sintetizată la nivelul instituției Băniei, a influențat în mod direct și a contribuit la dezvoltarea arhitecturii civile și la cristalizarea unor elemente comune în stilul arhitecturii acestei epoci²⁴⁹. În aceste condiții, în județul Dolj în perioada de maximă dezvoltare a Băniei între secolele XV-XVIII, arhitectura civilă înflorește și se particularizează datorită rolului de apărare pe care îl deține locuința. O statistică a exproprierilor facute în baza Decretului 83/1949 și aplicate în noaptea de 2-3 martie 1949, în zona rurala din cele 5 județe ale Olteniei, arată că în județul Dolj au fost confiscate 308 conace.

Dintre acestea în teritoriul ZMC sunt amplasate 112 case și conace în municipiul Craiova și 11 cule și conace boierești din alte UAT ale ZMC. Numărul impresionant de monumente istorice de arhitectură civilă evidențiază importanța rolului pe care familiile boierilor îl aveau în județul Dolj și Oltenia în general.

Se recomandă identificarea și a altor conace / reședințe nobiliare prin Studiile de fundamentare a PUG, precum și restaurarea și refuncționalizarea celor deja menționate în tabelul de mai jos. Se recomandă promovarea și valorificarea cel puțin a celor 11 reședințe listate mai jos, prin integrarea lor într-un circuit de vizitare care să cuprindă și alte reședințe nobiliare din Oltenia.

Tabel 25 Conace, cule și case boierești

Denumire	Adresă
112 case boierești monument istoric ²⁵⁰	municipiul Craiova
Conac, astăzi Grădinița din Făcăi	municipiul Craiova, localitatea Făcăi
Conacul Coțofenilor	comuna Coțofenii din Față, localitatea Coțofenii din Față
Conacul	comuna Coțofenii din Față, localitatea Coțofenii din Față
Cula Poenaru	comuna Almăj
Conacul Nicolau	comuna Coșoveni, localitatea Coșoveni
Conacul lui Stan Jianu	sat Preajba; comuna Malu Mare
Conacul familiei Bebe Poenaru	comuna Malu Mare, localitatea Malu Mare
Conacul familiei Argentoianu	comuna Breasta, localitatea Breasta
Conacul familiei Pavel Popescu	comuna Vârvoru de Jos, localitatea Ciutura
Conacul familiei Mateescu	comuna Vela, localitatea Vela

Sursa: monumenteuitate.org

²⁴⁹ Ștefan ENACHE, *Zona etnografică Dolj*, ed. Științifică, p.10

²⁵⁰ Vezi Lista completa în Anexa – Extras din Lista Monumentelor Istorice 2010.

d. Drumuri istorice

Principalele drumuri istorice ce străbăteau Oltenia erau de la nord la sud:

Tg. Jiu - Filiași – Brădești – Coțofenii din Față – Almăj – Ișalnița – Craiova – Podari – Radovan – Giubega – Calafat

și de la est la vest:

București – Pitești – Slatina – Pielești – Craiova– Ișalnița – Almăj – Coțofenii din Față – Brădești - Filiași – Strehaia – Cerneți/Turnu Severin

În teritoriul ZMC cele două drumuri se intersectează la Craiova, având și un tronson comun, pe care se suprapun, între Craiova – Filiași, străbătând 6 UAT : Craiova– Ișalnița – Almăj – Coțofenii din Față – Brădești – Filiași.

Se recomandă promovarea și valorificarea acestor drumuri prin semnalizarea lor cu plăcuțe explicative și integrarea lor într-un circuit de vizitare care să cuprindă și alte obiective.

e. Traseul cultural al artei, tradițiilor și obiceiurilor populare

Din punct de vedere al artei, tradițiilor și obiceiurilor populare, precum și al meșteșugurilor și a arhitecturii tradiționale, cele două subzone etnografice care compun județul Dolj (subzona nord și subzona sud), se regăsesc parțial și în ZMC, însă nu în aceeași proporție. (vezi cap. 2.2. Patrimoniul imaterial și etnografic).

Astfel, subzona de nord se întinde până la limita de nord a comunelor Țuglui și Teasc, iar subzona de sud cuprinde teritoriul acestor două UAT și Segarcea. De-a lungul timpului puține dintre comunele doljene au mai păstrat tradițiile și obiceiurile culturii populare.

În teritoriul ZMC au fost identificate 12 UAT în care se păstrează elemente de cultură și tradiție populară: Craiova, Segarcea, Almăj, Brădești, Breasta, Cârcea, Ișalnița, Mischii, Murgași, Pielești, Predești, Șimnicu de Sus, Terpezița.

Tabel 26 Tradiții, obiceiuri, meșteșuri și festivaluri tradiționale populare

Denumirea UAT	elemente de cultură populară
Municipiul Craiova	M.f.t.
Oraș Segarcea	f.m.
Comuna Almăj	t.
Comuna Brădești	a.t.
Comuna Breasta	f.
Comuna Cârcea	m.
Comuna Ișalnița	t.f.
Comuna Mischii	t.f.
Comuna Murgași	a.
Comuna Pielești	M.a.f.t.
Comuna Predești	f.
Com. Șimnicu de Sus	f.t.
Comuna Terpezița	m.

*M – muzeu etnografic / a – arhitectură populară / f – festivaluri/evenimente tradiționale
t – tradiții / m – meșteșuguri*

Se recomandă promovarea și valorificarea acestor elemente de patrimoniu imaterial prin organizarea de evenimente și prin integrarea acestora în circuitele turistice. De asemenea, pentru dezvoltarea activității culturale în acest domeniu este necesară reliazarea unui centru european al satului, așa cum îl numește dl. Ștefan Enache (autor al cărții *Zona etnografică Dolj*), care să readucă în practică tradiții, tehnici și meșteșuguri uitate.

f. Traseul enologic și gastronomic

Traseul urmărește valorificarea podgoriilor renumite ale județului (zona Segarcea) și a gastronomiei oltenești, propunând popasuri la conace, curți domnești și mănăstiri.

În teritoriul ZMC au fost identificate 5 UAT care prezintă oportunități de dezvoltare a unui astfel de taresu: Craiova, Segarcea (Domeniile Coroanei), Bucovăț, Cârcea, Pielești.

Se recomandă promovarea și valorificarea acestor elemente de patrimoniu imaterial prin organizarea de evenimente și prin integrarea acestora în circuitele turistice.

Prin intermediul acestor trasee tematice sunt puse în valoare alături de patrimoniul construit și obiective de patrimoniu mobil (colecții, opere și obiecte de artă) și imaterial (obiceiuri și tradiții).

Tabelul de mai jos sintetizează toate obiectivele de interes turistic de pe teritoriul Z.M.C.

Tabel 27 Obiective de interes turistic de pe teritoriul ZMC

Nr. crt.	U.A.T.	I					II		III					
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1.	Municipiul Craiova		x	x	x	x	x		abc d	x	x	x	M.f. t.	x
2.	Oraș Filiași											x		
3.	Oraș Segarcea									x			f.m.	x
4.	Comuna Almăj	x							ac		x	x	t.	
5.	Comuna Brădești								bc			x	a.t.	
6.	Comuna Breasta										x		f.	
7.	Comuna Bucovăț		x						b			x		x
8.	Comuna Calopăr								abd					
9.	Comuna Cârcea					x			abc	x			m.	x
10.	Comuna Coșoveni		x								x			
11.	Com. Coțofenii din Față					x					x	x		
12.	Comuna Ghercești											x		
13.	Comuna Ișalnița												t.f.	
14.	Comuna Malu Mare	x									x			
15.	Comuna Mischi												t.f.	
16.	Comuna Murgași		x			x							a.	
17.	Comuna Pielești					x			ad				M.af	x

18.	Comuna Predești		x											f.	
19.	Com. Șimnicu de Sus								b					f.t.	
20.	Comuna Teasc														
21.	Comuna Terpezița		x	x					c					m.	
22.	Comuna Țuglui													t.	
23.	Comuna Vela										x				
24.	Com. Vârvoru de Jos										x				

M – muzeu etnografic, a – arhitectură populară, f – festivaluri/evenimente, t – tradiții, m – meșteșuguri; x – prezența obiectivului din cadrul traseului propus

I. Trasee de importanță regională, pentru regiunea Sud-Vest Oltenia:

1. Culele din Oltenia (j. Gorj, Dolj, Olt, Mehedinți, Vâlcea)
2. Biserici cu pictură exterioară Oltenia (j. Gorj, Dolj, Olt)
3. Brazda lui Novac (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, București)
4. Domenii și reședințe ale boierilor Craiovești. (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, București)
5. Traseul istoric Tudor Vladimirescu (j. Gorj, Dolj, Olt, Argeș, București)

II. Trasee de importanță interjudețeană, pentru județul Dolj și județele vecine:

6. Traseul cultural „Constantin Brâncuși” (j. Gorj, Dolj)
7. Traseul turistic lunca Jiului (j. Gorj, Dolj)

III. Trasee de importanță intrajudețeană / locală:

8. Peisaje arheologice
9. Mănăstiri doljene
10. Reședințe și domenii boierești din Dolj
11. Drumuri istorice
12. Traseul cultural al artei, tradițiilor și obiceiurilor populare
13. Traseul enologic și gastronomic

3.2. Protejarea și promovarea patrimoniului mobil

3.2.1. Măsuri de protecție a patrimoniului mobil din ZMC

- activitatea de protecție și conservare a patrimoniului imobil este reprezentată de activitatea celor 2 muzee: Muzeul de Artă Craiova și Muzeul Olteniei Craiova cu cele trei secții: Secția de Arheologie și Istorie, Secția de Etnografie, Secția de Științele Naturii.
 - Laboratorul de Restaurare și Conservare al Muzeului Olteniei Craiova înființat în anul 1975, și-a desfășurat activitatea în mod neîntrerupt; în prezent laboratorul cuprinde următoarele secții: investigații fizico-chimice, restaurare ceramică – sticlă - porțelan, metale, textile, carte veche și document, în care își desfășoară activitatea un număr de 14 specialiști dintre care 6 acreditați ca experți în restaurare.

- valoarea și eficiența activității desfășurate în cadrul acestui laborator s-a concretizat în miile de obiecte salvate de la distrugere, obiecte de patrimoniu cultural - național aparținând numeroaselor muzee și instituții din zona Olteniei și din țară²⁵¹.

3.2.2. Măsuri de promovare a patrimoniului mobil din ZMC

- prin intermediul traseelor tematice propuse la capitolul 3.1.2. Promovarea monumentelor istorice sunt prezentate și măsurile prin care sunt promovate și valorificate obiective de patrimoniu mobil (colecții, opere și obiecte de artă) și imaterial (obiceiuri și tradiții), în corelare cu patrimoniul construit.
- publicațiile cercetătorilor celor două muzee constituie materiale de promovare a activității acestora și a instituțiilor de cultură în cadrul cărora activează.
- promovarea prin intermediul noilor tehnologii a evenimentelor și a activității muzeelor.
- încurajarea implementării unor programe de tip “școala altfel” și a educației “non-formale” prin evenimente interactive în cadrul muzeelor.

3.3. Salvagardarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial

3.3.1. Măsuri de protecție a patrimoniului cultural imaterial din ZMC

- activitatea de protecție și conservare a patrimoniul imaterial este coordonată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj.
- obiectivele centrului sunt:
 - cercetarea etnologică și antropologică;
 - conservarea (arhivarea) tradițiilor și valorilor perene ale culturii populare, apărarea lor împotriva tendințelor de poluare și degradare;
 - dezvoltarea tradiției în contemporaneitate, stimularea procesului de creație populară în toate genurile artistice, promovarea (valorificarea) prin mass-media și tipărituri a creatorilor și performerilor tradiției și creației populare autentice;

3.3.2. Măsuri de promovare a patrimoniului cultural imaterial din ZMC

- Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj inițiază și organizează, anual, desfășurarea unor manifestări cultural - artistice specifice culturii tradiționale (Zile de comună, concursuri, întreceri, festivaluri locale etc.).
- Prin intermediul traseelor tematice propuse la capitolul 3.1.2.. Promovarea monumentelor istorice sunt prezentate și măsurile prin care sunt promovate și valorificate obiective de patrimoniu mobil (colecții, opere și obiecte de artă) și imaterial (obiceiuri și tradiții), în corelare cu patrimoniul construit.

²⁵¹ <http://www.muzeulolteniei.ro/index.php?view=content&c=0-0-226>

3.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale

- conversia funcțională a tuturor monumentelor istorice aflate în stare de părăsire
- reabilitarea căminelor culturale din ZMC prin intermediul fondurilor europene (PNDR 2014-2020, FEADR, submăsura 7.6. Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural)
- realizarea unui muzeu de arhitectură populară fie la Craiova, fie pe peritoriul administrativ al unei comune din ZMC (amplasamente posibile: comuna Murgași, localitatea Făcăi, comuna Almăj)
- realizarea unui muzeu memorial al familiei Filișanu în Mausoleul Filișani (oraș Filiași) și itinerarea colecției omonime existentă în cadrul Muzeului Olteniei.
- conversia funcțională a Conacului Coțonenilor în centru muzeal și de cultură.
- realizarea unui Muzeu al evoluției privind alimentarea cu apă a orașului Craiova, prin conversia funcțională a Stației de pompare de la Făcăi.
- realizarea unui Centru european al satului care să readucă în practică tradiții, tehnici și meșteșuguri uitate.

4. BIBLIOGRAFIE

Publicații

- ***Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, A-C, D-M, N-V*, Editura Alma, Craiova, 2004
- ***Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane "C.S. Nicolăescu Plopșor" – Craiova, *Dicționarul istoric al localităților din Județul Dolj, Craiova*, Editura Alma, Craiova, 2005
- ***Arhivele Naționale Serviciul Județean Dolj, subocârmuirea plășii Gilotu, 1832-1835
- ***Arhivele Naționale, Serviciul Județean Dolj, Primăria Comunei Filiași, *Inventar 1917-1968, 62 u.a.*, Fond nr. 212, Prefață
- ***Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov, *Scurt istoric al drumurilor din România*, document pdf, <http://www.drdpbv.ro/pdfuri/istoric.pdf>
- ***Direcția CIMEC a Institutului Național al Patrimoniului, *Peisaje arheologice. Perspective, istorie, evoluții – Peisaj cultural în oglinda UNESCO, 2013-2014 – Peisaj cultural în oglinda UNESCO*, <http://peisaje-arheologice.ro/index.php/concept/concept/peisajul-cultural-in-oglanda-u-n-e-s-c-o>,
- ***Județele patriei, *Dolj, Monografie*, Editura Sport-Turism, București, 1981
- ATANASESCU** Iancu, Grama Valeriu, *Culele din Oltenia*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1974
- BERENDEI**, Marcel, *Situația clădirilor înregistrate ca monumente istorice de interes național din județul Dolj care necesită lucrări de consolidare și restaurare*, Direcția de Cultură Dolj, însemnări 2015
- CALCAN**, Radu, *Așezările rurale din Județul Buzău, considerații generale*, în *Județul Buzău, Enciclopedie*, Gheorghe Petcu, coordonator, Editura Editgraph, Buzău, 2012
- CREȚEANU**, Radu, CREȚEANU Sarmiza, *Culele din România*, Ed. Meridiane, București, 1969
- ENACHE** Ștefan, **PLEȘA** Teodor, *Zona etnografică Dolj*, Editura Sport-Turism, București, 1982
- ETEGAN**, Amelia, director, Informații privind obiceiurile, tradițiile și sărbătorile, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, însemnări 2015
- GHIKA BUDEȘTI** Nicolae, *Evoluția arhitecturii în Muntenia și în Oltenia. Partea a patra. Noul stil din veacul al XVIII-lea*, BCMI Anul XXIX, 1936
- GIURESCU**, Constantin C., *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972
- GUSTI**, Dimitrie, *Enciclopedia României*, vol. II, Țara Românească, Editura Imprimeriei Naționale, 1938
- IANOȘ**, Ioan, **PASCARIU**, Gabriel, *Începuturile politicii regionale în România*, în *Regionalizare, urbanismul Serie Nouă*, nr. 11/2012
- IONESCU** Grigore, *Istoria arhitecturii românești*, Ed. Cartea Românească, București, 1937

IONESCU Grigore, *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1982

LAHOVARI, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României, Volumul III, Stb. Grafic J.V.* Socec, București, 1900

PETCU, Gheorghe, coordonator, *Județul Buzău, Tradiții, Legende, Obiceiuri, Datini, Mituri, Arhitectură, Turism, Credințele țăranului român despre cer și stele*, Enciclopedie, Editura Editgraph, Buzău, 2012

POPESCU, Toader, *Proiectul feroviar românesc (1842-1916)*, Ed. Simetria, București, 2014, p. 145

ȘANDRU, Dumitru, prof. dr., *Reforma agrară din 1921 și loturile demonstrative*, "Universitatea Mihail Kogălniceanu" Iași, document pdf

ȘTEFĂNESCU, Ștefan, *Bănia în Țara Românească*, Editura Științifică, București, 1965

STĂNCULESCU, Florea, *Contribuții la afirmarea Arhitecturii Românești*, Editura Tehnică, București, 1987

THEODORESCU, Răzvan, *Civilizația românilor între medieval și modern*, vol. II, cap. Popular și țărănesc în arta de la 1800, Editura Meridiane, București, 1987.

Studii

Agencia Pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, *Studiu privind dezvoltarea urbană la nivel regional*, Elaborator: S.C. Beladi SRL Craiova, 2011

Agencia Pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, *Studiului privind dezvoltarea mediului de afaceri la nivel regional și impactul crizei economice asupra întreprinderilor*, Elaborator: SC ACZ Consulting SRL, 2012

Agencia Pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, *Planul de Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia 2014-2020*

Consiliul Județean Gorj, *Plan de amenajare a teritoriului județean Gorj, actualizare 2009-2011, Fazele 1-2, Elemente care condiționează dezvoltarea: problem și disfuncționalități. Diagnostic și priorități, vol. I – Memoriu ethnic general*, Document pdf

Consiliul Județean Dolj, *Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor, Județul Dolj*, Elaborator EPC Consultanță de Mediu, ian. 2008

Consiliul Județean Dolj, *Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Dolj*, martie 2008

BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare), *Modelul de transport și metodologia de priorotizare a proiectelor; Planuri de mobilitate urbană durabilă pentru poli de creștere din România – Lot 2: Craiova*, București, iunie, iulie 2015

MDRAP, *Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR), Studii de fundamentare, Servicii elaborare studii în vederea implementării activităților proiectului cu titlul "Dezvoltarea de instrumente și modele de planificare strategică teritorială pentru sprijinirea viitoarei perioade de programare post 2013"*, Beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Elaboratori asociați: S.C.

Agora Est Consulting SRL și Quattro Design SRL, *Studiul 20. Protecția monumentelor istorice și a patrimoniului construit*;

Ministerul Mediului, Șef proiect Daniela Cancescu, *Master Plan 2008-2038 pentru sistem integrat de gestionare a deșeurilor la nivelul județului Dolj*, 2009

Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul pentru Situații de Urgență Oltenia al Județului Dolj, *Planul de analiză și acoperire a riscurilor*, Craiova, 2014

Web:

<http://monumenteuitate.org/en/monument/894/Malu-Mare-Bebe-Poenaru>

<http://www.manastiriortodoxe.ro/index.php?a=m&f=Toate&s=Toate&ap=Toate&j=Dolj>,

<http://www.crestinortodox.ro/manastiri> ultima consultare 23.11.2015

<http://www.cjdolj.ro/documente%202013/Targuri2013.pdf>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.craiovaculturala.ro/ro/evenimente-culturale/festivaluri>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.cvlpress.ro/25.04.2012/30-aprilie-si-1-mai-zilele-comunei-bradesti/>, ultima consultare: 6.11.2015.

http://delicom.mpe.ro/?page_id=448, ultima consultare: 6.11.2015.

http://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/PRIM%C4%82RIA_V%C3%82RVORU_DE_JOS/91373#prettyPhoto, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/93624>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.jurnalulolteniei.ro/vizualizare/festivalul-national-al-traditiilor-la-muzeul-olteniei-114781>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primaria.murgasi.ro/>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.metropolacraiova.ro/ro/category/proiecte/>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primariasegarcea.ro/oras/cultura-invatamant.php>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://www.primariacraiova.ro/ro/proiecte-in-curs-de-implementare/reabilitare-si-dotare-camin-cultural-mischii-1.html>, ultima consultare: 6.11.2015.

<http://peisaje-arheologice.ro/index.php/concept/concept/peisajul-cultural-in-oglinda-u-n-e-s-c-o>, ultima accesare 25.11.2015

<http://www.muzeulolteniei.ro/index.php?view=content&c=0-0-226>

http://www.umk.ro/images/documente/publicatii/Buletin17/14_reforma.pdf

http://sdtr.ro/upload/STUDII/20.%20Raport_Protectia%20monumentelor%20istorice%20si%20a%20patrimoniului%20construit_.pdf

Lista tabelelor

Tabel 2. Evenimente istorice în teritoriul Zonei Metropolitane

Tabel 2. UAT componente ale ZMC cf. Legii 2/1968 și modificările ulterioare

Tabel 3. Evoluția administrativă a teritoriului Zonei Metropolitane Craiova

Tabel 4. Evoluția proprietății și evoluția urbanistică a localităților din Zona Metropolitană

Tabel 5. Atestarea documentară a localităților din Zona Metropolitană

Tabel 6. Elemente care au influențat dezvoltarea teritoriului studiat

Tabel 7. Repartizarea monumentelor istorice din ZMC pe capitolele L.M.I. – total poziții înscrise în L.M.I.

Tabel 8. Repartizarea monumentelor istorice pe U.A.T. din ZMC

Tabel 9. Sinteză - Concentrarea MI în U.A.T. din ZMC

Tabel 10. Repartizarea monumentelor istorice din L.M.I. Cap. I și RAN în funcție de criteriul cronologic

Tabel 11. Gruparea tipologică a monumentelor istorice din L.M.I. Cap. II, III, IV

Tabel 12. Monumentele istorice înscrise în L.M.I. 2010 aflate în stare avansată de degradare

Tabel 13. Monumentele istorice înscrise în L.M.I. 2010 care au fost desființate

Tabel 14. Așezăminte monahale pe teritoriul Zonei Metropolitane Craiova

Tabel 15. Extras U.A.T. incluse în ZMC – Evaluare monumente istorice de valoare națională și universală, PATN Secțiunea VI – ZONE TURISTICE

Tabel 16. Extras U.A.T. incluse în pentru ZMC – Evaluare patrimoniu cultural, PATN Secțiunea VI – ZONE TURISTICE

Tabel 17. Obiceiuri, tradiții și sărbători în ZMC

Tabel 18. Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii

Tabel 19. Arie de protecție ROSPA

Tabel 20. Arie naturale protejate ROSCI

Tabel 21. Tipuri de peisaj pe UAT

Tabel 22. Imobile pasibile de înscrierea în LMI

Tabel 23. Monumente istorice de interes național în stare avansată de degradare - extras

Tabel 24. Monumente istorice de interes local în stare avansată de degradare - extras

Tabel 25. Conace, cule și case boierești

Tabel 26. Tradiții, obiceiuri, meșteșuri și festoaluri tradiționale populare

Tabel 27. Obiective de interes turistic de pe teritoriul ZMC

Lista abrevierilor

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrația Publică Locală
DJC	Direcția Județeană pentru Cultură
HCL	Hotărârea Consiliului Local
LMI	Lista Monumentelor Istorice
M Of.	Monitorul Oficial
MC	Ministerul Culturii
MCPN	Ministerul Culturii și Patrimoniului Național
OG	Ordonanță de Urgență
OMCC	Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor
PATN	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PUG	Plan Urbanistic General
RAN	Repertoriul Arheologic Național
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
ZMC	Zona Metropolitană Craiova

Acest studiu a fost elaborat în cadrul proiectului "Sprijin pentru coordonarea implementării Planului Integrat de Dezvoltare al Polului de Creștere Craiova", cod SMIS 15276, cofinanțat din FEDR în cadrul POAT 2007-2013.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.